

DANSKIT
INGERLATSIVIAT INUIT
PISINNAATITAAFFIINUT

MEEQQAT PISINNAATITAAFFII ILINNIARTISSISUTIGISIGIT

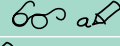

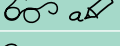

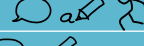

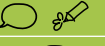

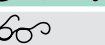

NUKARLERNUT AKULLERNULLU ILINNIARTISSISUTIT

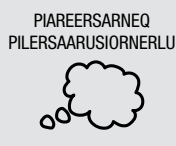
IMARISAI

2

MEEQQAT PISINNAATITAAFFII ILINNIARTISSUTIGISGIT

QULEQUTAQ	SAMMISAQ	SAMMISAT SUUNERI	SIVISSUSUSAA	QUPP.
PIAREERSARNEQ PILERSAARUSIORNERLU 				
Ilitsersuut	Atuartitsissutit taamatut atussavatit		5 min.	5
Ilitsersuut	Meeqqat pisinnaatitaaffiisa atuartitsissutiginerat pillugu		5 min.	7
Piareersarneq	Meeqqat pisinnaatitaaffii paasiniakkit		15 min.	8
Pilersaarusiorneq	Meeqqat pisinnaatitaaffiisa ilikkariartortinnissaat pilersaarusioruk		30 min.	9
Pilersaarusiorneq	Angajoqqaat akuutikkit		10 min.	10
Iliuseqarneq	Atuartoq ikiorneqartariaqaraangat		5 min.	11
Piviusut 1	Inuit Pisinnaatitaaffiisa oqaluttuarisaanerat		5 min.	12
Piviusut 2	Inuit Pisinnaatitaaffiinut aaqissuussineq		5 min.	13
Piviusut 3	Meeqqat pillugit lumaqatigiissut pillugu		5 min.	14
Piviusut 4	Meeqqat pillugit lumaqatigiissutip naalisarnera		5 min.	15
KLASSEMI ILINNIARTITSINERUP INGERLANERANI SAMMISASSAT 				
SAMMISSAQ: MEEQQAT PISINNAATITAAFFIINIK ILISARITITSINEQ	Kaassassuup pisinnaatitaaffii		Atuartitsiviusoq 1	16
	Meeqqamut pitsaanerpaaq		Atuartitsiviusoq 1	17
	Umiaarsuaq pisinnaatitaaffinnik useqarpoq		Atuartitsiviusoq 1	18
	Pisinnaatitaaffik ataaseq titartaruk		Atuartitsiviusoq 1	20
	Pisinnaatitaaffiit isiginnaartitsissutigalugit		Atuartitsiviusoq 1	21
SAMMISSAQ: ASSIGIINNGISSINNEQANNGINNISAMUT ALIGIISITTAANISSAMULLU PISINNAATITAAFFIK	Taamatut najugaqarpunga		Atuartitsiviusoq 1	23
	Ileqquvut allanngortitsigit		Atuartitsiviusoq 1	24
	Imminut titartarneq ataatsimooqatigiillu titartarnerat		Atu. 1-2	25
	Meeqqat innarluutillit		atu. 1- ull. 1	26
	Takusat siullit		Atuartitsiviusoq 1	27
SAMMISSAQ: ILLERSUGAANISAMUT INERIARTORNISSAMULLU PISINNAATITAAFFIK	Atuarfitsialak		Atuartitsiviusoq 1	28
	Meeqqat sulisartut		Atuartitsiviusoq 1	29
	Peqqissumik inuugit		Atuartitsiviusoq 1	31
	Uumisaarisarneq – qujaannarpunga!		Atu. 1 ½-2	32
	Nakuuserneq		Atuartitsiviusoq 1	33
	Timiga		Atuartitsiviusoq 1	35
SAMMISSAQ: AALAJANGEEQATAANISSAMUT PEQATAANISSAMULLU PISINNAATITANEQ	Illoqarfiliortit		Atuartitsiviusoq 1	38
	Ileqqunik allanngortitsisoq		Atuartitsiviusoq 1	39
	Allannguutit pilersaarusiukkit		Atu. ½ - ull. 1	40
	Klassip Tunngaviumik Inatsisaa		Atu. 2 - ull. 1	41
	Maligassiuisut		Atu. 1-2	42
	Atuartitsinermut akisussaaqataaneq		Atuartitsiviusoq 1	43
NAAMMASSINEQ	Suut ilikkarpakka?		Atu. ½-1	44
INNERSUUSSUTIT	Attavissat			45
	Atuakkat			46
	Atuakkanut innersuussutit			47

SAMMISAT ASSIGIINNGITSUT

QULEQUTTANI SAMMISANI ILIKKAGASSATUT ANGUNIAKKAT

PISINNAATITAFFIIT	ILISIMASAT	ISUMMAT NALEQARTITALLU	PIGINNAASAT
<ul style="list-style-type: none"> Meeqqat tamarmik pisinnaatitaaffii 	<ul style="list-style-type: none"> Meeqqat pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit Isumaqatigiisutaanni pisinnaatitaaffiit Pisinnaatitaaffiit malittarisassaapput, meeqqanik nunarsuarmit tamarmiittunik paarinnittussat 	<ul style="list-style-type: none"> Inuit tamarmik assigiinnik pisinnaatitaaffeqarput. Pisinnaatitaaffiit tamarmik assigiinnik naleqarput. Ataatsimoorussamik malittarisassanik ataqqinnineq. Namineq iliutsinut akisussaasutut misigineq. Inooqataanermut akisussaaneq. Imminut nunarsuarmitut isigineq 	<ul style="list-style-type: none"> Kissaatigisat, pisariaqartitat pisinnaatitaaffiillu immikkoortillugit, namineq allalluunniit pisinnaatitaaffisa qaqugukkut unioqqutinneqartarnerat paasiniarlugu Pisuni assigiinngitsuni pisinnaatitaaffiit akisussaaqataanerlu nalilersoqqissaarlugit
<ul style="list-style-type: none"> Naligiissitaanissamut assigiinngisinneqarnissamullu illersugaanissamut pisinnaatitaaffii Meeqqanik innarluutiinnik illersuineq Ikinnerussuteqartunik illersuineq 	<ul style="list-style-type: none"> Kinaassuseq isummat pigiliutiinnakkat Assigiinngisitaarneq Akuersaarsinnaassuseq Assigiinngisitsineq assigiinngisitsinnginnerlu 	<ul style="list-style-type: none"> Klassimi assigiinngisitaqaaluni ataatsimooqatigiinnermut ilaasutut misigineq Ataatsimooqatigiinnermut nammineq pingaaruteqarneq upperalugu Assigiinngisuteqarneq ataqqillugu Assigiinngisitaarneq akueralugu 	<ul style="list-style-type: none"> Misigineqataasinnaaneq, akuersaarneq ammasuunerlu Suleqatigiissinnaassuseq Nersualaarinnilluni nersualaarneqarlunilu Isummat pigiliutiinnakkat paasiniarlugit Namineq isummat oqaatiginissaannut sapiissuseqarneq Aaqqiagiinnginnerit pitsaasumik qaangerniarlugit
<ul style="list-style-type: none"> Ilinniagaqarnissamut pisinnaatitaaffik Qasuersaarnissamut pinnguarnissamullu pisinnaatitaaffik Meeqqatut sulisartuutitaanissamut illersugaanissamut pisinnaatitaaffik Peqqissuunissamut ikiaroorartumillu atornerluinnermut illersugaanissamut pisinnaatitaaffik Naalliutsitaanissamut illersugaanissamut pisinnaatitaaffik 	<ul style="list-style-type: none"> Namineq ineriartornermut suut pingaaruteqarpat Suut peqqinnartuunersut suullu peqqinnannnginnermut paasillugu Allat ilinnik illillu timinnik qanoq iliuseqarsinnaaner at killeqartoq ilisimallugu. 	<ul style="list-style-type: none"> Ilinniagaqarneq, pinnguarneq peqqissuunerlu uanga ineriartorninnut pingaaruteqarput Uanga timiga nammineq pigaara 	<ul style="list-style-type: none"> Ilinniagaqarnissamut sinaakkutit suut pitsaasuunersut oqaasinngortillugu Taqussani peqqinnartuni suut ilaasaanersut toqqarsinnaallugu Naalliutsitaasunik ilimagisaqarunik namminerluunniit naalliutsitaaneq misigisimagunikku, sumi ikiorneqarsinnaaneq ilisimallugu
<ul style="list-style-type: none"> Tusaaneqarnissamut pisinnaatitaaffik Peqataanissamut pisinnaatitaaffik Isummat oqaatiginissaannut pisinnaatitaaffik, isummallu oqaasinngortinnissaat ilikkarlugu 	<ul style="list-style-type: none"> Atuarfimmi oqartussaaqataaneq Najukkami oqartussaaqataaneq Kalaallit Nunaanni oqartussaaqataaneq Aqutseriaatsit assigiinngitsut Sunniuteqarnissamut aqutissat aalajangiinnermullu suleriaatsit 	<ul style="list-style-type: none"> Ataatsimoorluni malittarisassat ataqqillugit Allanik ataatsimooqateqarluni allanngortitsinnaaneq kiisalu malittarisassanik pissutsinillu allanik sunniinnaaneq upperalugu 	<ul style="list-style-type: none"> Allat tusarnaarsinnaallugit Namineq isummat oqaasinngortillugit taakkualu tunngavilersorlugit Eqimattakkuutaani peqataasinnaalluni taakkualu aaqqissuullugit Ataatsimoorussamik anguniakkat pillugit allanik suleqateqarluni Atuarfimmi, ilaqutariinni, sunngiffimmi najukkamiluunniit inuiaqatigiinni ingerlataqarnissamut imminut akisussaaqatitalluni

TAAJUMASAT

MEEQQAT PISINNAATITAAFFII ILINNIARTITSISSUTIGISIGIT
Nukarlernut akullernullu ilinniartitsissutit

Aaqqissuisut: Aaja Chemnitz Larsen aamma Maria Løkke Rasmussen

Atuakkiortoq: Maria Løkke Rasmussen

Paasiniaanermut tapiisut: Masiha Ghafory, Inuit Pisinnaatitaaffiit Ingerlatsivik,
kiisalu Klaus Møller aamma Anne Mette Friis, Nakuusa/UNICEF.

Nuummi ilinniartitsisunut ilinniartitsisunngornianullu atortunut
oqaaseqaatissinnut qujanaq.

Qallunaatut kukkunersuiisoq: altidkorrektur.dk
Kalaallisuunngortitsisoq: Bolette Papis
Kalaallisut kukkunersuiisoq: Pavia Petersen
Ilusiliisoq: irisager.gl
Naqiterneqarfia: Handyprint

ISBN: 978-87-996098-5-7

EAN: 9788799609857

© 2014 Meeqqat pisinnaatitaaffiit suliaqarfik MIO aamma
Inuit Pisinnaatitaaffiit Ingerlatsivik – Inuit Pisinnaatitaaffiit pillugit
Danmarkimi Suleqatigiiffik.

Institut for Menneskerettigheder
Wilders Plads 8K
1403 København K
+45 3269 8888
www.menneskeret.dk

Meeqqat Inuusuttullu
Oqaluqatiginnittarfia MIO
Postboks 1290
Issortarfimmut 1A
3900 Nuuk
+299 34 69 40
www.mio.gl

Atuakkiortoq sumillu pinera issuarneqarpata atuagaq manna
taassumaluunniit ilaa assilineqarsinnaavoq.

ILINNIARTISSUTIT IMATUT ATUSSAVATIT

Ilinniartitsissutit ukut sammisanik, sungjusaatinik sakkussanillu imaqrput, illit ilinniartitsisutut makkununga atorsinnaasannik:

- Meeqqat pisinnaatitaaffiisa ilinniartitsissutiginiisaannut pilersaarusiorninnut
- Qanoq iliorlutit atuartuutivit pisinnaatitaaffiinik ataqinnittunik tapersiisunillu ilikkariartorfiusunik avatangiisinik pilersitsinnaanerperit eqqarsaatersuutigineranut pilersaarusiornenanullu
- Atuartut siunnersuisoqatigiivisa angajoqqaanillu akuutitsinerup nukittorsaaviginerannut.

Atortut nukarlernut akullernullu sammitaapput.

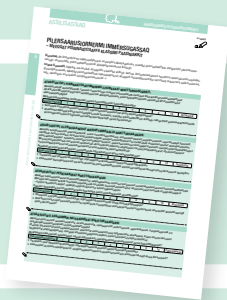
IMAI

Tassani atortuni sammisat allattorsimaffiat takusinnaavat. 'Pilersaarnermut pilersaarusiornermullu', kiisalu sammisanut qulequttanut sisamanut immikkoortu-lerneqartunut, tamarmik Meeqqat pillugit Isumaqatigiissummik klassimut ilisari-titsisuusunut agguaassaapput.

Qulequttani ilikkagassatut anguniakkat sammisanilu ilikkartitseriaatsit qanoq ittut qanorlu siviutigissasut takusinnaavatit. (Atuartitsiviusoq = Lektion)

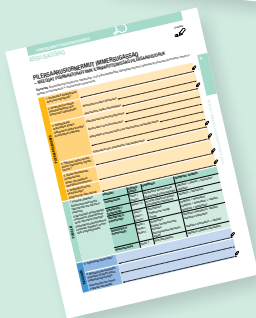
Klassippit ilikkagaqarnissamut pisariaqartitaanut tulluurtunik sammisanik toqqaagit, piffissarlu atugassiissutaasoq atorlugu.

Qanoq ingerlanissap pilersaarusiornenanut pisariaqarpat ikiuutitut 'Pilersaarusiornermut immersugassaq' atoruk.

PIAREERSARNERMUT IMMERSUGASSAQ

Qulequttat sorliit illit klassinni pingaartinnerorusunnerlugit takorusukkukku immer-sugassami apequtit akikkut, meeqqallu pisinnaatitaaffii qanoq ilillutit atuartitsis-sutigissanerlugit aalajangerlugu.

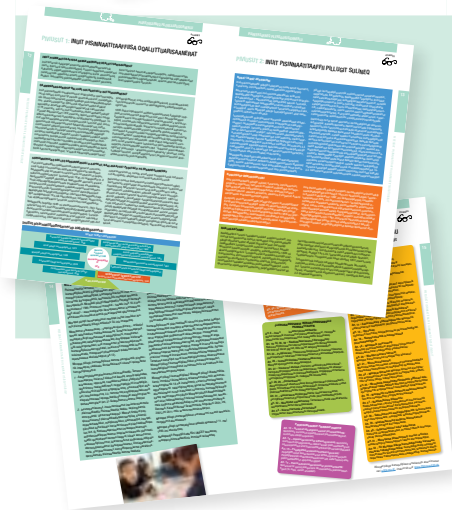

PILERSAARUSIORNERMUT IMMERSUGASSAQ

Meeqqat pisinnaatitaaffiinik ingerlataqarnissavit pilersaarusiornera erseqqissitinniarlugu immersugassat immersukkit, angajoqqaallu qanoq akuutissinnaanerlugit isumassarsiorlutit.

ILIUSSISAT ALLATTORSIMAFFIAT

Atuartut ikiortariaqartut qanoq ikiorsinnaaneritit allattorsimaffimmi allassimavoq, soorlu ajunngitsumik oqaloqatigalugit, kommunimulluunniit nalunaaruteqarluni.

PIVIUSUT ALLATTORSIMAFFII

Inuit pisinnaatitaaffii Meeqqat pillugit Isumaqatigiissullu paasisaqarfiginiarlugit piviusut allattorsimaffii atukkit.

Allattorsimaffiit atuapallanneqarsinnaapput qulequttanullu ataasiakkaanut piareersimatillutit.

SIULEQUT

Meeqqat inuusuttullu inuunerminnit pitsaanerpaanik pissarsiniarlutik ataatsimooqatigiinnermullu tapertaaniarlutik sakkussaqartussaapput. Taamaattumik akisussaaffitik pisinnaatitaaffitillu ilisimasariaqarpaat. Namminneq pisinnaatitaaffitik allalluunniit pisinnaatitaaffii kanngunarsagaasut misigunikkku iliuseqarnissaq ilikkartariaqarpaat. Taamaattumik inuit pisinnaatitaaffiinik minnerunngitsumillu meeqqat pisinnaatitaaffiinik ilinniartitsinissaq pingaaruteqarpoq.

Kalaallit Nunaanni, Danmarkimi pisarneq assigalugu, inuit pisinnaatitaaffiisa qanoq ilinniartitsissutiginerinut ilinniartitsisut ataasiakkaat apeqqutaalluinnartarput. Ilinniartitsisut amerlaqisut inuit pisinnaatitaaffiinik ilisimasaqarpiannginnertik, eqqortunillu ilinniartitsissutissaqannginnertik misigisarpaat. Taamaattumik inuit pisinnaatitaaffiinik ilinniartitsineq amerlanertigut killeqarluninartarpoq.

Meeqqat pisinnaatitaaffiinik ingerlatsivik MIO kiisalu Inuit Pisinnaatitaaffiinik Ingerlatsivik, meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit 2012-imiilli suleqatigiippat. Meeqqat pillugit lsumaqaatigiissup meeqqat inersimasullu akornanni siammaaneqarnissaa ilisimaneqameralu ataatsimoorluta nukittorsaaviginiarparput. Ilinniartitsissutitut atortut suleqatigiinnerup tamatuma inernerai.

”Meeqqat pisinnaatitaaffii ilinniartitsissutigisigit” ilisimasanik, suliassanik sammisanillu imaqarpoq, meeqqat tunngaviumik atuarmianni atuartitsinermut toqqaannartumik ilinniartitsissutitut atorneqarsinnaasunik, Meeqqallu pillugit lsumaqaatigiissut tamakkerlugu atuartunit sammineqarsinnaalluni.

Nuannisaarluarisil!

Aaja Chemnitz Larsen

Meeqqat oqaaseqartartuat
Meeqqat Pisinnaatitaaffiik Ingerlatsivik MIO

Jonas Christoffersen

Pisortaq
Inuit Pisinnaatitaaffiinut Ingerlatsivik

MEEQQAT PISINNAATITAAFFII SUUPPAT?

Inuit tamarmik, qassinik ukioqarneq, suaiaassuseq, ammpip qali-paataa, upperisaq il.il. apequtaatinngit tunngavisunik assigiin-nik, pisariaqartitsisarput. Nerisassaqaarnissaq, inissaqaarnissaq, ilinniartitaanissaq, peqqissuunissaq kiisalu assigiinngisitaanis-samut nakuuserfigitinnissamullu illersugaanissaq, pisariaqartita-nut ilaatigut ilaapput. 1948-mi nunarsuarmi naalakkersuisuusut Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit Nunarsuar-miunut Nalunaarutaat atorlugu inuit tamarmik tunngaviumik pisariaqartitamik eqqortinneqaarnissaannut pisinnaatitaaffeqar-nerat akuersissutigaa. Inuit tunngaviumik pisariaqartitaminnik eqqortitsinngitsut naalliinnaratik aaqqiagiinngissuteqalersar-nerannik paasinneq, aalajangernermut tunngaviuvoq.

Nunarsuarmiunut nalunaaruteqareernerup kingorna, nunat tamat akornanni malittarisat arlaqartut, isumaqatigiissutinik taaneqartartut, akuersissutigine-qartartut, eqimattakkuutaanut aalajangersimasunut aarlerinartorsioortunut, imaluunniit qitiumik ajornartorsioortunut immikkut ittunut immikkut sammiti-taasut. Meeqqat pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit Isumaqatigiissutaanni meeqqat illersorniarlugit, ineriartornissaat, kikkut tamarmik oqartusaaqataanerannut peqataanissaat naliigissumillu pineqarnissaat qulakkeerniarlugit pisinnaatita-afii attuumassuteqartut pineqarput. Nunat amerlanerpaat assigalugit Kalaallit Nunaata Danmarkillu meeqqat pisinnaatitaaffii malinniarlugit atsiornikuuat.

Piviusut allattorsimaffiini isumaqatigiissutit allattorsimaffiat takusinnaavat Meeqqallu pillugit Isumaqatigiissut pillugu annertunerusumik atuarsinnaallutit.

MEEQQAT PISINNAATITAAFFII SOOQ ILINNIARTITSISSUTIGINEQASSAPPAT?

Atuartaat pisinnaatitaaffiminnik ilikkagaqaarnissaat pingaaruteqarpoq, taamaasillutik qanoq pineqartariaqarnertik paasissagamikku, kisiannili aamma namminneq allat qanoq pissanerlugit ilikkassagamikku. Meeqqat pisinnaatitaaffiisa ilinniartitsissutiginerisigut atuartaat namminneq isummaminnik naleqartitaminnillu misissuunissaannut, taakku oqalli-siginissaannut, unamminissaannut ineriartortinnissaannullu periarfissaqalertarput. Allanik ataqqinninnerat paasininnerallu ineriartulersarpoq, assigiinngisitaanermillu akuersaari-artulersarlutik. Inooqatitit attuumassuteqarfigisaqaarnissamut kikkullu tamarmik oqartus-saaqataallutik ataatsimooqatigiinnerannut peqataanissamut piginnaasaqaleriartarput, aammalu akisussaaffimmik tigusinissaq, inuunerminnillu pitsaanerpaamik angusaqaarniar-lutik iliuuseqaarnissaq piginnaasaqarfigilersarpaat.

Piginnaasat tamakku atuartaat klassimini, nalinginnaasumillu atuarfimmi, pinnguartarfimmi, angerlarsimaffimmi siunissamillu inuunermi atorinnaavai. Tamatuma saniatigut meeqqat pisinnaatitaaffiisa ilinniartitsissutiginerat pimmarinnittarnerup annikillineranut tapertaasin-naavoq, meeqqat imminnut naleqartinnerat siuarsarlugu, kikkut tamarmik oqartusaaqataa-nerannut peqataanissaat qulakkeerlugu, kiisalu kinguaassiuutitigut atornerlugaanissamut nakuuserfigitinnissamulluunniit meeqqat annerusumik akiuussinnaalersillugit.

Nunat Nunarsuarmiunut Nalunaarummi Meeqqallu pillugit Isumaqatigiissummik atsiuisi-masut, innuttaasumik taakkuninnga ilisimasaqaarnissaasa, pisinnaatitaaffinnillu imminer-minnut tunngasunik ilisimasaqaarnissaasa qulakkeernissaannut imminnut pisussaattippit. Nunarsuarmiunut Nalunaarummi allassimavoq 'kikkut tamarmik inuiaqatigiinnillu oqar-tusaaqat [kaamattorneqarput] ilinniartitsineq ilinniartitaanerlu aqutqigalugit pisinnaati-taaffiit nalunaarummi allassimasut siuarsassagaat. Meeqqat pillugit Isumaqatigiissummi allassimavoq, nunat 'isumaqatigiissummi tunngavineqartut aalajangersakkallu meeqqat inersimasullu akornanni nalinginnaasumik ilisimaneqalertissagaat'. Meeqqat pisinnaati-taaffii ilinniartitsissutigigukkit, inuit pisinnaatitaaffiisa Kalaallit Nunaanni ilisimaneqarneru-lermissaannut Kalaallit Nunaata pisussaaffimminik malinninnissaannut tapertaassaatit.

Naggataagullu inuit pisinnaatitaaffiinnik ilinniartitsineq atuarfii ilinniartitsisullu meeqqat atuarfii pillugu inatsimmut ataatillugit pisussaaffimminik malinninnerannut tapertaavoq. Inuit pisinnaatitaaffiinnik ilinniartitsineq meeqqat atuarfia siunertaasa ilaasa atuutsitaane-rannut annerusumik tapertaavoq, siunertani makku pineqarlutik:

- Tatisimaneqanngitsumik isumaliorsinnaaneq akaarinninnerlu siuarsassallugit (4.)
- Atuartaat akornanni aamma ilinniartitsisut atuartaallu akornanni akisussaqaqatigiinneq suleqatigiinnerlu nukittorsassallugit (5.)
- Atuartaat immikkut pisariaqartitalit immikkut isiginiarneqassasut (6.)
- Atuarfii ilikkartitsiniarnermi avatangiisit peqqinnartut toqqissisimantullu neqeroo-ruigissavai, taamaasiornermigullu atuartaat namminersortumik eqqarsarsinnaanera, akuersaaginnaranammineq isummersinnaassuseqarnerminik piginnaassusai, isum-maminik nammineq isiginnittaatsiminik misigissutsiminillu oqaatiginissinnaassuse-qarnera kiisalu anguniakkaminik angusiniarsinnaassutsimigut allangortitseriarsinnaas-sutsimigut, tunniussimassutsimigut pilersitseriarsinnaassutsimigullu piginnaasai siuarsassallugit (imm.2.)
- Atuarfii ulluinnarni ingerlatsinini sulininilu imatut sinaakkusersussavaa, atuartaq im-minut naleqartinnerminik, imminnut tatiginnerminik, suleqateqarsinnaassuseqarnerminik akisussaassuseqarnerminik inunnillu allanut ataqqinninnerminik ineriartortissinnaaler-sillugu (imm. 4.)
- Atuarfii suliamini tamani atuartaat inuiaqatigiinni kinaassutsiminik, kulturiminik pi-ngaartitaminillu paasininnerminik ilisimasaminillu ineriartortissinissaq tunngavillissa-va, inuiaat allat kulturini ilisimasaqarnera paasininnissinaanerlu ineriartortissavaa, oqartusaaqataanerminik eqqarsartaatsimut iseriartuartaarneqaarnissaq isumagissavaa kiisalu oqartusaaqataanerminut pisinnaatitaaffeqarnerminut, pisussaaffeqarnerminut inuiaqatigiillu ineriartortinnerannut pinngortitamullu naleqqussarniarnerminut atuarfii nammineq akisussaqaqataanerminik paasininnissinaanera ineriartortissallugu (imm. 5.)¹

MEEQQAT PISINNAATITAAFFII QAOUGUKKUT ILINNIARTITSISSUTIGINEQASSAPPAT?

Inuit pisinnaatitaaffii inuuneq naallugu ilinniagas-saapput, taakkuninngalu sorsuutiginnissamut isummersorsinnaaneq piginnaasaqalernissarlu inuuneq naallugu ilinniagassaallutik. Taamaattu-mik inuit pisinnaatitaaffii siusissukkut meeqqat atuarfii ilinnialereerneqartariaqarput, atuarneq naallugu inuunerullu sinnerani ilinniarneqartaria-qarlutik.²

Meeqqat pisinnaatitaaffiinnik ilinniartitsineq sam-misanut sunut tamarluinnagajannut akuutinne-qarsinnaavoq. Pingaartumik inuiaqatigiileriner-mut, inuttut ineriartortinnermut, upperisarsiornermut isumaliqqjissaanermullu tulluarluni, kisiannili aamma kalaallisut, danskisut tuluttullu ilinniartit-sinermut akuutinneqarsinnaalluni, meeqqat pisin-naatitaaffii toqqaannannginnerusumik ilinniartit-sissutigineqarsinnaallutik.

Imaasa allattorsimaffiini ilikkagassatut angu-niakkat ilinniartitsissutit qulequtaannit kalluarne-qartut takusinnaavai. Ilaa sammisani anguniak-kanut toqqaannartumik attuumassuteqarput.

MEEQQAT PISINNAATITAAFFII QANOQ ILINNIARTITSISSUTIGINEQASSAPPAT?

Ilinniartitsisut atuarfii meeqqat pisinnaatitaaffiinnik qulequttat atuartaat sammisani aalajangersimasuni ilinniarinnaasaatut isiginninnerunissaat pingaarute-qarpoq. Meeqqat pisinnaatitaaffii ilinniartitseriaatsini ilinniartitsisut atugaani, klassimi ilinniarfusumi atu-arfimmillu avatangiisini aamma malinneqassapput.

Assersuutigalugu meeqqat namminneq isumaqa-rnissamut, isummallu ataqqineqarnissaannut pisin-naatitaaffeqartut Meeqqat pillugit Isumaqatigiis-summi allassimammatt, tamanna aamma inimi atuarfusumi atuarfimmillu atuutissaaq. Tamannalu isumaqarpoq, atuarfii meeqqat isumaat ataqqin-ngippagit, taava atuarfii meeqqat pisinnaatitaaffii kangunarsassavai. Taamaattumik meeqqat pisin-naatitaaffii ilinniartitsissutiginiarlugillu nammineq malinnigikkaanni, tamanna meeqqat pissutissaaqar-tumik eqqumiigilluinnassavaat.

Piareersarnermi immersugassaq 'Meeqqat pisinnaatitaaffii klassimi paasiniakkat' ilikkartitsitsi-niarnermut avatangiisit eqqarsaatersuutiginerannut anguniakkavillu pilersaarusiornerinut ikuutaassaaq.

¹ Meeqqat atuarfii pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 15, 3. december 2012-imeersaq.

² Ilaatigut tamanna kaammattuigineqarpoq Inuit Pisinnaatitaaffiinnik ilinniartitaaneq Sungiusarnerlu pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit Nalunaarutaanni, 2011-meersumi.

PILERSAARUSIORNERMI IMMERSUGASSAQ – MEEQQAT PISINNAATITAFFII KLASSIMI PAASINIAKKIT

Siunertaq: Illit ilinniartitsisutut eqqarsaatigissavat, avatangiisit ilikkagaqarfiusut, meeqqat pisinnaatitaaffiinik ataqqinnittut pilersissinnaan-lugit, atuartuutitillu pisinnaatitaaffimminnik ilikkagaqarnissaanut ikiorlugit.

Imatut iliussaatit: Pappiala una assiliuk, apeqqutillu ataaniittut akillugit. Aamma ilinniartitsisoqatinnut ataatsimut tamanulluunniit oqaloqati-giissutigisinnaavatit. Meeqqat pisinnaatitaaffiinik ingerlataqareeruit, apeqqutit misissoqqinnerisigut nammineq suliniarnerit nalilersorsinnaal-lugu, takullugulu siuariaatinik misigisaqarsimanersutit. ¹⁾

ATUARTUUTIVIT PISINNAATITAFFIMMINNIK ILISIMASAAT NUKITTORSAAVIGIKKIT:

Meeqqat pillugit lsumatigiissutip, taannalu naapertorlugu meeqqat pisinnaatitaaffii meeqqat ilisimassallugit pisinnaatitaaffigaat. Atuartuutivit Meeqqat pillugit lsumaqtigiissummik ilikkagaqarnissaat, pisinnaatitaaffimminnillu atuinissaat illit ilinniartitsisutut akisussaaqataaffigaat.

Meeqqat pisinnaatitaaffii ilinniartitsininni qanoq annertutigisumik sulissutiginikuuvigut?

Naamerluinnaq	1	2	3	5	6	7	8	9	10	Annertumik
---------------	---	---	---	---	---	---	---	---	----	------------

- Siunissami suut pitsaanerulersinniarpigut, ingerlaqqiinnarnissaaluunniit qanoq iliuuseqarfiginiarpiuk?
- Atuartuutivit Meeqqat pillugit lsumaqtigiissummik ilisimasaat, meeqqat pisinnaatitaaffiinut atatillugu naleqartitaat pisinnaatitaaffimminnillu sorsuutiginninnissamut piginnaasaat nukittorsaafiginiarlugit qanoq iliorsinnaavit?

ATUARTUUTIVIT ILLERSUGAANERAT INERIARTORNERALLU NUKITTORSAAVIGIUK:

Meeqqat tunngaviusumik pisariaqartitamik, soorlu unnuiffissaqartitaaneq, nerisassaqartitaaneq peqqissuunissarlugu eqqortissallugit pisinnaati-taaffigaat. Aamma timikkut, tarnikkut kinguaassiuutitigullu kanngunartullorfigitinnermut meeqqatullu sulisartuunissamut illersugaanissamut pisinnaatitaaffeqarput. Tamatuma saniatigut sunngiffeqarnissamut, qasuersaarnissamut ilinniagaqarnissamullu meeqqat pisinnaatitaaffeqarput. Meeraq peqqissutsiminik ineriartormerinnilluunniit ulorianartorsioartitsisunik atugaqarluni inuusoq pasitsaassaqaaruut, illit ilinniartitsisutut kommunalbestyrelsimut nalunaaruteqarnissamut annertusisamik pisussaaffeqarputit.

Atuartuutivit angerlarsimaffimminni sunngiffimmilu ingerlalluernerat qanoq maluginiartigaajuk?

Naamerluinnaq	1	2	3	5	6	7	8	9	10	Annertumik
---------------	---	---	---	---	---	---	---	---	----	------------

- Siunissami suut pitsaanerulersinniarpigut, ingerlaqqiinnarnissaaluunniit qanoq iliuuseqarfiginiarpiuk?
- Atuartuutivit illersugaanissamut ineriartornissamullu pisinnaatitaaffimminnik ilisimasaat nukittorsarniarlugit qanoq iliorsinnaavit ikiorlugillu?

ATUARTUUTIVIT PEQATAANERAT NUKITTORSAAVIGIUK:

Meeqqat tusaaneqarnissamut pisinnaatitaaffeqarput, aalajangiinermullu imminnut tunngasunut sunniuteqaqataanissamut pisinnaatitaaffeqarlutik. Meeqqat sammisaqartarlutik innuttaasunngussagunik inuullutillu iliuuseqarsinnaalluurtut, isummersuutaat isumaallu ataqqineqassapput – aamma atuarfimmii ileqqut malillugit eqqarsartarnermut tulluannikkaluarpata.

Klassimi aalajangiinermut ilinniartitsinermullu atuartuutitit qanoq annertutigisumik akuutittarpigut?

Naamerluinnaq	1	2	3	5	6	7	8	9	10	Annertumik
---------------	---	---	---	---	---	---	---	---	----	------------

- Siunissami suut pitsaanerulersinniarpigut, ingerlaqqiinnarnissaaluunniit qanoq iliuuseqarfiginiarpiuk?
- Atuarfimmii tamat oqartussaaqataanerannik najukkamilu inuiaqatigiinni sunniuteqarnissamut aqqutissaannik atuartuutitit ilinniartinniarlugit qanoq iliorsinnaavit?

ATUARTUUTIVIT ASSIGIIMMIK NALEQARNERAT NUKITTORSAAVIGIUK:

Meeqqat qanorluunniit suaassuseqarunik, innarluteqarunik, oqaaseqarunik, kultureqarunik, upperisaqarunik, aningaasaqarunik il.il. assigiinngisinneganninnissamut pisinnaatitaaffeqarput.

Atuortoq qanorluunniit tunuliaqutaqaraluarpat, atuartumik nersualarinnineq naligiissumillu akuutitsineq, kiisalu atuartut akomanni illugiissummik ataqpeqatigiinneq, meeqqap ataatsimooqatigiinnut ilaalluni ineriartornissaanut pingaaruteqarpoq.

Atuartuutivit suaassusaat, tunuliaqutaat, oqaasii piginnaasaalu apeqqutaatinngit akuutinnissaat qanoq pikkoriffitigaajuk?

Pikkorippallaanngilanga	1	2	3	5	6	7	8	9	10	Pikkoreqaanga
-------------------------	---	---	---	---	---	---	---	---	----	---------------

- Siunissami suut pitsaanerulersinniarpigut, ingerlaqqiinnarnissaaluunniit qanoq iliuuseqarfiginiarpiuk?
- Atuartuutivit imminnut naleqartinnerat, misiginneqataasinnaanerat akuersaartuunerallu annertusarniarlugit qanoq iliorsinnaavit?

PILERSAARUSIORNERMUT IMMERSUGASSAQ – MEEQQAT PISINNAATITAAFFIINIK ILINNIARTITSINISSAQ PILERSAARUSIORUK

Siunertaq: Ilinniartitsinerpit klassinnut naleqquttup, inuit pisinnaatitaaffiinik ilikkagaqarnissamut tapertaasup pilersaarusiorneranut immersugassaq una ikiuutaavoq.²⁾ Assileriarlugu immersoruk.

PILERSAARUSIORNEQ	1. Atuartuutivit ilikkagassatut suut pisariaqartippaat?				
	2. Atuartuutivit meeqqat pisinnaatitaaffiinik suut ilisimavaat/ sapinngilaat?	Atuartuutima makku ilisimavaat:			
		Atuartuutima makku pikkoriffigaat:			
	3. Ilikkagassatut anguniakkat allakkit. <i>Ilikkagassat allattorsimaffiat pisariaqarpat alakkaruk.</i>	Ilikkagassatut siunertaq pingaarneq:			
		Atuartuutima suut ilisimassavaat :			
		Naleqartitat isummersuutillu suut atuartuutima sulissutigissavaat:			
		Piginnaasat suut atuartuutima sulissutigissavaat:			
	4. Piffissami qanoq sivilisutigisumi ingerlassava faginilu sorlerni?				
	5. Klassit ilinniartitsullu peqataasussat <i>Klassi, ukioqatigiiaat atuarfilluunnit tamarmi?</i>				
	6. Angajoqqaat qanoq akuutissavigit? <i>Quppernerup tullia takuuk.</i>				
PISUSSAT	7. Pisussat allattukkit <i>Sivikinnerusumik ingerlataqarnermut una assersuutissaavoq</i> <i>Anguniakkatit aallaavigalugit sammisanik allattuiffimmer-sunik nammineq toqqaagit.</i> <i>Qulequttanut ataasiakkaanut sammisat toqqaakkit, sammisallu assigiinngiiaakki.</i>	PISUSSAT	SIVISUS-SUSAA	SAMMISAQ	SAMMISAT SUUNERI
		Aallaqqaasiut	Atuart.1 Atuart.1	Meeqqamut pitsaanerpaq Kaassassuup pisinnaatitaaffii	oqallilluni + allalluni + titartaalluni oqallilluni
		QULEQUTAQ 1: SammisAQ(t)	Atuart.1-2	Imminut titartarneq ataatsimooqatigiillu titartarnerat	oqallilluni + titartaalluni
		QULEQUTAQ 2: SammisAQ(t)	Atuart.1 Atuart.1 Atuart.1	Atuarfitsialak Peqqissumik inuugit Timiga	oqallilluni + titartaalluni oqallilluni + titartaalluni + aalalluni oqallilluni + titartaalluni
		QULEQUTAQ 3: SammisAQ(t)	Atuart.1 Atuart.1 Atuart.1	Illoqarfiliort Klassip tunngaviusumik inatsisaa Allannguutissat pilersaarusiukkit	oqallilluni+titartaalluni+ aalalluni oqallilluni+titartaalluni oqallilluni+titartaalluni + aalalluni
		Naammassineq	Atuart.1	Suut ilikkarpakka	oqallilluni+allalluni+titartaalluni
NALILINEQ	8. Ingerlaaseq qanoq ippa?				
	9. Meeqqat pisinnaatitaaffii siunissami klassimi qanoq nukittorsaaviginiarpigit <i>Piareersarnermut immersugassaq takoqqiguk</i>				

PILERSAARUSIORNERMUT IMMERSUGASSAQ – ANGAJOQQAAT AKUUTIKKIT

Siunertaq: Meeqqat pisinnaatitaaffiisa ilinniartitsissutiginnissaat pilersaarusiorkku angajoqqaat akuutinnissaat isumassarsiatsialaavoq. Meeqqat angerlarsimaffimminni pisinnaatitaaffeqarputtaaq, ilikkariartornerallu tassani annertoqisumik pisarluni. Angajoqqaat aamma nukis-sanik aallerfiusinnaapput, ilikkariartortitsinermut tapertaasinnaallutik. Imaassinnaavoq qulequttanut attuumassuteqartunik suliaqartut sunngiffimmiluunniit sammisaqartarlutik. Pulaagaqarsinnaavusi, imaluunniit taakku oqaluttuartilugit. Imaassinnaavoq piffissami aalajangersimasumi ilinniartitsisumut ikiortitut atorsinnaagisi, angalaarnernulluunniit peqataatillugit? ³⁾

10

MEEQQAAT PISINNAATITAFFIILILINNIARTITSISSUTIGISIGIT

EQQARSAAERSUUTIT	1. Angajoqqaat meeqqat pisinnaatitaaffiinik sunik ilisimasaqarsoraagit, suullu naluat?	.....		
	2. Meeqqat pisinnaatitaaffiinit angajoqqaat sunik avitseqatigerusuppigit?	Ilisimasat:	.....	
		Naleqartitat:	.....	
		Isummiussat:	.....	
	3. Angajoqqaat atuartitsinermut qanoq peqataatikkusuppigit ?	.....		
	4. Angajoqqaat qaqugu naapeqatigiissineqassappat?	Assersuutigalugu ilinniartitsinerup aallartinnerani ataasiarluni naammassineranilu ataasiarluni.		
	5. Ullormut oqaluuserisassat	Oqaluuserisassat suut, qanorlu kinguneqassappat?		
		Qanoq tulleriineqassappat?		
6. Atuartut akuutikkik	Atuartut angajoqqaat ataatsimiinnerannut ilaassappat? (qanoq)?			
	Atuartut pilersaarusiorknermut ilaassappat (qanoq)?			
7. Atuakkami sammisat suut angajoqqaat misilissinnaavaat?	.....			
8. Qaaqussissut allaguk	Eqqaamajuk: Sooq qaaqussivit, angajoqqaat sunik pissarsissappat, sumi, qaqugu qanorlu siviutigisumik? Qaaqussissut pilerinarsaruk soqutinartunngorlugulu. Assit ilisarnaatillug atukkit:			
ANGAJOQQAAT NAAPINNISSAAT PILERSAARUSIORUK	9. Oqaluuserisassat aalajangersakkik <i>Una assersuutaavoq.</i> <i>Anguniakkatit aallaavigalugit aalajangersaagit.</i> <i>Ataatsimiinnerup nalaani eqqaamakkit</i> • Angajoqqaat tamaasa inuttut ilassillugit • Angajoqqaat toqqissimalersillugit • Angajoqqaat tamaasa oqaaseqartilugit • Oqaluuserisassat piffissarlu malikkik	PISUSSAT	SIVISUSSUSAA	SAMMISAQ
		Aallaqqaasiut	20 min.	<ul style="list-style-type: none"> Tikilluaqqusineq aallaqqaasiinerlu Kikkuuvugut, sooq maaniippugut, pisussat. Angajoqqaat nammineq ilisaritissapput naatsorsuutigisatillu marlukkaalutik oqaluuseralugit.
		Immikk. 1	20 min.	<ul style="list-style-type: none"> Suut meeqqap pisinnaatitaaffigai? 'Meeqqamut pitsaernerpaaq'
		Immikk. 2	20 min.	<ul style="list-style-type: none"> Atuarfimmil angerlarsimaffimmilu meeqqap piginnaatitaaffii? Marlukkaarlusi ataatsimut naliliigitsi
		Unikkallarnek	15 min.	
		Immikk. 3	20 min.	<ul style="list-style-type: none"> Meeqqat pisinnaatitaaffiinik ilinniartitsineq Klassimut suna piareersaatigaajuk? Qanoq angajoqqaat tapertaasinnaappat?
		Naammassineq	20 min.	<ul style="list-style-type: none"> Eqikkaaneq inerniliinerlu Ataatsimiinermi pissarsiat oqaluuseralugit. Suna aalajangerpisiuk?
11. Suliasat pilersaarusiorkkik	Ass.: Ini sorleq, nerrivilersuineq, pinnersaaneq, najooqqagassat (immaqa siorna kingornaluunniit nereqatigiilluni), pisariaqarpat meeqqanik paarsisut, kina sunik suliaqassava (angajoqqaat ikiuussinnaappat?):			
EQIKKAANEQ	12. Eqikkaagit • <i>Annerpaamik quppererit</i> <i>2 A4 marluk</i> • <i>Ullormut oqaluuserisat naalisarlugit</i> • <i>Assinik ilisarnaatinillu atuigit</i>	Oqaatigineqartut aalajangiinerillu pingaarnerpaat:		

ILIUSSISAT ALLATTORSIMAFFIAT – ATUARTOQ IKIORNEQARNISSAMUT PISARIAQARTITSIGAANGAT

Meeqqat pisinnaatitaaffiik klassimi suliaqarussi, atuartut ikiortariaqartut naammattoortarsinnaavatit. Atuartut ilaat assersuutigalugu uumisaarneqartarlutik atuarnep nalaani toqqaannartumik oqartarput, allalli atuarnep naareeraangat saffiginnittartut. Meeqqat nakuuserfigitinnermik kinguaassiuutitigulluunniit atornerlugaanermik nalaataqartartut, misigisatik tamatigut oqaasinngortissinnaasannilaat. Imaassinnaavoq sammisanik suliaqarnerup nalaani ingerlalluni, nipaallilluni, kamalerluni nikallorluniluunniit qisuariaateqartoq misigigit. Immaqaluunniit atuartoq piffissami kingullermi tungujorninitsitersimasooq timimigulluunniit takutitamigut allatut pissusilersuuteqalersooq takugit.

Taamatut pisoqartillugu qisuariaateqarnissat pingaaruteqarpoq. Qanoq iliussanerlutit ataani takuuk. ⁴⁾

PITSAASUMIK OQALOQATIGIINNEQ

Atuartoq nikallungappat oqarluniluunniit uumisaarneqartarluni, atuartoq oqaloqatigissavat. Tusarnaarneqarneq ilu Moorunneqarnerlu namminermik iluaqutaasinnaapput, kingornali qanoq iliuseqartoqassappat, iliussisat ataatsimoorlusi paasiniassavasi.

IMATUT ILIUSSAATIT:

1. Oqarfigiuk – najoruk:

Atuartoq nuannaanngitsooq tusaasinaallugu/takusinnaallugu oqarfigiuk. Piumallerpat oqaloqatigijumallugu oqarfigissavat.

2. Eqqissisimanartumut iseritsi – piffissaqarluarit:

Eqqarsaatit artornartut oqaatiginiarnerat atuartut ilaannut sivisusinnaasarpoq.

3. Iliuseqartarlutit tusarnaarit:

Tusarnaarit paasilluarnissaanullu ikiorlugu. Oqaatsit pingaarnerit oqaatigeqqittakkitt eqikkaasarlutillu: 'Iluamik paasimavara oqaruma imatut ... pisoqarsimasooq?' Misigissutsit akuersaakkitt: 'Nikallungalernit paasinaalluarpara ... Aamma kamaammerpit pakatsillutiluunniit?'

4. Isumaqtigiissuteqarfigiuk:

Aaqqiissuteqarnissamut atuartup pisariaqartitai aallaaviussapput, illit pisariaqartitatit pinnagit. Atuartoq imminut pineqartutut toqqis-sisimasutullu misigisimassaaq. Imaassinnaavoq immikkut ittumik sammisanik suliaqassasusi, atuartulluunniit allat oqaloqatigalugit, allatut iliornissaq paasiniassammassuk. Imaassinnaavoq atuartoq atuarfimmil ajunngitsuliortumut skolefé-mut, kommunimi siunner-sortimut SMS-imiluunniit siunnersuisumut ingerlaqqinnissamut ikiorneqassasooq. Innersuussutit ataanni attaveqarfissat takukkit.

5. Malinnaqqinneq:

Isumaqtigiissutigisasi iliuserikkitt. Angajoqqaat ilisimatinneqassappat? Pisariaqarpat aqutsisut ilinniartitsisoqatilluunniit oqaloqatigiissimanersi pillugu oqaloqatigiuk.

KOMMUNIMUT NALUNAARUTEQARNEQ

Ajornartorsiutit ilaat nammineerlutit aaqqissinnaanngilatit aaqqit-tusaaanagillu. Meeraq inuusuttorluunniit nakuuserfigineqartartoq, kinguaassiuutitigut atornerlugaasooq allatigulluunniit sumiginnagaa-soq pasitsaassaqaruit ilisimasaqarluniluunniit, illit ilinniartitsisutut kommunimut nalunaaruteqarnissamut annertusisamik pisussaaf-feqarputit.

Nalunaaruteqarneq meeqqap inuusuttulluunniit illit suliffinni ilisimasavit immaqa ikiortariaqarneranik kommunimut oqarfiginninneruvoq. Angerlarsimaffiup ikorsiiviginissaa siunertaavoq, meeraq pitsaasumik inuuneqalerniassammat. Nalunaaruteqarnerit ikinnerpaaginnaat angerlarsimaffiup avataangut pinngitsaallissummik inissiinermik kinguneqartarput.

IMATUT ILIUSSAATIT:

1. Alaatsinaagitt allattuillutillu:

Suna sunalu pissutigalugu ernumassutigaaq – meeqqamut angajoqqaavinullu atatillugu.

2. Allaniq oqaloqateqarit:

Ernumassutit pillugu aqutsisut, suleqatitit, atuarfiup ajunngitsuliortua skolefe, Saaffik, assigisaaluunniit oqaloqatigikkitt.

3. Kommunimut nalunaaruteqarit:

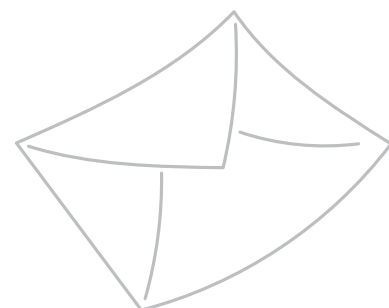
Ernumassuteqarnissamut tunngavissaqartoq isumaqarussi, *inersuussutit ataanni attaveqarfigisassat takukkit*. Angajoqqaat akuutinneqarsinnaanersut akutinneqassannginnersulluunniit taakku atorlugit paasiniarneqarsinnaavoq.

4. Pinasuartuuppat politiit attaveqarfigikkitt:

Meeraq ikiorniarlugu ingerlaannaq iliuseqartoqassanersooq taakku isummerfigisinnaavaat.

5. Suli maluginiaajuannarit:

Pissutsit pitsanngoriaateqanngippata, aammaarlutit nalunaaruteqarit.

PIVIUSUT 1: INUIT PISINNAATITAAFFIISA OQALUTTUARISAANERAT

12

MEEQOAT PISINNAATITAAFFIILINNARTTISISSUTIGISIGIT

INUIT PISINNAATITAAFFIISA QANGAANERUSOQ OQALUTTUARISAANERAT

Inuit tamarmik aalajangersimasunik pisinnaatitaaffeqarnerannik isuma, itsarsuarli takussutissaqarpoq. Inuianni atugartuussuseqartuni kulturimillu eqqarsaqqissaarnerni amerlaqisuni isuma atuussimavoq, nunarsuarmilu upperisani annerni assigiinngitsunik iluseqartumik ilaalluni. Taamaatorli pisinnaatitaaffiit siusinnerusukkut pisussaaf-

finnut qanimut attuumassuteqartinneqarput, nalinginnaasumillu inuit ataasiakkaat pisinnaatitaaffiisut isigineqaratik eqimattakuutaat pisinnaatitaaffiisut isigineqartarlutik. Assersuutitut taamatut ippoq itsaq Grækenlandimi Romimilu.

QAAMMARSAGAANERUP NALAANI SULISARTULLU KATTUSSUUNNERAT

Inuit pisinnaatitaaffii nutaaliaanerusut siulliit pilerput qaammarsagaanerup nalaani, kunnginut fyrstenullu kisermaassisunut, inuiaqatigiinnilu qanoq inissisimaneq apeqqutaatillugu pisinnaatitaaffeqartarnermut akersuisoqarpat. Qitiusumik uppernarsaatitut allakkiat tassaapput *Amerikap kiffaannngissuseqarmermik nalunaarutaa 1776-imeersaq*, aamma *Inuit Innuttaasullu Pisinnaatitaaffii pillugit Franskit Nalunaarutaa* 1789-imeersaq. Nalunaarutit taakku marluk kiffaannngissuseqarneq inatsisitigullu naligiissitaaneq qitiutippaat. Tammat oqartussaaqataanerannik tunngaviumik isummat allat, soorlu qanorluunniit oqaaseqarnissamat kiffaannngissuseqarneq, kattussuunnissamat kiffaannngissuseqarneq, nammineq pigisaqarnissamat namminerisamillu inuuneqarnissamat pisinnaatitaaffik ilagalugit europami naalagaaffiit arlaqartut nunami naalakkersuinikkut aqqis-suussinerinut (tunngaviumik inatsisaannut) allanneqarput. Pisinnaatitaaffiit taamatut ittut ullumikkut innuttaasut pisinnaatitaaffiini imaluunniit inuinnartut naalakkersuinikkut pisinnaatitaaffinnik taaneqartarput. Amerlanertigut kiffaannngissuseqarnermut pisinnaatitaaffinnik aamma taaneqartarput, "arlaannit kiffaannngissuseqarnissaq"

pineqarjuttarmat, soorlu assigiinngisitaanissaq, inussiaataanissaq namminerisamillu inuunermt akulluffigitinneq kiffaaffineqassanngimmata.

1800-jukket ingerlanerini suliffissuaqaleriartorneq ilutigalugu inuppassuit nunaannarmiit illoqarfinnut noorarpot. Nunaqarfeeqqani ilaqutariissuarni isumaginninnikkut isumannaatsuunera tammariartorpoq, innuttaasullu napparsimanerminni suliffissaaleqinerminnilu isumannaqqutissaqaratik. Sulisartut annerujartortumik kattussuunerisigut naalakkersuinikkut pisinnaatitaaffiit atorluarneqalerput, innuttaasut isumaginninnikkut aningaasaqarnikkullu tunngaviumik pisinnaatitaaffiit naalagaaffiit akisussaaffimmik tigusequllugit sorsuutiginninnermi salliulerlutik. 1800-jukket naalerneranni europami nunat amerlanersaasa inatsisaannut pisinnaatitaaffiit ilanngunneqarput. Pisinnaatitaaffiit taamatut ittut "arlaannut pisussaataannginneq" pinerunagu "arlaannut pisinnaatitaaneq" pineruaat, soorlu suliffeqarnissamat, sunngiffeqarnissamat, peqqissuunnissamat ilinniartitaanissamullu pisinnaatitaaffiit.

SORSUNNERSUAQ SIULLEQ SORSUNNERSUILLU AAPPAAT, NAALAGAFFIIT PEQATIGIIT PILERSINNEQARNERAT

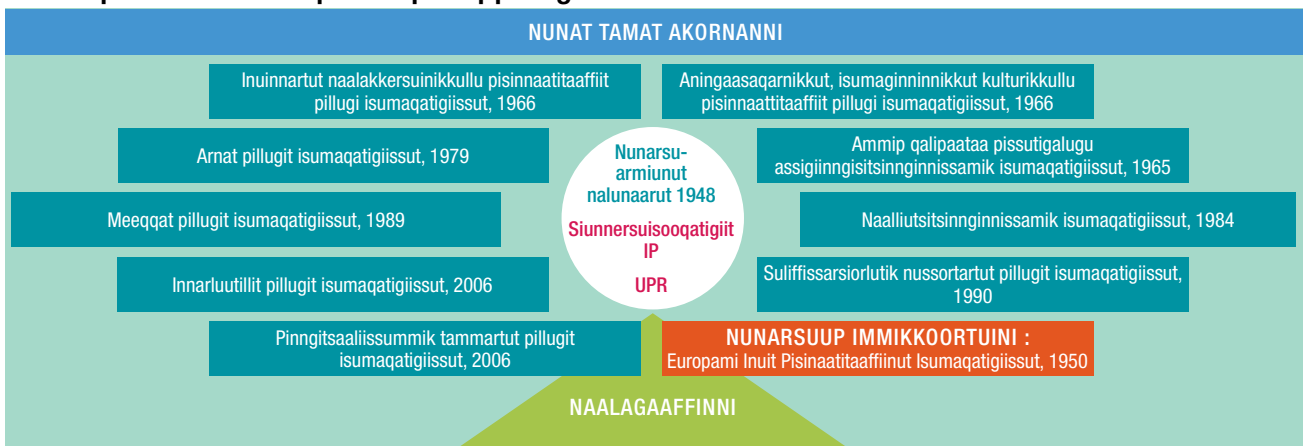
Inuit pisinnaatitaaffiisa qulakkeerinissutaannginnerat sorsunner-suup siulliup sorsunnerluillu aappaata erseqqissumik takutippaat. Naalagaaffiit allat innuttaannut namminerlu innuttaminnut naapertuilluinnangitsuliortarput. Taamaattumik 1945-mi naalagaaffiit 51-it Naalagaaffiit Peqatigiit pilersippaat. Naalagaaffiit akornanni ataavartumik eqqisseqatigiittoqarnissaata qulakkeernissaa ataasiakkaallu tunngaviumik pisariaqartitaasa qulakkeerneqarnissaat naapertuilluinnangitsumillu iliuuseqarfigineqarnissamat illersugaanissaat Naalagaaffiit Peqatigiit anguniagaraat. Ullumikkut Naalagaaffiit Peqatigiit naalagaaffinnik 193-inik ilaasortaqarput, Vatikanet, Taiwan Koso-volu eqqaassanngikkaanni tamarmik nunarsuarmi naalagaaffiusut.

Naalagaaffiit Peqatigiit 1948-mi ataatsimeersuarneranni FN'p Generalforsamling-iani *Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit Nunarsuarmiunut Nalunaarutaa* akuersissutigineqarpoq. Isumaqatigiissutinut, nalunaarutinut inatsisinullu amerlaqisunut nalunaarut maligassiuuuvoq. Ullumikkut oqaatsinut assigiinngitsunut 365-inut

nutserneqarsimavoq, nunallu amerlaqisut tunngaviumik inatsisaannut ilanngullugu allagaalluni isumassarsiorfiulluniluunniit.

Nalunaarut nunanut ilaasortaasunut inatsisitigut pituttuisuunngilaq. Taamaattumik anguniakkat siunertatsialaallu inatsisinut nuutinissaat pisariaqarpoq. Niillertumik sorsuunerup sulineq piffissami aalajangersimasumi unitsikkaluarpaa, piffissalli ingerlanerani isumaqatigiissutit amerlanerujartortut akuersissutigineqartalerput. 1965-imi *Ammip qalipaataa pissutigalugu assigiinngisitsinnnginnissamat Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaat akuersissutigineqarpoq*, *ukiu-milu tulliuuttumi Innuttaasut naalakkersuinikkullu pisinnaatitaaffiit pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaat aamma aningaasaqarnikkut*, *isumaginninnikkut kulturikkullu pisinnaatitaaffiit pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaat akuersissutigineqarput*. Ullumikkut inuit pisinnaatitaaffii pillugit qulingiluanik qitiusunik nunat tamat akornanni isumaqatigiissuteqarpoq, takussutissiaq ataaniittoq takuuk.

Inuttut pisinnaatitaaffeqarnerup aqqissugaanera:

PIVIUSUT 2:

INUTTUT PISINNAATITAAFFEQARNERUP AAQISSUGAANERA:

NUNAT TAMAT AKORNANNI

Inuit pisinnaatitaaffii pillugit suliaqarneq nunat tamat akornanni, nunarsuup immikkoortuini naalagaaffinnilu ingerlasarpoq.

Nunat tamat akornanni inuit pisinnaatitaaffiik sulinermi Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaat pingaarnert qulingiluat aallaaviupput – takussutissiaq qulaaniittoq takuuk. Isumaqatigiissutit taamaallaat naalagaaffiit akuerinnittunut atuupput. Isumaqatigiissutit ilaat naalagaaffiit tamarluinnangajannit akuerisaapput, soorlu Meeqqat pillugu Isumaqatigiissut, allat naalagaaffiit ikittuinnarni atuuttut.

Isumaqatigiissutit qulingiluaasut tamarmik ataasiakkaat ataatsimiititaliamit immikkut ilisimasalinnik inuttaqartunit nakkutigisaapput, naalagaaffiit isumaqatigiissummik malinninersut nakkutigisalu. Tamanna pisarpoq naalagaaffiit ataatsimiititaliamut nalunaarusiorneratigut, nalunaarusiami allanneqartarluni isumaqatigiissut nunap inatsisaasigut suleriaasimilu malinneqartuq. Ataatsimiititaliaq aamma Naalagaaffiit Peqatigiit nammineq sulisitaannit, inuiaqatigiinni inuinnaasut suliffiit, ilisimatunni il.il. nalunaarusianik tigusaqartarpoq. Nalunaarusiat tunuliaqutarlugit naalagaaffiit ukiut 2-5-ikkaarlugit 'soraarummeersinneqartarput', apeqqutaalluni ataatsimiititaliaq sorliunersoq.

Naalagaaffiit Peqatigiit nakkutillieeriaasiat alla taaneqartarpoq *Nunarsuarmut tamarmut Piffissami Aalajangersimasumi Naliliineq* (UPR), taanna suleriaasivoq ukiut sisamakkaarlugit nunat isumaqatigiissummik akuersissuteqarsimasut inuit pisinnaatitaaffii

pillugit isumaqatigiissummik malinninersut soraarummeersinneqartarlutik. Kingullertullu Naalagaaffiit Peqatigiinni immikkut nalunaarusiortartarpoq suleqatigiissitaqarluniluunniit, nunanik aalajangersimasunik (soorlu Somalia) imaluunniit qulequttanik aalajangersimasunik (soorlu ilinniartitaaneq naalliutsitsinerluunniit) nakkutillisarlutik, soorlu aamma naammagittaalliornissamut suleriaaseqartoqartoq, inuit pisinnaatitaaffii arlaleriarluni, uppernarsagaasumik sakkortuumillu unioqqutinneqartarsimappata.

Danmarkip nunat tamat akornanni isumaqatigiissutit akuersissutigisarpai, Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussanik Savalimmiunilu namminersornerullutik oqartussat isumaqatigiissuteqarfialugit Kalaallit Nunaannut Savalimmiunullu atuuttusaatinneqartarlutik, nunalli taakku marluullutik isumaqatigiissutit namminneq kingorna akuersissutigisarpaat. Kalaallit Nunaata aamma nammineerluni inuinnarnut inatsisinut isumaqatigiissutit isumaqatigiinniutigisinaavai akuersissutigialugillu, taakkuli Kalaallit Nunaannut tunngasuinnaasinnaapput, oqartussaaffinnut Kalaallit Nunaannit tamakkiisumik akisussaaffineqartumut tunngasuullutik. Naalagaaffiit Peqatigiit ataatsimiititaliaasa Danmarkip soraarummeersitaanerata ilaatut Kalaallit Nunaat Savalimmiullu immikkut soraarummeersittarpari, nunallu taakku naalagaaffiit nalunaarusiaani immikkuullarissunik immikkoortoqartarput. Tamatuma saniatigut kalaallit savalimmiormiullu inuinnaat kattuffii il.il. namminerisaminnik nalunaarusianik nassiussaqarsinnaapput.

NUNARSUUP IMMIKKOORTUINI

Inuit pisinnaatitaaffii pillugit sulineq nunarsuup immikkoortuini pingasuni ingerlavoq, tamarmik immikkut inatsisitigut isumaqatigiissuteqartunik nakkutillisarqartunillu: ataaseq nunanut amerikamiittunut, ataaseq Afrikamut, ataaserlu Europamut, Asiami assigisaanik suleriaaseqartoqanngilaq.

Europami *Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Europami Isumaqatigiissut* Europami Siunnersuisoqatigiit 1959-imi akuersissutigisaat atuuppoq. Europami Siunnersuisoqatigiit Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Europami Eqqartuussivik Isumaqatigiissutit ilaatut 1959-imi pilersippaat. Naalagaaffiit ilaasortaasuni innuttaasut misigigunikkulu naalagaaffiit inuit pisinnaatitaaffii unioqqutikkai, eqqartuussivimut tassunga suliaqarsissuteqarsinnaapput.

Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Europami Isumaqatigiissut Danmarkip naalagaaffeqatigiit sinnerlugit 1953-imi akuersissutigaa, taannalu danskit inatsisaannut 1992-imi ilaatinneqalerpoq, kalaallillu inatsisaannut 2001-imi ilaatinneqalerluni. Isumaqatigiissut innuttaasut naalakkersuinikkulu pisinnaatitaaffiit annerusumik imarai, soorlu unneqqarissumik eqqartuussaasissaq qanorluunniillu oqaaseqarsinnaatitaaneq. Aningaasaqarnikkut, isumaginnikkut kulturikkulu pisinnaatitaaffiit Europami Isumaginnikkut Angerfigeqatigiissummi 1961-imeersumi takuneqarsinnaapput (assigiinnigissutaat pillugu piviusut allattorsimaffiat 2 takuuk). Isumaginnikkut angerfigeqatigiissut Kalaallit Nunaannut atuutinngilaq.

NAALAGAFFINNI

Naalagaaffiit nunami naalakkersuinikkut aqqissuussinerit, imaluunniit tunngaviumik inatsisit, tassaapput inuit pisinnaatitaaffii pillugit uppersaatitit allakkiat pingaarnarpaat. Danmarkip naalagaaffiata Tunngaviumik Inatsisaa Danmarkimut, Kalaallit Nunaannut Savalimmiunullu atuuppoq, aallaqqaammullu 1849-imi akuersissutigineqarluni. Tunngaviumik Inatsisikkut kunngip kisermaassisuunera atorunnaarsinneqarpoq, inatsisitigullu kunneqarfik taarsiullugu atuutillerluni, innuttaasullu arlalinnik, pingaartumillu innuttaasut naalakkersuinikkulu pisinnaatitaaffeqalerput, soorlu qanorluunniit oqaaseqarsinnaatitaaneq, peqatigiiffiornissamut kif-

faangissuseqarneq katersuunnissamullu kiffaanngissuseqarneq, allaat meeqqat atuarfianni akeqanngitsumik ilinniartitaaneq qulakkeerneqarnikuvoq. Tunngaviumik inatsit arlaleriarluni nutarterneqartarpoq, ilaatigut 1915-imi, taamanikkut arnat kiffallu qinersisnaatitaalemata. Tunngaviumik Inatsit atuuttoq 1953-imeersuuvog.

Tunngaviumik Inatsisip saniatigut Kalaallit Nunaata Danmarkillu inatsisaasa sinneri inuit pisinnaatitaaffiik qulakkeerinneqataassapput. Tamanna isumaqarpoq nunami inatsiseqarnikkut qinersisnaatitaaneq, unneqqarissumik eqqartuussaasissaq, meeqqanik illersuineq il.il. qulakkeerneqassat.

PIVIUSUT 3: MEEQQAT PILLUGIT ISUMAQTIGIISST

14

MEEQQAT PISINNAATITAAFFII ILINNARTTISISSUTIGISIGIT

MEEQQAT PILLUGIT ISUMAQTIGIISST

Pisinnaatitaaffiit tamaasa, Naalagaaffiit Peqatigiit qitiusumik isumaqatigiissutaanni qulingiluasuni allassimasut tamaasa, meeqqat pisinnaatitaaffigaat, isumaqatigiissutinimi inuit tamarluinnarmik illersugaamik, taamaasillunilu meeqqat tamarmik illersugaallutik. Meeqqalli pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit Isumaqtigiissutaanni 1989-imeersumi meeqqat – tassalu inuit 18-it inorlugit ukiullit – assersuutigalugu illersugaanissamat isumassorneqarnissamullu immikkut ittumik pisariaqartitaat qitiutinneqarput.

Meeqqat pillugit Isumaqtigiissut meeqqat inuttut immikkut ittumik pisinnaatitaaffii pillugit artikelinik 54-inik imaqarpoq.

Meeqqamat pitsaanerpaq – soqutigisaa ajunnginneq – artikelinu tamani sallerisaalluni malittarisassaavoq. Tamanna isumaqarpoq, meeqqat pillugit oqartussaasut aalajangiinerini, meeqqamat pitsaanerpaq aallaavigneqartassasoq. Angajoqqaat siullersaalutik aalajangertarpaat, suut meeqqamat pitsaanerpaajunersut. Isumaqtigiissinnaanngippatali, imaluunniit meeqqamik isumasuisinnaanatik, meeqqamat pitsaanerpaq qulakkeerniarlugu oqartussaasut akuliutissapput (art.13).

Meeqqat pillugit isumaqatigiissut aamma tunngiusunik pingasunik imaqarpoq, taakkualu ilinniartissutini ukunani qulequttatut tunngavigneqarput:

1. *Assigiinngisitaannginnissamat pisinnaatitaaffik:* Tamanna isumaqarpoq inuiannut kikkunnut ilaaneq, ammip qalipaataa, suaassuseq, upperisaa, naalakkersuinnikkut allatigulluunniit isiginninneq, naalagaaffimmit, naggueqatigiinnit inooqatigiinnikkuulluunniit kikkunnit kingoqqisuuneq, pisuussutitigut atukat, innarluteqarneq, il.il. namminneq angajoqqaavisaaluunniit atugarisinnaasaat apeqquataatillugit meeqqat assigiinngisinnegartussaannngitsut (art. 2). Qulequttamat aamma ilaapput
2. *Inuuneqarnissamat, inuinnarnissamat ineriartornissamullu pisinnaatitaaffik:* Pisinnaatitaaffiit taakku 'sapinngisamik annerpaamik' illersorneqassapput. Meeraq timikkut peqqisuunissamat pisinnaatitaaffeqaannanngilaq, kisiannili eqqarsartaatsikkut, misigissutsikkut, ilisimasatigut, inooqatigiinnikkut kulturikkullu ineriartornissamat pisinnaatitaaffeqarluni (art. 6). Nerisassaqarnissamat imissaqarnissamullu, angerlarsimaffeqarnissamat peqqisuunissamullu pisinnaatitaaffiit qulequttamat aamma ilaapput, kiisalu sorsunnernut, nakuuserfigitinnermut, ikiaroomartunut kinguassiuutitigullu atornerlugaanissamat illersugaanissamat, ilinniagaqarnissamullu, pinnguarnissamat, sunngiffeqarnissamat paasitinnerqarnissamullu pisinnaatitaaffiit aamma ilaallutik.

3. *Aalajangeeqataanissamat pisinnaatitaaffik,* aamma 'meeqqap isumaanik ataqqinninnermik' taaneqartartoq (art.12). Tamanna isumaqarpoq meeqqat pissutsinut imminnut tunngasunut atatillugu tusaaneqarnissamat ilumoorunneqarnissamullu pisinnaatitaaffeqartut. Tamanna pissaaq meeqqap qassinik ukioqarnera inerisimassusialu tunngavigalugit. Qulequttami aamma qanorluunniit oqaaseqarsinnaatitaanermut, sunniuteqataasinnaanermut, namminerisamik peqataanermut, peqatigiiffeqarnissamat kiffaanngissuseqarnermut, aalajangeeqataasinnaanermut namminerlu aalajangiisinnaanermut pisinnaatitaaffiit ilaapput.

Isumaqtigiissummi pisinnaatitaaffii sinnerini pineqartut ilaatigut taaneqarsinnaapput meeqqap ateqarnissamat naalagaaffimmi innuttaassuseqarnissamat pisinnaatitaaffii, meeqqap perorsarneranut angajoqqaat pingaarnertut akisussaapput, meeqqamullu pitsaanerpaq qulakkeernissaa pineqartinnagu, meeqqat angajoqqaaminnit avisaartinneqassanngillat, angajoqqaaverussimasut oqartussaasunit illersorneqassapput, meeqqat inuunertik naallugu parnaarunneqarsinnaanngillat, naalliutsitaqqusaanatillu. Parnaarussivinni meeqqat inersimasunit immikkoortisimaneqassapput. Tamatuma saniatigut nunat isumaqtigiissummut akuersisimasut Meeqqat pillugit Isumaqtigiissutikkut pisussaafilerneqarput, isumaqtigiissut meeqqanut inersimasunullu siaruaattumik ilisimaneqartussaannngortissagaat.

Meeqqat pillugit isumaqatigiissut Meeqqat pillugit Ataatsimiititaliamit, immikkut ilisimasalinnik arlaannaannulluunniit attuumasuteqanngitsunik 18-nik inuttalimmit, nunanit amerlaqataanik aggerfeqartunit nakkutigineqarpoq. Nunat isumaqtigiissummut akuersisimasut nunap inatsisaani sulinerimilu isumaqtigiissutit qanoq malinneqarnera pillugu Meeqqat pillugit Ataatsimiititaliamut ukiut tallimakkaarlugit nalunaarusiortartussaapput, tamatumalu kingorna ataatsimiititaliap nunat soraarummeersittarpai. Danmark, Kalaallit Nunaat Savallimmiullu kingullerni 2001-imi, 2005-imi 2011-milu soraarummeersinneqarput.

Meeqqat pillugit Isumaqtigiissut nunarsuarmi nunanit tamarluinnangajannit akuerisaavoq.

Meeqqat pillugit Isumaqtigiissut Kalaallit Nunaannut 11. maj 1993-imi atuutilerpoq.

Naalagaaffiit Peqatigiit kattuffiini UNICEF tassaavoq, meeqqat pisinnaatitaaffiinik immikkut suliaqartoq.

PIVIUSUT 4:

MEEQQAT PILLUGIT ISUMAQATIGIISSUT NAATSUNNGORLUGU

Naalagaaffiit Peqatigiit Meeqqat pillugit Isumaqatigiissutaanni artikelit naatsunngorlugit tulliuuttumi issuarneqarput, qulequtai malillugit tulleriiaarlugit:

ASSIGIINGISINNEQANNGINNISSAMUT ASSIGIIMMILLU NALEQARTITAANISSAMUT PISINNAATITAFFIK

- Art. 2.** – Naligiissitaaneq assigiingisitaanissamullu illersugaaneq: Meeqqat tamarmik assigiimmik naleqarput, namminneq angajoqqaamilluunniit amikkuq qalipaataa, oqaasii, nivarsiaraaneri nukappiaraanerilluunniit il.il. apeqqutaatinnaqit assigiissunut tamarmik assigiimmik pisinnaatitaaffeqarlutik.
- Art. 23** – Meeqqat innarluutillit: Meeqqat innarluutillit meeqqat allat tamaasa assigalugit assigisaannik pisinnaatitaaffeqarput. Innarluuteqarlutillu inuunertik pissutigalugu immikkuq itunik aamma pisinnaatitaaffeqarput.
- Art. 30** – Ikinnerussuteqartut: Najugaqarfinni ikinnerussuteqartunut ilaagaluaruilluunniit nammeneq upperisat, oqaatsiit, kulturillu atorsinnaavatit.

ILLERSUGAANISSAMUT INERIARTORNISSAMULLU PISINNAATITAFFIK

- Art. 6** – Inuunissamut pisinnaatitaaffik: Kikkut tamarmik inuunissamut pisinnaatitaaffeqarput, meeqqallu pitsaasumik inuuneqarnissaannut naalagaaffik ikiuutissaaq.
- Art. 19, 34, 36, 39** – Naalliutsitaanissamut illersugaaneq: Nakuuserfigitinnissamut atornerlugaanissamullu illersugaassaait. Illit timit illit kisivit pigivat, ilillu kisivit aalangiisussaallutit.
- Art. 24** – Peqqissuseq: Pitsaasumik/peqqissumik inuuneqarnissamut, pisariaqarfiinilu nakorsamit ikioneqarnissamut pisinnaatitaaffeqarputit.
- Art. 26** – Isumagininnikkut isumannaatsuoneq: Meeqqat ajunngitsumik atugaqassapput.
- Art. 27** – Inuunermi atukkat: Inuunermi atukkavit pitsaasuunissaat, ilanngullugit peqqinnartunik nerisaqarnissaq, naleqquttunik atisaqarnissaq najugaqarnissarlu pisinnaatitaaffigaatit. Angajoqqaavit tamanna isumagisinaanngippassuk, naalagaaffik ikiuutissaaq.
- Art. 28, 29** – Ilinniartitaaneq: Akeqanngitsumik atuartuunissaq ilinniagaqarnissarlu pisinnaatitaaffigaatit. Ilinniartitaanerup ineriartortissavaatit, ilinniartitaanikkullu inuttut pisinnaatitaaffit kulturillu ilikkagaqarfigissallugit.
- Art. 31** – Qasuersaaneq pinnguarnerlu: Qasuersaarnissamut, sunngiffeqarnissamut pinnguarmissamullu pisinnaatitaaffeqarputit.
- Art. 32** – Meeqqat sulisartuoneq: Tamaviaarnartunik ulorianartuillu suliaqartitaanissamut illersugaassaait.
- Art. 33** – Ikiaroorartumik atornerluineq: Imigassamut ikiaroorartumullu illersugaassaait.

PEQATAANISSAMUT PISINNAATITAFFIK

- Art. 12** – Isummat oqaatiginissaannut pisinnaatitaaffik: Nammineq isummavit oqaatiginissaat pisinnaatitaaffigivat, isummallu ataqineqassaaq.
- Art. 13** – Oqaaseqarnissamut kiffaangissuseq: Nammineq isummavit oqaatiginissaasa ilikkarnissaat pisinnaatitaaffigivat, oqaaseqarnikkut allat pisinnaatitaaffii kanngunarsanngikkukkit.
- Art. 15** – Peqatigiiffeqarnissamut kiffaangissuseq: Peqatigiiffimmuq ilaasortaannissamut kiffaangissuseqarput. Peqatigiiffimmik aallartitseqataasinnaavutit, aallartitsineq allat pisinnaatitaaffiinut ajoqutaanngippat.
- Art. 17** – Paasissutissinneqarnissamut pisinnaatitaaffik: Nunarsuarmi qanoq pisoqarnera ilisimassallugu pisinnaatitaaffigaat (tv, radio, avisiit, atuakkat).

ARTIKELIT SINNERI

- Art. 1** – Meeqqamik nassuiaat: Kina meeraava? Inuk 18-it inorlugit ukioqartoq.
- Art. 3** – Meeqqap soqutigisaanik qulakkeerineq: Aalangiisoqassatillugu meeqqamut pitsaanerpaaq isumaqatigiit qulakkeertussaavaat.
- Art. 4** – Isumaqatigiissummi siunertat eqqortinnerat: Naalagaaffiup artikelit malissavai.
- Art. 5** – Angajoqaanik siunnersuineq: Pitsaasumik inuuneqarnissannut angajoqqaat sapinngisamik iliuuseqassapput. Angajoqqaat akisussaasuunerat naalagaaffiup ataqqissavaa, pisariaqarfiinilu ikiuutissalluni.
- Art. 7** – Ateq innuttaassuseqarnerlu: Inunngorninniit ateqalernissaq innuttaaffeqarnissarlu pisinnaatitaaffigaatit.
- Art. 8** – Kinaassutsip illersugaanera: Meeqqap ateqarnera, nunaqarnera, ilaqaqarnera il.il. naalagaaffiup ataqqissavaa.
- Art. 9 og 10** – Angajoqqaat meeqqamik illersuinerat: Angajoqqaatit najugaqatiginikkukkit angajoqqaavit marluusut ilaginissaat attaveqarfiginissaalluunniit pisinnaatitaaffigivat.
- Art. 11** – Aallarussaaneq anitsaaliugaanerlu: Meeqqanik aallarussisarneq naalagaaffiup pinngitsoortinniassavaa.
- Art. 14** – Upperisavik: Upperisavit nammineq aalajangermissaa pisinnaatitaaffigivat.
- Art. 16** – Namminerisannik inuuneqarnissaq pisinnaatitaaffigivat.
- Art. 18** – Meeqqanik perorsaaneq: Meeqqap pisinnaatitaaffiunut angajoqqaat pingaarnertut akisussaasuunerat naalagaaffiup qulakkiissavaa.
- Art. 20** – Meeqqat iliarsororsimasut: Meeqqat iliarsororsimasut naalagaaffiup ikiussavai.
- Art. 21** – Meeravissartaarneq: Meeravissartaarneq aatsaat meeqqamut pitsaanerpaatillugu meeravissartaartoqassasoq naalagaaffiup qulakkiissavaa.
- Art. 22** – Meeqqat qimaasut: Meeqqat qimaasut ajunngitsumik atugaqalernissaat naalagaaffiup isumagissavaa, kattuffinillu tamanna pillugu suleqateqassalluni.
- Art. 25** – Meeqqanik paaqqinnittarfinniittunik piffissani aalajangersimasuni nakkutilililneq: Meeqqat paaqqinnittarfinniittut ajunngitsumik atugaqarnissaat naalagaaffiup qulakkiissavaa.
- Art. 35** – Meeqqanik nioqquteqartarneq aallarussisarnerlu: Tamanna naalagaaffiup pinngitsoortinniassavaa.
- Art. 37** – Naalliutsitsineq pillaanerlu: Naalliutsitaanissat, toqumut pillagaannissat inuunerluunniit naallugu parnaarussaannissat inerteqqutaapput. Parnaarusaaqutit akuerineqarsinnaasunik atugaqartitaassaait.
- Art. 38** – Sakkulersorluni aaqqiagiinnginnerit: Sorsunneqartil-lugu illersugaassaait, meeqqatullu sakkutuunngoqquasaanak.
- Art. 39** – Naaliutsitaanerup kingorna ikioneqarneq: Naalliutsitaasimaguit ikioneqassaait.
- Art. 40** – Eqqartuussivinni suliat suliarinerat: Inatsisunik unioqqutitsisimaguit, immikkuq itumik ikioneqarnissaq pisinnaatitaaffigaat.
- Art. 41** – Meeqqamut pitsaanerpaaq: Inatsisit artikelinit makkunanga pitsaanerupata, taakku atornerqassapput.
- Art. 42** – 54: Meeqqat pillugit Isumaqatigiissuttip siaruassimassusia nakutigineqarneralu: Isumaqatigiissuttip meeqqaninnersimasunillu tamanit ilisimaneqarnissaa, taassumalu ataqqineqarnissaa malinneqarnissaalu naalagaaffiup isumagissavaa.

KAASSASSUUP PISINNAATITAAFFII

SIVISUSSUSAA	SAMMISAQ NAATSUMIK	PIAREERSARNEQ	ATORTUT
Atuartsiviusoq ataaseq	Kaassassummik oqaluttuaq aallaavigalugu atuartut pisinnaatitaaffiit oqaasinngortissavaat	Pivisutut allattorsimaffiit 3 aamma 4 atuakkit. Pisariaqarpat Kaassassummik oqaluttuaq attartoruk atuarlugu	Pisariaqarpat Kaassassummik oqaluttuaq attartoruk, soorlu Christian Fleischer Rex-ip titartagannorlugu atuakkaa, atuartut minnerit isiginnaaqataaniassammata
ILINNIARTITSINERMI ANGUNIAKKAT:			
<ul style="list-style-type: none"> Meeqqat pisinnaatitaaffisa ilisaritinnissaat. 			

IMATUT ILIUSSAATIT:

1. Meeqqat pisinnaatitaaffii ilisaritikkit

Atuartut Meeqqat pillugit Isumaqtigiissummik oqaluttuutikkitt, ilaati-gut pisinnaatitaaffinnik malittarisassanillu arlaqartunik meeqqanik nunarsuarmi tamaniittunik illersuisussanik imaqartog, taamaasilluni mee-qat ajunngitsumik inuuneqarniassammata, ineriartorlutik ilikka-gaqartarlutillu. Assersuutigalugu Meeqqat pillugit Isumaqtigiissum-mi allassimavoq meeqqat ilinniagaqarnissamut, nerisassaqarnissamut toqqissisimanissamullu pisinnaatitaaffeqartut. Meeqqat pillugit Isumaqtigiissummi qulequttat oqaluttuarikkitt.

2. Kaassassummik oqaluttuaq oqaluttuariuk

Atuartut Kaassassummik oqaluttuaq ilisimaneraat aperikkitt, suullu tassannga eqqaamaneraat aperalugit.

Oqaluttuaq oqaluttuaqqiguk atuarluguluunniit, pisariaqarpat titar-tagannortitaq atorlugu. Naanera ilanngutissagakku eqqaamassa-vat, tassani Kaassassuup naggataagut nassuerutigamiuk, pissar-suanngornermi kingorna kikkunnut tamanut akeqqersimaarnini akeqqaminillu toqutsisarnini kukkussutigalugu.

Klassi eqimattakkuutaavaqqanut agguaguk, qinnuigalugillu Kaas-sassup peroriartornermini misigisarsimasai imminnerminut pitsaan-ngitsut tamaasa nassaariniqqullugit. Tamatuma kingorna Meeqqat pillugit Isumaqtigiissummi pisinnaatitaaffiit suut Kaassassummik oqaluttuarimi unioqqutinneqarsimanesut oqaasinngortinniassavaat. Eqimattakkuutaat tamarmik immikkut naatsumik oqaluttuarissavaat, suut oqaloqatigiissutigisimanerlugit.

Akissutaat allattarfissuarmut allakkitt.

3. Kaassassuup pisinnaatitaaffii sammikkitt

Pisinnaatitaaffiit ilaasa suut oqaluttuami unioqqutinneqarsimanagerat klassemi sammiuk.

Kaassassuk iliarsororpoq, angajoqqaavi napparsimallutik toqugamik.

- Kiap Kaassassuk isumagaa? Ullumikkut oqaluttuaq pisimasuup-pat, kiap isumagisimassagaluarpaa?
- Meeqqat pillugit Isumaqtigiissut naapertorlugu, inersimasut isumagisussaavaat meeqqat iliarsunngorsimasut inersimasunit allanit isumagineqassasut (art.20).

Kaassassuk meeqqanit inersimasunillu pimmarineqartarpoq annersagaasarlunilu.

- Nunaqarfimmi meeqqat inersimasullu Kaassassummik qanoq iliortarpat? Annersissinnaavaat sorluinnaatigullu tigullugu kivis-sinnaavaat?
- Meeqqat pillugit Isumaqtigiissut naapertorlugu meeqqat assi-giinngitsunik tamanik naalliutsitaaniassaannut inersimasut iller-suisussaapput (art. 19).
- Oqaluttuaq ullumikkut pisimasuuppat, kiap Kaassassuk ikiortus-saagaluarpaa?

Kaassassuup neqit pitsaannginnerpaat pisarpai, illup silatingajaani sinittarluni, atisartaassanani.

- Kaassassuk sunik nerisaqartarpa?
- Meeqqat pillugit Isumaqtigiissut naapertorlugu meeqqat pitsaasunik peqqinnartunillu nerisaqarnissaat, silallu qanoq pissuseqarneranut naleqquttunik atisassaqarnissaat najuga-qarfissaqanissaallu inersimasut isumagisussaavaat.

Pisariaqarpat pisinnaatitaaffiit allattarfissuarmi allattukkanut ilanngutikkitt.

4. Ataatsimoorluni eqikkaaneq

Kaassassuk allartulerami pissarsuanngoriartulerlunilu qanoq allan-gornersoq atuartunut oqaloqatigiissutigiuq. Apeqqutigisinnaasat:

- Kaassassuup akeqqaminut akini-aalluni toqutsisarnera qanoq isumaqarfigaasiuk?
- Aaqqiagiinngissutit taamatut aaqqinneqartussaappat?
- Allatut qanoq iliorsimasinnaagaluarpaa?
- Kaassassuup akeqqaminut artukkaminut suut ilikkarpai?

MEEQQAMUT PITSAANERPAAQ

SIVISUSSUSAA	SAMMISAQ NAATSUMIK	PIAREERSARNEQ	ATORTUT
Atuartitsiviusoq ataaseq	Meeraq pitsaasumik inuuneqassaguni, meeqqap suut atorfissaqartinnerai atuartut oqaasinngortissavaat.	Naalungiarsuup assinga. Piviusut allattorsimaffiat 4 Meeqqat pillugit Isumaqaatigiissummik imalik pisariaqarpat assiliuk.	Pappialarsuit, tuschit, nipitittakkat angisuit Mega Post it's imaluunniit pappialaanaat. Meeqqat pillugit Isumaqaatigiissut pappialannortitaq. Nivingaatititerinermut nipittartoq.

ILINNIARTITSINERMI ANGUIAKKAT:

- Meeqqat pisinnaatitaaffiisa ilisaritinnissaat.
- Pisariaqartitat pisinnaatitaaffiillu oqaasinngortinnissaat, taakkualu imminnut ataqaatigiinnerat paasilugu.
- Meeqqat pisinnaatitaaffiiniq ilisimasaqarneq qamuuna misigalugu, meeqqallu allat misigissusaa paasinnaallugit.

IMATUT ILIUSSAATIT: 5)

1. Aallarniutaasumik eqqarsaqattaarneq

Meeqqap assinganik titartagaasumilluunniit iikkamut nivingaagit, nassuiaatigalugu meeraq kinaluunniusinnaasoq – nukappiaraq niarsiariarlunniit, amia qanorluunniit qalipaateqartoq, qanorluunniit upperisaqartoq il.il. Maanna atuartut meeqqamik paarsilluarnissaq suliassarissavaat.

Atuartut 4-5-ikkaarlugit eqimattanut agguaatikkat, eqimattallu ataa-siakkaat tamaasa nipitittakkanik post-itsinik 4-nik tunillugit.

Meeqqap ajunngitsumik inuuneqalernissaanut = meeqqamut pitsaanerpaajunissaanut, suut pisariaqartinneqarnersut atuartut aperikkat. Meeqqat toqqissisimanissaannut, nuannaarnissaannut peqqissuunissaannullu, inuunerminnilu ingerlalluarnissaannut suut pisariaqartinneqarnersut ikiutitut apeqquutigisinnaavavit.

Eqimattakkuutaat ataatsimoorlutik assigiinngitsunik sisamanik nasaarniarnermut 10 minutsit atussavaat, ataasiakkaarlugillu nipitittakkanut allallugit. Atuartut minnerit allannatik titartaasinnaapput.

2. Tamaasa ilaatippisigit?

Eqimattakkuutaat ataasiakkaat sinniisaasa nipitittakkat ataasiakkaarlugit meeqqap assimiittup avataanut nivingaassussavaat. Nipitittakkat imminnut assingusut sanileriaarnissaannut atuartut ikiukkit.

Meeqqap pisariaqartitai tamakkerlugit nipitittakkanut allanneqarsimanersut amigaateqartoqarnersorluunniit atuartunut oqaluuseritiguk. Ataaniittut eqqortinnissaannut meeqqap pisariaqartitai tamakkerlugit allanneqarsimanersut meeqqanut eqqarsaatigeqqujuk:

- Inuinnarniarluni peqqissuuniarlunilu kiisalu nakuuserfigitinnissamut atornerlugaanissamullu illersugaaniarluni?
- Inuiaqatigiinnut peqataasinnaajumalluni ineriartorsinnaajumallunilu?
- Toqqissisimasutut ataqqineqartutullu misigisinnaajumalluni?

5 minutsinik piffissalikkit. Eqikkaagit, Meeqqallu pillugit Isumaqaatigiissut imaluunniit imaasa allattorsimaffianni qulequttat misissorlugit amigaataasinnaasunik ilanngussillutit.

3. Pisinnaatitaaffiit oqaluuserisigit

Apeqquutit tulluuttut ataatsimoorlusi eqimattakkuutaaniluunniit oqaluuserisigit:

- Nipitittakkani allassimasut ilaat oqaatigiuk, apeqquutigalugulu sooq taanna pingaaruteqarnersooq (meeqqat namminneq inuunerannut/misillitagaannut/paasinnaasiinut attuumassutilinnik assersuuteqarit).
- Tamanna meeqqat pisinnaatitaaffigaat, imaluunniit nuannariinarlugu piginiarpaat? (Nunannariinarlugu pigisassaappat peeruk).
- Meeqqat pillugit Isumaqaatigiissummik piviusut allattorsimaffiat assillillugu agguaguk – taannaluunniit oqaluttuaralugu. Meeqqat sunik pisinnaatitaaffeqarnerisa inersimasunit meeqqanillu eqqaamaneqarnissaa tassuuna qulakkeerneqartoq oqaluttuariuk, taassumalu malinnissaa nunarsuarmi nunat tamaluinnangajammik atsiorsimagaat oqaluttuaralugu. Klassip nipitissugaanik assersuussigit, Meeqqallu pillugit Isumaqaatigiissummi allassimasut assigigaangatigit ullorlialisarlutit.
- Meeqqap pisariaqartitaasa eqqortinneqarnissaat kiap akisusaaffigaa? Soorlu angajoqqaat, kommunit, naalagaaffik, politit, ilinniartitsisut, tamattaalluta.
- Nammineq pisinnaatitaaffiit – ikinngutilluunniit pisinnaatitaaffii – eqqortinneqanngippata, kina orninneqassava?

4. Eqikkaaneq naliliinerlu

Pisinnaatitaaffiit assigiinngitsut eqqortinneqarsimannngippata, tamanna ataasiakkaanut klassimullu qanoq isumaqassanersooq atuartunut oqaloqatigiissutigiuk (soorlu kaakkaanni, annersagaa-saraanni pimmarineqarluniluunniit).

Meeqqat sunik pisariaqartitsinersut atuartut nalunngikkaat sungi-usarnerup takutikkaa klassimut oqaluttuariuk, Meeqqat pillugit Isumaqaatigiissummi taamaallaat taanna allanneqarpoq oqaatsit inersimasut atortagaat atorlugit.

EQQAAMASASSAT: Pisariaqartitai attuumassuteqanngitsutut isikkoqarsinnaasut pingaaruteqarsinnaapput. Assersuutigalugu qarasaasiaq paasissutissinneqarnissamut, ilinniagaqarnissamut ilinniartitaanermulluunniit imaluunniit ineriartornermi pinngussatut pingaaruteqarsinnaavoq. Sak-kussiat illersuutitut saqqummiunneqarsinnaapput, allallu toqqissisimanissaannut atatillugit oqaluuserineqartariaqarlutik.

UMIARSUAQ PISINNAATITAAFFIINIK USEQARPOQ

SIVISUSSUSAA	SAMMISAQ NAATSUMIK	PIAREERSARNEQ	ATORTUT
Atuartsiviusoq ataaseq	Atuartut nunavimmut allamut umiartussapput aqutaanilu avammut igitsisassallutik.	Kissaatigisat Pisariaqartitallu allattorsimaffiat eqimattakkuutaanut tamanut assiliuk qiortarlugulu. Atuartunut minnernut titartakkanik qiortakkanilluunniit ilanngussigit.	Allakkat puui, kissaatigisat pisariaqartitallu allattorsimaffiata assilineri, liimmi nipittartorluunniit illuttut nipittartooq pappialallu.

ILINNIARTITSINERMI ANGUNIAKKAT:

- Pisinnaatitaaffiit assigiinngiaartut paasisaqarfialugit.
- Pisinnaatitaaffiit inuit inuunerannut tunngaviunerat paasillugu.
- Pisariaqartitit pisinnaatitaaffiillu ataqatigiinnerat paasillugu oqaluuseralugulu.

IMATUT ILIUSSAATIT: ⁶⁾

1. SammisAQ nassuiaatigiuk

Atuartut eqimattakkuutaanut (umiarsuarnut) agguaatikkit.

Atuartut takorluussavaat nunamut allamukarlutik umiarsuarlutik. Nuna najugaqarfigneqanngilaq, namminerlu siullerpaallutik tassani najugaqartussaapput, suullu tamaasa naqqaniit suliarisussaallugit.

Eqimattat tamaasa allakkap puuanik 'Kissaatigisat Pisariaqartitallu Allattorsimaffiineersunik' tamanik imalimmik (takuum quppernerup tullia). Nassuiaatigiuk suut tamaasa umiarsuarmi nassatatik tassasut nunami nutaami inuulernerminni pisariaqartitarigaat.

Eqimattat tamaasa qinnuigikkit allakkap puua ammaqullugu, allatukallu peqqissaartumik missoqullugit. Kingorna 'Kissaatigisat Pisariaqartitallu Allattorsimaffii' nipituumik atuakkit, tamanillu paasi-neqarsimanerat isumagalugu.

2. SammisAQ ingerlassiuk

Eqimattakkuutaat natermi umiarsuarnut ilisarnaasikkami nikorfasi-naapput, nerrivilluunniit kaajallallugu issiasinnaallutik. Oqaluttuaq aallaavigalugu pinnguarsinnaallurput, ussersortarlutillu il.il. Umiarsuup maanna aallalnera nassuiaatigiuk, oqaluttuarlutillu aallartil-lutit:

'Umiartorneq aallaqqaammut nuannersorujussuuvooq. Seqinnarip-pooq, imarlu manissuinaalluni. Tassanngaannarli anorersualerpoq, umiarsuarlu orraalerluni. Allaat kivingajassaavoq! Taamaattumik umiarsuaq kivinnginniassamat allattorsimaffiitissii ilaat pingasut avammut igittariaqarpasi.'

Eqimattakkuutaat maanna tamarmik ataasiakkaarlutik aalajangissa-vaat suut sussakkiginnassanerlugit. Igitatik kingorna uterteqqissin-naangikkaat nassuiaatigiuk. Allassimaffiit avammut iginneqartut katersukkit.

Oqaluttuamik atuffassinerit nangeqqiguk:

"Kiisami anorersuaq inoriaqqorpoq. Kikkut tamarmik oqiliallaqaat. Silassakkulli oqaatigineqarpoq anorersuarsuaq umiarsuup tungaana-nanut ingerlasoq. Anorersuarsuarmut annassinnaassagussi allasi-maffiit sulii pingasut avammut igittariaqarpasi!"

Eqqaasikkit nunataaminni inuunnarniassagunik atorfissaqartitamin-nik avammut igitsissanngitsut.

Allattuiffiit avammut iginneqartut katersoqqikkit.

Oqaluttuaq nangiguk:

'Kakkaak – ajutuungajaqaagut! Maanna nunataamut apuutingajajal-lerpusi. Kikkut tamarmik pissangarrateqaat. Killingusaami nunamik takuniariartusi arferujussuup umiarsuaq sinaaniit aporpaa. Umiarsuaq sulii oqinnerulersinniarlugu allattuiffiit sulii pingasut avammut igittariaqarpasi!'

Allattuiffiit katersukkit.

3. Takutikkik oqaluttuarlutillu

Oqaluttuutikkik tamarmik nunataaminnut maanna apuulluarsimale-reersut. Eqimattakkaat tamarmik allattuiffiitumik sinneri pappialamut nipitissussavaat, sinnerisa takussammassuk suut nunataaminnut nassassallugit toqqarsimaneraat. Eqimattakkuutaat aperikkik: Inuun-narnissamat pisariaqartitasi tamaasa pigaasigit? Peroriartornissamat pitsaasumillu ineriartornissamat?

Eqimattakkuutaat tamarmik pappialaatiit nivinngassavaat, tamanik takuneqarsinnaatillugit. Eqimattakkuutaat tamarmik oqaluttuarissi-vaat suut nunataaminnut nassarsimanerlugit. Saqqummiusserit ataasiakkaat kingorna aperisakkit: *'Arlaannik amigaateqarpisi inuu-innarnissamat pisariaqartissinnaasassinnik? Peroriartornissassinnut ineriartornissassinnullu?'*

4. Eqikkaaneq naliliinerlu

Atuartunut tulluuttut oqaloqatigiissutigikkit:

- Sungiusaammi uani suna nuannarinerpaavisiuk?
- Suna pinngitsoorsinnaanerlugu qanoq aalajangerpisiuk? Suna pinngitsoorneqarsinnaanngila?
- Aalajangiinerit ilaat ajornakusoorpat? Sorliit?
- Suut tigummiannassanerlugit, suullu avammut igissanerlugit aalajangerniarnissinni eqimattakkuutaani isumaqatigiinngitto-qarpa?
- Inuit tamarmik assigiinnik pisariaqartitaqartarpat?
- Allattuiffiit tigummiannagassatut toqqakkasi qanoq isumaqarfi-gaasigit? Nunataasinni inuunnarsinnaasavisi? Peroriartussavisi ajunngitsumillu ineriartorlusi?
- Allattuiffiit suut kiserngorunnersut tupaallaatigaasiuk?
- Sungiusaat misileqqissagussiuk, allattuiffiit taakkorpiaat tigum-miannaqqissavisigit?

Inuit pisinnaatitaaffiit inuit pisariaqartitaat tunngaviummata erseq-qissaatigiuk: inuit tamarmik inuunnarnissamat, peroriartornissamat, pitsaasumik ineriartornissamat ataqqinassusilimillu inuuneqarnis-samat pisariaqartitaat.

ASSILISASSIAQ:
KISSAATIGISAT PISARIAQARTITALLU ALLATTORSIMAFFII:

Nammineq isummat oqaatigi-nisaannut periarfissaqarneq	Ilinniartitaaneq
Aningaasat nammineq piumasannik atorsinnaasakka	Nerisassat peqqinnartut
Imeq minguitsoq	Sissap killingani atuannigiffeqarneq
Nammineq iniga	Nakorsat
Mamakujuttut	Cykelit
Kikkut tamarmik assigiinngisitsinertaqanngitsumik naligiimmik pineqarput	Nammineq kulturima oqaatsimalu atornissaannut periarfissaq
Imeq minguitsoq	Pinnersaatit
Mobiltelefoni	iPod imaluunniit MP3-nipiliuut
Sodavandit burgerillu	Atisat oqortut
Nammineq upperisama ingerlannissaanut periarfissaq	Nakorsaatit akiuussutissalertinnerillu
Qasuersaarnissamut pinnguarnissamullu periarfissaq	Pinngussat pinnguaatillu
Aviisit tv-lu	Angajoqqaat
Angerlarsimaffik nuannersoq	Nalunaaqputaq
Atisat nutaalit	Kikkut tamarmik peqataaffigisaannik qinersinerit malittarisassallu
Atornerlugaanissamut illersugaaneq	Qarasaasiaq internetimullu iserfissaq

Tulliuttunik apeqquteqarit:

- Inuinnarnissamut pisariaqartitasi pigaasigit?
- Peroriartornissamut ineriartornissamullu pisariaqartitasi pigaasigit?
- Inuinnarnissassinut suut pisariaqavinningsutut takorloorsinnaavisigit?

Malugiuk:

- 'Kissaatigisat pisariaqartitallu allattorsimaffiit', assimik qiukkamilluunniit, oqaatsimik takutitsisumik ilanngussisinaavutit. Tuluttuua assiliartalersugaq uani takuneqarsinnaavoq: www.eycb.coe.int/composito/4/4_27.asp.
- Pisinnaatitaaffiit ilaasa allanit pingaarnerunnginnerannik, ilaasalu pisariaqannginnerannik meeqqat eqqarsalinnginnissaat pingaaruteqarpoq. Taamaattumik eqikkaaninni erseqqisaati-giuk pisinnaatitaaffiit imminnut ataqatigiimmata, assersuutigalugu ilinniagaqamissamut pisinnaatitaaffeqarnikkut pisinnaatitaaffiit allat ilikkarneqarsinnaapput.
- Allattuiffinnik allaffigineqanngitsunik marlussunnik ilanngussinissat isumagiuk, taamaasilluni atuartut pisariaqartissinnaasaminnik imaluunniit ilaatickusutaminnik ilanngussinissamut periarfissaqassammata.

PISINNAATITAAFFIK ATAASEQ TITARTARUK

SIVISUSSUSAA	SAMMISAQ NAATSUMIK	PIAREERSARNEQ	ATORTUT
Atuartsiviusoq ataaseq	Atuartut pisinnaatitaaffinnik Meeqqat pillugit Isumaqatigiissummeersunik titartaassapput, iikkamut katiterlugit ataatsimut nivvingarneqartunik.	Piviusut allassimaffii 3 aamma 4 atuakkit. Artikelit toqqartukkat oqaaseqatigiingortikkitt.	Meeqqat pillugit Isumaqatigiissut.

ILINNIARTITSINERMI ANGUNIAKKAT:

- Meeqqat pillugit Isumaqatigiissummi pisinnaatitaaffii oqaasinngortissinnaaneri assiliangortillugillu.
- Qaagukkut pisinnaatitaaffii eqqortinneqartarnersut assersuusiorsinnaalluni.
- Atuartut namminneq pisinnaatitaaffitik ikinngutimilluunniit pisinnaatitaaffii unioqutinneqarpata, atuartut kikkunnt saaffiginnissinnaanertik ilisimalissagaat.

IMATUT ILIUSSAATIT: 7)

1. Meeqqat pillugit Isumaqatigiissut ilisaritiguk

Meeqqat pillugit Isumaqatigiissut pingaarnersiorlugu atuartunut saqqummiuguk. Piviusut allattorsimaffianni 3 aamma 4-mi isumasarsiorsinnaavutit.

Meeqqat pillugit Isumaqatigiissummi artikelit, piviusut allattorsimaffianni 4-mi meeqqanut paasiuminartumik allassimanagerattut atuakkit, atuartullu qinnuigalugit atuffassininni artikelimik ataatsimik toqqaasasut.

2. Pisinnaatitaaffimmik titartaagit

Atuartut pisinnaatitaaffimmik ataatsimik, pisinnaatitaaffimmik toqqakkaminnik takutitsisumik titartaqqullugit qinnuigikkitt. Atuartut titartakkatik tulleriarlutik klassimut saqqummiutissavaat. Tamatuma kingorna titartakkat inimi atuarfiusumi iikkamut qutsissumut qilaap killinganut ataqatigiissillugit ini kaajallallugu nivvingaaiter-neqassapput.

Atuartut angajullit pisinnaatitaaffimmik titartakkaminnut naatsumik oqaasertaliisnaapput.

3. Pisinnaatitaaffii oqaluuserisigit

Tulliuttut oqaluuserisigit:

- Klassimi atuarfimmilu immitsinnut qanoq pinissatsinnut Meeqqat pillugit Isumaqatigiissut qanoq isumaqarpa?
- Meeqqat angerlarsimaffiminni sunngiffimmilu qanoq innissaannut isumaqatigiissut qanoq isumaqarpa?
- Meeqqat anginerusut Kalaallit Nunaanni meeqqat sunik pisinnaatitaaffeqarnerat assersuusiorniarsinnaavaat, meeqqanillu pisinnaatitaaffeqanngitsunik ilisimasaqarunik assersuusiorniarsinnaallutik. Akissutit allattarfissuarmut allakkit.

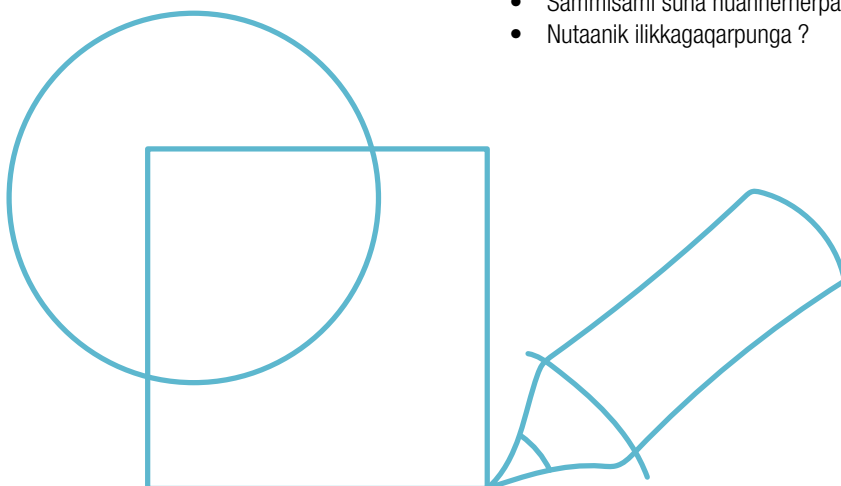
Atuartut pisinnaatitaaffitik ikinngutimilluunniit pisinnaatitaaffii eqqortinneqanngitsut malugigunikk, soorlu angerlarsimaffimmi, atuarfimmi allaniluunniit, qanoq iliorsinnaanersut, kinalu ornissinnaaneraat atuartunut oqaloqatigiissutigiuk.

Atuartut qinnuigikkitt inersimasut saffigisinnaasatik titartaqqullugit allattoqqullugilluunniit, assersuutigalugu ilaqtat, sanilit, kommuni, politit, ilinniartitsisut il.il.

4. Eqikkaaneq naliliinerlu

Apequtinik tulliuttunik eqqarsaatigineqqullugit atuartut qinnuigikkitt, eqqarsaatersuutigisaminnillu akorneminni saqqummiussequllugit:

- Sammisag qanoq isumaqarfigaara?
- Sammisami suna nuannernerpaava?
- Nutaanik ilikkagaqarpunga ?

PISINNAATITAAFFIIT ISIGINNAARTITSISSUTITUT

SIVISUSSUSAA	SAMMISAQ NAATSUMIK	PIAREERSARNEQ	ATORTUT
Atuartitsiviusoq ataaseq	Atuartut pisinnaatitaaffiit pillugit isiginnaartitsissuteeqqanik takutitsissapput, qanorlu iliortoqarsinnaanera oqallisigalugu.	Pisimasuutit assigiinngitsut assilikit qiortarlugillu, isiginnaartitsivittullu atorsinnaasassarsiorlusi.	Pisimasuutit assigiinngitsut, pisariaqarpat isiginnaartitsinermi atisat atortullu pisariitsut.

ILINNIARTITSINERMI ANGUNIAKKAT:

- Pisuni assigiinngitsuni pisinnaatitaaffiit qaqugukkut unioqqutinneqarsinnaanersut misissorlugu.
- Pisinnaatitaaffeqarnerup akisussaaffeqarneq malitsigisaraa paasillugu.
- Pisut pisinnaatitaaffiit unioqqutinneqarfii nassuiaatigalugit, eqqarsaatigalugulu pisumi qanoq iliortoqarsinnaanersoq.

IMATUT ILIUSSAATIT: ⁸⁾

1. Suliassaq nassuiaatigiuk

Pisinnaatitaaffiit oqaatsit kusanartuullutik pappialani allassimasuinaangimmata atuartunut nassuiaatigiuk, tassaasullu akuttunngitsumik uniorneqartuartartut. Aamma ulluinnarni pisuni nalinginnaalluinnartuni. Pisinnaatitaaffiit unioqqutinneqartillugit qaqugukkut iliuuseqartoqassanersoq ilisimassallugu nalunarsinnaavoq. Taamaatumik atuartut tamanna maanna misillissavaat.

Atuartut eqimattakkuutaanut ikittunnguakkuutaanut agguaatikkit. Eqimattakkuutaat ataasiakkaat pisimasuutitamik tunikkit, taannalu sungiusassavaat, klassiminnilu isiginnaartitsissutigalugu.

Sungiusarnissamat 15 minutsinik piffissalikkit.

2. Isiginnaartitsissutit takutillik pisimasuutitallu oqaluuseralugit

Klassi katersuutsiguk, isiginnaartitsiviullu saanut ingillusi. Eqimattakkuutaat isiginnaartitsissutitik paarlakaallutik takutissavaat.

Isiginnaartitsinerit ataasiakkaat kingorna tulluuttut oqaluuserisigit:

- Peqataasut inuk pisinnaatitaaffimminik unioqqutitsivigineqartoq inuttarigaangamikku qanoq misigissuseqartarpat?
- Pissutsit allannortinniarlugit qanoq iliortoqarsinnaava?
- Pisinnaatitaaffik suna unioqqutinneqarpa, ilumut pisinnaatitaaffimnik unioqqutitsisoqarpa?
- Pisinnaatitaaffiit akisussaaffiillu imminnut aporaappata qanoq pisoqassava?

3. Eqikkaaneq naliliinerlu

Atuartut qinnuigikkit apeqqutit tulluuttut eqqarsaatigeqqullugit:

- SammisAQ taanna qanoq isumaqarfigaara?
- Sammisami suna nuannernerpaava?
- Nutaanik ilikkagaqarpunga?

MALUGIUK:

- Nammineq pisimasuutitaliorsinnaavutit, ataatsimoorlusiluunniit suliaralugu, taamaasilluni qulequttamat sammisassinnut, klassip nammineq ulluinnarisaanut ingerlaasianullu, nammineq najukkassinni pissutsinut il.il. tulluurtuussamat.
- Pisimasuutit isiginnaartillugit nassuiartillugillu atuartut ilaat immikkit ittunik suliaqartitaassanersut toqqarsinnaavat: soorlu piviusunik aqutsisoq (sunik ilikkagaqarnitsinnik oqaluttuurtussaq) misigissutsinut aqutsisoq (misigissut-sikka qanoq ittuuppat) unneqqarissaarnermut aqutsisoq (tamanna eqqortuliornerua silatusaarnerullunilu), taper-sersuiner-mut aqutsisoq (ajunngitsortaa unaavoq), isornar-torsiuiner-mut aqutsisoq (pitsaanngitsortaa unaavoq).

ASSILISASSIAQ

PISINNAATITAAFFIIT PILLUGIT ISIGINNAARTITSINERIT

22

MEEQQAT PISINNAATITAAFFIILINNARTISSUTIGISIGIT

<p>Arfiningornermi nalinginnaalluinnartumi aqqusinikoorputit, niviarsiaqqallu marluk ukioqatitit niviarsiaqqamik allamik uumisaarisut takoriataarlugit, allatut isikkulinnik atisaqarnera najukkassinnilu oqaatsinik eqqoqqissaartumik oqalunnginnera pissutigalugu.</p>	<p>Angajoqqaavit averusernissartik aalajangeqqammerpaat, tusaasinnaavatillu sumi najugaqarnissat oqaluusererpalukkaat. Illimmi nammineq isummat?</p>
<p>Atuarfissinni atuartut 7. klasse taamaallaat tikillugu atuartarput, aasaanerani atuangif-feqarnerup kingorna klasse tamarmi atuarfimmut allamut nuuttussaalluni. Illilli issiavimmik kaassuartaqqamik atugaqarputit, ikinngutivillu atuarfissaanni atualersinnaanak, majuartarfeqarpallaarnera pissutigalugu.</p>	<p>Filmeriarusupputit, ataatali isumaqarpoq, ilittut ukiulinnut filmi naleqqutinngitsaq.</p>
<p>Angajoqqaannit oqarfigineqarsimavutit unnukkut illoqarfimmi pinnguartaaruit ajornartorsiulissasutit. Isumaqaarputilli tamanna eqqortuliornerunngitsaq, kukkussuteqarnermi ajoravit.</p>	<p>Unnukkut pigaarnerusarusupputit, anaanavilli akuererusunngilaatit, aqaguani atuartussaagavit.</p>
<p>Ataakkunnik aanaakkunnillu akerliliisannginnissat angajoqqaavit sukangassutigisorujussuaat, ilanneeriarlutilli isumaqartarputit aataakkutit aanaakkutillu pissutsit pillugit kukkusunik isummertartut.</p>	<p>Atuortoosupputit, ataatali isumaqarpoq atuarneq niviarsiaqqanun pisariaqanngitsaq.</p>
<p>Anaanavit kisimiillutit illoqarfimmi ingerlaqquneq ajorpaatit. Oqarfigaat tamanna eqqortuliornerunngitsaq, akivaatilli aqquserngit ulorianarpallaarnerat tamatumunnga pissutaasoq.</p>	<p>Ullut arlaanni angerlamut apuupputit, qatanngutillu niviarsiaq illit ullorsiutinnik atuortoq naammattoorlugi.</p>
<p>Arlaat iliuuserisimanngisaminik atuarfimmi pisuutinneqartoq takuat. Akuliuffigerusunngilalli.</p>	<p>Aneerlutit ikinngutit pinnguqaqatigiartorusuppatit, anaanavilli oqarfigaatit illumi suliassanik ikiussagit. Isumaqaarputit tamanna eqqortuliornerunngitsaq.</p>

IMATUT NAJUGAQARPUNGA!

SIVISUSSUSAA	SAMMISAQ NAATSUMIK	PIAREERSARNEQ	ATORTUT
Atuartitsiviusoq ataaseq	Atuartut najugaqatigisatik titartassavaat, qanorlu ittumik najugaqatigiittoqarsinnaannersoq oqaluuseralugu.	Atuartuutivit ilaqtai najukkamik kullu atugaat eqqarsaatigikkit, arlaannik allaanerusutut misigisinnaasumik immikut mianerinnittariaqarsinnaanerit eqqarsaatigalugu.	Pappilat tuschillu/aqerluusat
ILINNIARTITSINERMI ANGUNIAKKAT:			
<ul style="list-style-type: none"> Assigiinngitsunik najugaqariaaseqartoqarsinnaanera paasillugu ataqqilerlugulu. Assigiinngisitaarneq akuersaarlugulu. 			

IMATUT ILIUSSAATIT: ⁹⁾

1. Nassuiaassineq

Assigiinngiaartorpassuarnik najugaqariaaseqartoqarsinnaaneranik atuartut nassuiaatigikkit. Soorlu meeqqat ilaat angajoqqaaminnik ataatsimik najugaqateqarput, allat angajoqqaaminnik marluusunik najugaqateqartut, allat ajaminni imaluunniit aanaakkuminni ataakuminnilu najugaqarput, allallu ilaqtariinni paaqqutarinnittartuni najugaqarlutik.

2. Sammisag ingerlaguk

Atuartut najugaqatiminnik titartaqqullugit qinnuigikkit. Mikisualun-
nik amerlanernik ilanngussigunik ajunnginnerussaaq, soorlu suaas-
susaat qassinillu ukioqarnerat.

Atuartut marlukkaartikkit, qinnuigalugillu kikkut najugaqatiginerlugit imminnut oqaluttuutissasut.

Apeqqutaasinnaasut:

- Titartakkanni kikkunuku inuttaasut?
- Suna suliarissallugu nuannarisarpaat?
- Sumi sulisarpaat?
- Sunngiffiminni sulisarpaat?

Atuartut titartagaat saqqummersikkit. Kaaviarlutik titartakkaminnik isiginnaaqatigiinnissaannut 5 minutsinik piffissalikkit.

Tulliuttut oqaluuserisigut:

- Assigiinngitsuni qanoq ittuni najugaqatigiittoqarsinnaava?
- Najugaqatigisinnaasat taaneqanngitsut ilassutigikkit.
- Angerlarsimaffik qanoq ikkaangami najugaqarfigissallugu nuannersunnngortarpa?
- Arlannik toqqissisimaffigisamik najugaqateqarneq qanoq isumaqarpa?

Atuartut akissutaat allattarfissuarmut allakkit.

3. Eqikkaaneq naliliinerlu

Tulliuttut atuartunut oqaloqatigiissutigikkit:

- Najugaqatigisasi titartarlugit ilisarillugillu qanoq ippa?
- Allat angerlarsimaffisa qanoq ittuunerat tusarlugu qanoq ippa?
- Immissinnut pillusi nutaanik ilikkagaqarpisi?

MALUGIUK: Ilaqtariit assigiinngitsunik ataatsimuus-
suseqarsinnaanerannik assilissanik siumungaaq nas-
saarsinnaavutit, soorlu atuagassiani, aviisini internettimi-
luunniit. Kingorna atuartut qinnuigikkit namminneq
titartakkatik assilissanut piareersimatitannut assersuu-
teqqullugit, assigiinngissutit assigiissutillu nassaaralugit

NIGALILIAQ KIPITIGUK

SIVISUSSUSAA	SAMMISAQ NAATSUMIK	PIAREERSARNEQ	ATORTUT
Atuartsiviusoq ataaseq	Atuartut marluk nigaliliamut pulaniaqattaarput, atuartunit allani pulanaveersaartinneqarlutik.	Soqanngilaq	Alaatsinaattumut pappila aqerluusarlutik, nalunaaqqutaq unittartorluunniit

- ILINNIARTITSINERMI ANGUNIAKKAT:**
- Ataatsimooqatigiinnut peqataanerup qanoq nuannertiginera eqqarsaatigalugu.
  - Ataatsimooqatigiinnut peqataaneq misigalugu.
  - Ataatsimooqatigiinnut peqataalerniarluni periutsit qanoq ittut atortarnerivut nalilersoqqissaarlugu.

IMATUT ILIUSSAATIT: 10)

1. Nassuiaassineq

Atuartut eqimattakkuutaanut 6-8-nik inuttuqartunut agguaatikkit. Eqimattakkuutaat tamarmik 'alaatsitaattumik' ataatsimik 'avataaniittunillu' marlunnik toqqaassapput. Eqimattakkuutaat sinneri akulloqqutassaa junnaarlutik tuitik imminnut attuutsillugit nigaliliussapput.

2. Sammisag ingerlassiuk

- 'Avataaniittoq' nigaliliamut pulaniarsarissaaq, sinnerisa nigaliliamiittut pulatinnaveersaaraat.
- 'Alaatsinaattup' nakkutigissavaa 'avataaniittup' nigaliliamiittullu periutsit suut atorneraat.

Meeqqat anginerit periutsinik allattuisinnaapput.

'Alaatsinaattup' apeqqutit tulluuttut aallaavigissavai:

- Nigaliliami peqataasut imminnut qanoq oqarfigisarpat, aavataaniittumullu qanoq oqartarlutik?
- Nigaliliami peqataasut qanoq iliorpat avataaniittoq pulatinnaveersaarlugu?
- Avataaniittoq' qanoq oqarpa?
- 'Avataaniittoq' qanoq iliorpa?
- Piffissaq qanoq siviutigisoq ingerlava?

Arlaleriarlutit misilitsittaruk, atuartut amerlanersaasa 'avataaniittuuneq' 'alaatsinaattuunerlu' misilinniassammatigit.

3. Eqikkaaneq naliliinerlu

Qanoq pisoqarnera, sammisallu ingerlanerani qanoq misigisimasi-manersut atuartullu oqaloqatigiissutigisiuk.

Atuartunut siulliullugu apeqqutigikkit:

- Nigaliliamut/ataatsimooqatigiinnut peqataalluni qanoq misigisimanagerpa?
- 'Avataaniittuuninni' qanoq misigisimavit?
- Nigaliliamut pulanissamut iluatsitsisut, allanit pulanngitsunit allaanerumik misigisimappat?

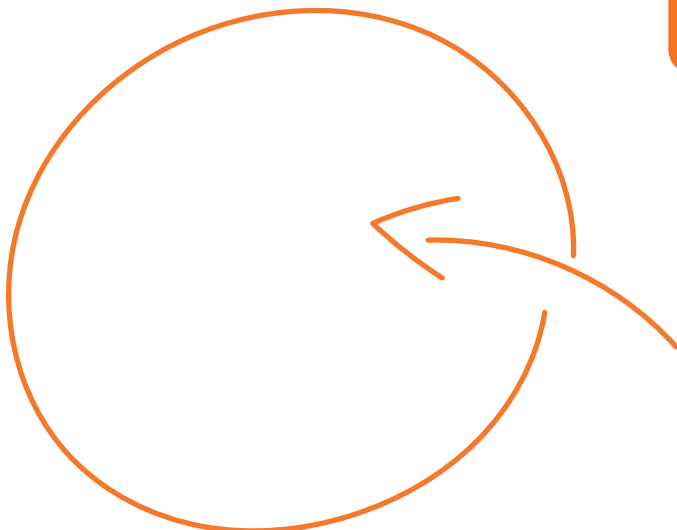
Alaatsinaattut aperikkit:

- 'Avataaniittut' nigaliliamut ilaalerniarlutik periutsit suut atorpaat?
- Atuartut nigaliliamiittut 'avataaniittunik' marlunnik avataaniitsiniarlutik periutsit suut atorpaat?

Tamaasa aperikkit:

- Ataatsimooqatigiit/eqimattakkuutaat kikkut atuarfimmi pigineqarpat? Assersuutigalugu atuartut siunnersuisoqatigiit, imaluunniit anitsiarfimmi arsaattartut.
- Ataatsimooqatigiinnut peqataaneq sooq amerlanertigit nuannersuusarpa?
- Piffissaqarpa immikkoorallarsinnaanerup ajorineqarsinnaanngiffiinik, ataatsimooqatigiinnullu peqataanani?
- Piffissaqarsimava ilissi ataatsimooqatigiit avataaniittutut misigisimaffigisimasassinnik?

MALUGIUK: Klassimi ataqatigiilluartoqanngippat, sammisaq una ingerlanneqartariaqanngilaq, timikkut misigisutsikkullu sakkortuallaalersinnaammat.

NAMMINEQ ASSIT ATAATSIMOOQATIGIILLU ASSINGI

SIVISUSSUSAA	SAMMISAQ NAATSUMIK	PIAREERSARNEQ	ATORTUT
Atuartsiviusut 1-2	Atuartut tamarmik namminneq assiminnik suliaqassapput, taanalu ataatsimooqatigiit assinginut ilaalissaq	Atuartut assinginik printerigit, atuartulluunniit assimik nassaqqullugit. Piviusut allattorsimaffii 3 aamma 4 atuakkit.	Atuartut kiinaannik assilisat, pappialat qeratasuut assigiinngitsunik qalipaattillit, qjuutit, liimmi, tuschit, allunaasaaraq, tegnestiftit il.il.

ILINNIARTITSINERMI ANGUNIAKKAT:

- Tamatta assigiinngitsuunitta, tamattalu assigiimmik naleqarnitta akuersaarnissaa.
- Tamatta kinaassutsitsinnik pisinnaatitaaffeqartugut.
- Tamatta nammiussutsitsinni naleqartunik peqarnitta, ataatsimoooraangattalu immikkut illuinnartuunitta akuersaarnissaa.

IMATUT ILIUSSAATIT: 11)

1. Kinaassuseq oqaluuserisiuk

Assigiissutit assigiinngissutillu pillugit atuartut oqaloqatigikkitt.

Immikkoortut tulluuttut aallaavigikkitt:

- Inuup ilisarnaataanut suut ilaappat?
- Kinaassuseq qanoq pilersarpa? Arlaat inunnguuserisaq, perorsagaanikkut pigiligaaq namminerluunniit toqqagaq.
- Ateq, inuuaassuseq, upperisaq, ammip qalipaataa innarluuteqarnerlu tikikkitt.
- Kikkulluunniit ateqarnissamut inuuaassuseqarnissamullu pisinnaatitaaffeqarnerat oqaluttuariuk.

Klassimiittut assisingik suliaqassasut oqaluttuutikkitt, tassuunakkut assigiinngissusisi assigiissusisilu takutinneqassallutik. Atuartut ataasiakkaat tamarmik nammineq assertik suliarissavaat qimmitut qimuttutut isikkulerlugu, taakkualu naggataagut ataatsimoorinneqassapput ataatsimoorussamik qamuserlugit qimussertilerlugit.

2. Nammineq assit suliaralugit

Atuartut tamarmik ataasiakkaat pappialamut qeratasuumut qimmeq qimuttoq titartassavaat. Qimmip kinaanerat takutissavaa. Qimmip kiinaanut namminneq assertik, imaluunniit imminiutillugu titartagar-tik ikkutissavaat. Pissutsit imminerminnut ilisarnaatitut isigisatik qimmip niuinut timaanullu allassavaat, soorlu quinartoq, kisitsisinut pikkorrisoq, titartaallaqqissoq, erinagissoq il.il. Atuartut ilaasa suut pikkoriffiginerlugit oqaasinngortissallugu ajornartippassuk, ikioqati-giigitsi. Qimmit qiortarsigit.

Ilinniartitsisup qamutit titartassavai qiortarlugillu.

3. Ataatsimoorlusi assissinnik suliaqaritsi

Atuartut-qimmit tamaasa iikkamut nivinngaassorsigit, allunaasaq-qamillu qamutitut atassuserlugit. Qimmit tamarmik erseqqissumiin-nissaat isumagissavarsi.

Atuartut qimmiminnik ilisarititseqqullugit qinnuigikkitt:

- Sooq taamatorpiaq sularineqarpa?
- Sunik takutissuuvaa?
- Imminnut allaaserinerminnut sooq oqaatsit/titartakkat taakkorpiat atornerqarpat?

Qimmit qimuttunngortillugit ataatsimoorunngortinnerisigit assiliaq nutaarluinnaq pilersinneqartoq oqaluuserisiuk:

- Suut tassuuna takutinneqarpat?
- Suut allanit takuneqassasoraasigit? Klassi pillugu sunik paasisaqqassappat?
- Suut klassimut/qimussinut ilisarnaataappat? Ass.: 2.a ammasuuvog, kakkappasik, allaaneruvog quianarlunilu.

Qimussit sunik takutitsisuunerannik isummannik atuartunut naatsumik saqqummiussigit, soorlu:

- Qimuttut silatuujupput kakkattuullutillu, sivisuumillu neringgit-soorsinnaallutik.
- Qimmit tamarmik namminiupput, assigiinngitsunik qalipaateqar-lutik angissuseqarlutillu. Ilaasa sukkaasuumik pangalinnissaq nu-annarinerpaasarpaat, ilaasa takusassarsiornissaq pinerusarlugu.
- Qimuttut ataatsimoorlutik suleqatigiikkaangamik, sorpassuit naammassinnaasarpaat, aqqutissani isorartoqisunik usit oqi-maatsut ingerlassinnaasarlugit. Ataatsimoorillutik qimuttunit ataasiakkaanik piginnaaneqarnerusarput – ataatsimooqatigiin-neq.

4. Eqikkarnera naliliinerlu

Atuartut qinnuigikkitt apeqquutit tulluuttut eqqarsaatigeqqullugit:

- Sammisaq una qanoq isumaqarfigaasiuk?
- Sammisami suna nuannernersaava?
- Ilissi immissinnut pillusi, atuaqatisi pillugit klassimilu ataatsi-mooqatigiinneq il.il. pillugit nutaanik ilikkagaqarpisi?

Meeqqat pillugit Isumaqatigiissutit Assigiinngisinnineqannginnissamut Pisinnaatitaaffik tunngavigimmagut meeqqat oqaluttuutikkitt (piviusut allattorsimaffiat 3 aamma 4 takukkit).

MALUGIUK: Qimmit qimuttut pinnagit Sassuma Arnaa piniakkallu assigiinngitsut tamaasa atorlugit ataatsimoor-tumik assiliorinnaavusi, atuartut piniagassatut assigiin-gitsutut imminnut takutittarlutik. Atuartut aamma immi-nut naasutut takutissinnaapput, taakkualu naasulivimmu ataatsimoorillugit ilineqassapput.

MEEQQAT INNARLUUTILLIT

SIVISUSSUSAA	SAMMISAQ NAATSUMIK	PIAREERSARNEQ	ATORTUT
Atuartsiviusoq 1- ulloq 1	Atuartut ilinniartitaanermik nalaani timikkut innarluuteqarneq misilissavaat.	Sammisaq pilersaaruserioruk pisariaqarpat klassimi ilinniartitsisut sinneri peqatigalugit. Piviusut allattorsimaffiat pingaartumik nr. 4 atuak.	Qungasequtit sattaatissatut, Siutinut illersuutit, ajaappissat assigisaalluunniit.

ILINNIARTITSINERMI ANGUNIAKKAT:

- Innarluuteqarneq qanoq innersoq misigalugu.
- Meeqqat innarluutillit atuafimmi inuiaqatigiinnilu pisinnaatitaaffii unammilligassaallu oqaluuseralugit.
- Suleqatigiilluni ikioqatigiillunilu.

IMATUT ILIUSSAATIT: 12)

1. Sammisaq ilisaritiguk

Ullumi atuarfiusumi nalinginnaasumi tiimimi siullermi sammisaq aallartiguk. Timikkut innarluutit suut nalunnginneraat atuartut aperikkut, soorlu tappiitsuoneq, tusilartuoneq issiavimmilluunniit kaassuartaakkamik atueq. Timikkut innarluuteqarneq qanoq innersoq misilissagaat atuartut oqaluttuutikkut.

Sammisaq tiimimi ataatsimi arlalinniluunniit ingerlassiuk, ajornanngippat ulloq naallugu, taamaasilluni tiimit atuarfiusut nerinissamullu anitsiarujussuarneq il.il. ilaassallutik.

2. Innarluuteqarneq misiliguk

Atuartut 3-4 toqqakkut, tulluuttunik innarluuteqartuusaassapput, allaaserineqartunik atortulerlutik unammilligassaqarlutillu:

- *Tappiitsoq*: Isimigut sattaasarluni, pisariaqarpat ikinngunni peqatigalugu, taassuma ingerlattassavaa atuffattassallugulu. Atuartup atuarfik angalaarfiginiassavaa.
- *Tusilartooq*: Siutinut illersuutit siutinulluunniit simeeqqat. Atuartut misigissavaat atuaqatimik oqaloqatigiinnerannut peqataasinnaatit ilinniartitsisorlu tusaasinnaaganu. Atuartut sinneri ilaatigut ussersorlutik allallutilluunniit attaveqateqarniartassapput.
- *Taleq/nioq kipitinnioq imaluunniit issiavimmi kaassuartaakka-miittoq*: Atuartup talia tunuanut qilerlugu, atuartorluunniit illuinnaani nioqartuusaarsinnaavoq, nissuminik ataasiinnarmik pissittariaqartarluni, ajaappiaqarluni issiavimmilluunniit kaassuartaakkamiilluni. Atuartooq atuafimmut iserniassaaq atuafimmillu aniniarluni, pinnguartarfiliiarnarluni perusuersartarfiliiarnarlunilu.

Atuartut piviusuusaartitartik ilumoorutissagaat oqaluttuutikkut, tiimillu anitsiarfiillu ingerlanerini kikkut tamarmik imminnut ikioqatigiinnissaat pingaaruteqarluni. Atuartut pakatsisinnammata maluginiaruk. Taamaattumik aqqiagiinngissutinik aqqiisarnissat atuartullu pisut ingerlanerini qanoq misigisaqartarnerannik atuartunik oqaloqateqartarnissat pingaaruteqarpoq.

Sammisaq naammassisiuk, atuartunullu tulluuttut oqaloqatigiissutigalugit:

- Innarluuteqarneq qanoq misigisaqarfigaajuk?
- Meeqqat innarluuteqanngitsut inuk innarluuteqartoq qanoq innersoq qanoq misigivaat, ulluinnarnilu qanoq ingerlanera qanoq misigalugu?

- Meeqqat assigiinngitsunik innarluutillit timersorsinnaassagunik, tv-mik isiginnaarsinnaassagunik, assigiinngitsunik pinnguarsinnaassagunik, illoqarfimmi angalaarsinnaassagunik suut pisariaqarnerisut oqaluuserisiuk. Suut ajornakusoorsoraasigut, aamma kikkunnt ajornakusoorpat?

3. Tarnip pissusaasigut innarluuteqarneq oqaluuserisiuk

- Timikkut aamma tarnip pissusaasigut innarluutit suut assigiinngissutigaa?
- Tarnip pissusaasigut innarluutilimmik nalunngisaqarpisi?
- Tarnip pissusaasigut innarluuteqarneq timikkut innarluuteqarneq ajornannginnerussasoq imaluunniit ajornarnerussasoq isumaqarpisi?

4. Eqikkaaneq naammassinalu

Oqaluttuaq ataaniittoq atuak:

KUNUUNNGUAQ ISSIAVILLU KAASSUARTAGAQ

Kunuunnguaq issiavimmi kaassuartaakkamiippoq, nissunimi atorsinnaannginnamigit. Kunuunnguup atuarni nuannaraa, atuarfimmullu isernissani ajornartorsuutigaa, matumut qaqeriarfeqanngimmat. Taamaattumik atuafimmut isileraangami atuarfimmillu anileraangamilu inersimasumit ikiorneqartariaqartarpoq

Pisinnaatitaaffeqarpunga! Abelsen 2012

Klassi aperiuq:

- Atuarfiup isaariaq tulluarsartariaqarparaa, Kunuunnguaq ajornannginnerusumik isersinnaaniassamat? Meeqqat pillugit Isumaqatigiissut taamatut iliortitserussava? Artikel 23 oqaluuserisiuk, pisariaqarpat oqaasertai tamaasa ilanngullugit, atuarlugu oqaluuseralugulu.
- Maani atuarfimmiilluni najukkamiluunniit inuiaqatigiinniilluni timikkut eqqarsartaatsikkulluunniit innarluuteqarneq qanoq issoraasiuk?
- Atuarfik/najukkami inuiaqatigiit meeqqanut innarluutilinnut qanoq pitsaaneruserisumik iliuuseqarsinnaappat?

MALUGIUK: Atuartut annerit Innarluutillit Olympiadeqartarnerat atuarsinnaavaa

MALUGISAQ SIULLEQ

SIVISUSSUSAA	SAMMISAQ NAATSUMIK	PIAREERSARNEQ	ATORTUT
Atuartitsiviusoq ataaseq - sivikin-nerpaamik	Atuartut inuup assinganik taku-saminnik malugisartik siulleq tulleriaarlutik ilinniartitsisumut isussuutigisassavaat. Malugisatik klassimi oqaluuserissavaat.	Inuit ukiumikkut, kulturikkut tunulia-quttamik, naggueqatigiissutsimik-kut assigiinngitsut, inuit innarluutillit il.il. assingi 3-4 qiortakkat. Nassuiaatit piviusullu allattorsimaffii 3 aamma 4 atuakkit.	Assit pappialalu

ILINNIARTITSINERMI ANGUNIAKKAT:

- Inuit isikkui aallaavigalugit qanoq sukkatigisumik isummerfigisarnerivut maluginialerlugu.
- Allanik qanoq isiginninnivut allanut qanoq iliuseqartarnitsinnut sunniuteqartarnerat maluginialerlugu.

IMATUT ILIUSSAATIT: 13)

1. Tulleriaarluni isussuttaqattaarneq

likkap killingani atuartut tulleriaaqqukkit, illillu iikkap akia-tungaani illuatungaaniissallutit. Atuartut tulleriaarlugit ilinnut arpatsittakkit, illillu inuup assinganik takutittassavatit, atuartullu inuk assimiitoo pillugu oqaaseq siullertut eqqaasartik ilinnut isussuutigipallattassavaat. Illit oqaaseq allapallattassavat, tullialu ilinnut arpapallattassaluni il.il. Taamatut ilioqqissaasi assit 3-4 nassarsimasatit tamaasa ataasiakkaarlugit.

Assit tamaasa taamatut atoreerussigit, allattarfissuarmut assit nivinngassavatit, oqaatsillu atuartut assinut atugaat saqqummiusuullugit.

2. Atuartut malugisaat siullit klassimi oqaluuserisigit

- Inunnik assiniittunik atuartut malugisaat qanoq assigiinngitsigippat/assigiitsigippat? Arlaannik tupaallannattoqarpa?
- Sooq oqaatsit atukkasi atorpisigit?
- Allanngortikkuminaatsumik isiginnittaasit isummallu pigiliutiinnakkat suut saqqummerpat? (sinaakkusigaq 'oqaatsit' takuuk).
- Atuartut oqaatigisamik eqqunngiffiinik assersuusiortikkat. Allatigut tamanna misilissimavaat? Inuk pillugu sunaaffa eqqunngitsunik eqqortuusorisaraqaraangatta qanoq pisoqartarpa, qanorlu kinguneqartarpa?
- Uagut nammineq pilluta sungiusaatip suna takutippaa?
- Nammineerlusi pigiliutiinnakkanik isummerfigineqarnikuuvusi? Sunik sunalu pissutigalugu? Tamanna qanoq misiginartarpa?

3. Eqikkaaneq naliliinerlu

Atuartunut tulliuuttut oqaloqatigiissutigikkat:

- Sungiusaat pillugu qanoq isumaqarpit?
- Suna ilikkarpaat, sunalu eqqaamanerpaassavaat?
- Sungiusaammi ilikkakkavut qanoq atorsinnaavagut?

MALUGIUK:

- Meeqqat anginerit malugisatik pappialamut assip nivinngarfigisimasaanut allassinnaavaat, pappialaru peqillugu, assip atuartumut tullianut ingerlateqqinnginerani allassimasoq tarrisimassamat. Imaluunniit asseq seqersinneqarsinnaavoq, atuartullu malugeqqaakkatik pappialaaqqanut nipitittakkanut allassinnaallugit, tamatuma kingorna allatatik assip pappialanngortinnerata sanianut nivinngarlugit.
- Sammisaqartitseeernerup kingorna assigiinngisitsinerit pillugit sarsuatitanik naatsunik takutitsinnaavutit, soorlu *Fjern fordommene* (isummat pigiliutiinnakkat peersigit): www.youtube.com/watch?v=ZTbSF0-WiDo, *Diskrimination gør ondt* (Assigiinngisitsineq annernaraangat): www.youtube.com/watch?v=5JsbrjudjEs aamma *At gå i et med tapetet* (Sapilersoorneq): www.youtube.com/watch?v=shtoXi_D5w&feature=related. Allarpassuit internettimi nassaarisinnaavutit.

Oqaatsit:

- Allanngortikkuminaatsunik isiginnittaasit takorluuinerupput, inuit ataasiakkaat ilisarnaataat eqqarsaatiginagit inunnik ataatsimoortunik tamarmiusunik aalajangersimasunilluunniit assigiisunngorlugit eqqarsarneq tunngavigalugu takorluuinerusut.
- Isummat pigiliutiinnakkat tassaapput isummat pigiliuteriikkat pitsaanngitsut, ilisimasamik silatusaartumilluunniit eqqarsarnermik tunngaveqanngitsut, tassalu piviusunik tunngaveqaratik. Inuiaqatigiinni inuit aalajangersimasut pillugit allanngortikkuminaatsunik isiginnittaaseqarneq tunuliaqutaralugu isummat pigiliutiinnakkat pilersarput. Isummat pigiliutiinnakkat inatsisinik unioqquitsisumik assigiinngisitsinermik kinguneqarsinnaapput, amerlanertigullu, tamatiguunngitsorlu, pitsaanngitsuusarlutik.

ATUARFITSIALAK

SIVISUSSUSAA	SAMMISAQ NAATSUMIK	PIAREERSARNEQ	ATORTUT
Atuartsiviusut 1-2	Atuarnerup qanoq pingaaruteqartiginera atuartut oqaluuserissa-vaat, atuarfitsialallu titartarlugu	Meeqqat pillugit Isumaqaatigiissutit naalisarnera atuaruk, pingaartumik art. 28, 29-lu. Pisariaqarpat tamaat atuaruk uani www.mio.gl	Pappialarsuit, Tuschit
ILINNIARTITSINERMI ANGUNIAKKAT:			
<ul style="list-style-type: none"> • Ilinniagaqarnissamut pisinnaatitaaffik paasillugu. • Atuarfitsialaqarnissamut suut pisariaqarnersut nassuiaatigalugu. 			

IMATUT ILIUSSAATIT:

1. Sooq atuartarpugut?

Oqaluttuaq ataaniittoq atuaruk, atuartut marluk amerlanerusulluunniit qinnuigikkitt oqaluttuaq isiginnaartitsissutigeqqullugu.

AAJA MEEQALLU ATUARFIAT

Aaja atuarusuttanngilaq. Aajap nuannaraa atuereeraangami anaanani niuertarfiani ikiussallugu, taamaasilluni kaasar-fimmiussarsisarluni. Aajap anaanani aperaa atuarunnaarluni niuertarfimmi suliinnarsinnaannginnerluni. Aajalli anaanaa oqarpoq Aaja allatut iliorsinnaanngitsaq, tunngaviusumik ilinniakkani naammassisariaqaramiuk, Aajalu iluanaaginnartoq akeqanngitsumik atuarsinnaagami.

Pisinnaatitaaffeqarpunga!, Abelsen, 2012

Atuartsiviusut atuaruk, atuartut marluk amerlanerusulluunniit qinnuigikkitt oqaluttuaq isiginnaartitsissutigeqqullugu.

Eqimattakkuutaat tamarmik suna oqaluuserisimanerlugu oqaluttuarissavaat.

Oqaluttuutikkitt Meeqqat pillugit Isumaqaatigiissut naapertorlugu, meeqqat tamarmik tunngaviusumik atuarfimmi akeqanngitsumik atuarnissamut pisinnaatitaaffeqartut. Tamanna isumaqarpoq nunarsuarmi meeqqat tamarmik atuarfimmi atuarnissamut imaluunniit angajoqqaaminnit atuartitaanissamut pisinnaatitaaffeqartut. Artikel 28, 29-lu tamakkerlugit imaaluunniit naalisarneri atuakkit.

Meeqqat tunngaviusumik ilinniartariaqarnerannut pissutaasut taamaasa ataatsimoorlusi allattorsigit. Soorlu, silarsuaq ilisimaneruler-niarlugu, atuarneq allannerlu ilinniarniarlugit, taamaasilluni atuakkit kommunimilluunniit allagarsiat atuarneqarsinnaammata, annertunerusumik ilinniagaqalersinnaajumalluni suliffeqalersinnaajumalluni-luunniit.

2. Kikkut ilikkagaqarneq ajorpat?

Eqimattakkuutaat qinnuigikkitt apeqqutit tulliuuttut oqaluuserissagaat:

- Kalaallit Nunaanni meeraqarpa atuarfimmi atuarneq ajortunik?
- Meeraqarpa atuarfimmi atuartunik, ilikkagaqarnerli ajortunik? Sooq ilikkagaqartanngillat?
- Qanoq ililluni pitsaanerpaamik ilikkartoqarsinnaava?

Apeqqutitun atasiakkaanut eqimattakkuutaat qanoq akissutissaqar-nersut klassimut apeqqutigalugu eqikkaagitt. Akissutit itisilernerinut ikiuugit, assersuutigalugu atuarneqarsinnaasoq ilinniartitsisukippallaartunik, meeqqat ilaasa tusarnaarissaq ilikkagaqarnissarluni ajornartorsutisigarsaat, kaannertik, qasunertik, ilaqutariinni ajornartorsiu-teqarnertik, uumisaarneqartarnertik il.il. pissutigalugit.

3. Atuarfitsialak titartaruk

Eqimattakkuutaat qinnuigikkitt 'atuarfitsialak' pappialarsuarmut titartassagaat. Suut atuarfitsialammik pigineqassanersut titartassa-vaat, aamma atuartut, ilinniartitsisut angajoqqaallu atuarfitsialammik sulierisarnersut titartassallugu. Tamarmik titartakkamut titartaaq-taassapput, kusanasaagaasariaqanngilaq! Assersuutitut makkuusinnaapput:

- Arlaannaalluunniit uumisaarneqartanngillat, kikkunnullu tamanut inissaqartitsisoqarluni
- Atuarfiup anitsiartarfia pissanganartuuvoq ulorianaranilu
- Ilinniartitsisoq silatuujuvoq, angajoqqaat pulaartarput
- Klassi kusanarpoq, perusersartarfillu tipinnani.

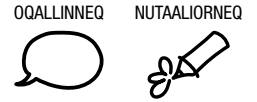
Titartakkat nivinngarsigit, atuartullu assigiissutit assigiinnngissuti-nillu misissueqqullugit qinnuigalugit.

Atuarfitsialammik pilersitsiniaraanni namminneq inersimasullu qanoq iliorsinnaanersut oqaluuserisiuk.

4. Eqikkaaneq naliliinerlu

Atuartsiviusut atuaruk, atuartut marluk amerlanerusulluunniit qinnuigikkitt oqaluttuaq isiginnaartitsissutigeqqullugu.

MALUGIUK: Sammisag manna sammisamik 'Ilinniartitsinermut akisussaaqataaneq' -mik iluaqutissartalimmik akoqartissinnaavat.

MEEQQAT SULISARTUT

SIVISUSSUSAA	SAMMISAQ NAATSUMIK	PIAREERSARNEQ	ATORTUT
Atuartitsiviusoq ataaseq	Atuartut ulloq sumut atortarnerlugu takutissa-vaat, ullortillu sanilimik meeqqallu sulisartut ulluannut naleqqiullugu.	'Meeqqat sulisartut' assilisassiaq assiliuk.	'Meeqqat sulisartut' assilineri.
ILINNIARTITSINERMI ANGUNIAKKAT:			
<ul style="list-style-type: none"> Nunarsuarmi piffinni allani meeqqat inuunerminni atugaat eqqarsaatigalugu. Qasuersaarnissamut pinnguarnissamullu pisinnaatitaaffik. 			

IMATUT ILIUSSAATIT: 14)

1. Ullut qanoq ingerlasarpa?

Ullup nalinginnaasup imminnerminnut qanoq ingerlasarnera eqqarsaatigissagaat atuartut oqaluttuutikkat. Piffissartik sumut atortarpaat?

Atuartut qinnuigikkat piffissap ingerlanerani pisartut allattussagaat titartarlugilluunniit, tassuunakkut takuneqarsinnaassalluni ullumi nalinginnaasumi sammisanut assigiingitsunut piffissaq qanoq siviutigisoq atortarneraat – ullaap tungaa, ualikkut unnukkullu. Atuartut anginerit ammaloqsaamik titartaasinnaapput, ullup unnuallu ingerlanerani pisartunut immikkoortortalersorlugu.

Piffissap ingerlanerani pisartut titartarmissaannut atuartut 15 minut-sinik piffissalikkit.

Atuartut piffissap ingerlanerani pisartut pillugit suliatik saniliminniit-tumut assersuusseqqullugit qinnuigikkat. Oqarfigissavatit sanilimik illumi suliaasanut, ilinniagassanut, pinnguarnermut sammisanullu allanut piffissamik qanoq siviutigisumik atuisarnerat maluginiassa-gaat. Piffissap ingerlanerani pisartut pillugit suliatik imminnut saq-qummiutissagaat atuartut qinnuigikkat.

2. Meeqqap sulisartup inuunerani ulloq

Atuartut 3-4-kkaarlugit eqimattakkuutaanut agguaatikkat. Assilisassaq 'Meeqqat sulisartut naapikkat' agguagaq. Assilisassamiittut atuartunut minnernut atuffassissutigikkat, atuartut anginerit nammin-neq atuarsinnaavaat.

Meeqqat taakku marluk ullumi nalinginnaasumi sammisartagaasa suunerat takorloorniaqqullugu atuartut qinnuigikkat. Tamatuma kingorna nukappiaqqamut niviarsiaqqamulluunniit piffissap ingerla-nerani pisartut titartassavaat, assersuutigalugu apequtit tulluuttut aallaavigalugit:

- Atuarfimmi atuartarpa?
- Ullormut nalunaaquttap akunneri qassit sulisarpa?
- Suliassaat suuppat?
- Ilaquttami ikinngutimilu najornissaannut piffissaqarpa?
- Pinnguarnissamut piffissaqarpa?

Eqimattakkuutaat titartagaat qitiusumut nivinngarsigit.

Eqimattakkuutaat assigiingitsut nukappiaqqamut niviarsiaqqamullu piffissap ingerlanerani pisartut saqqummiussaata oqaluserisigit:

- Nukappiaqqamut niviarsiaqqamullu piffissap ingerlanerani pisartut imminnut assersuusigit. Kina ulapaarnerusarpa?
- Sulinerisa peqqissusaat ajoquserataat isumaqarpisi?
- Sulinerisa atuarfimmi atuarnerat sunnertarpaat?
- Sooq sulisariaqartarsoraasigit?
- Meeqqat atuarfimmi atuartuutillutik sulisarnerat naapertuuppa?

3. Eqikkaaneq naliliinerlu

Meeqqat sulisartuusarnerisa sunngiffimmilu suliffeqarnerup assigiingissutaat atuartunut oqaloqatigiissutigiuq:

- Sunngiffimmi suliffeqassagaanni qassinik ukioqartariaqarpa?
- Nalungisaqarpit sunngiffimmi sulisartunik? Nalunaaquttap akunneri qassit sulisarpit?
- Meeqqat sulisartuusarnerat sunngiffimmilu sulisarneq qanoq assigiingissuteqarpit, angerlarsimaffimmiluunniit ikiuunneq?

MALUGIUK:

- Sunngiffimmi sulisarneq pillugu atuartut misissuisinnaap-put, nalunaaquttap akunnerini qassini sulisarnerannik atuarfimmi atuartut anginerit apersorlugit.
- Aamma oqaluttuaq 'Pipaluk sulinerlu' atuarsinnaavarsi (Pisinnaatitaaffeqarpunga!, 2012).

ASSILISASSIAQ

MEEQQAT SULISARTUT NAAPIKKIT

Jasmin, 11-nik ukiulik kiffaavoq Bangladeshimiullunilu.

Jasmin tallimanik ukioqarluni ilaqutariinni akunnattumik isertitalinni sulilerpoq. Siullermik anaanani suleqatigisarpaa, maannali kisimiilluni sulisarluni.

'Ullora ullaakkut arfinernut aallartittarpoq, inissiami tamarmi natermik asaasarlunga. Aamma ullaakkorsiutissat suliarisarpakka. Illumi ataataasoq nalunaaqutaq arfineq marlunut nererusuttarpoq, anaanaasoq aatsaat makittarpoq arfineq pingasunut nerisussanngorluni. Piffissangaatsiaq igaffimmi atortarpara, ullup ingerlanerani nerinisanut nerisassat piareersarlugit, erruillunga eqqiaallungalu.' Jasmin ulloq tamarluinnangajaat igaffimmiittarpoq, nerisassioortillugulu igaffik kiatserujussuutarpoq. Igaffik 8 kvadratmeterisut angitigaaq, ullormullu suliassat naammassigaangamigit, Jasminip natersuaaraq natermut siaartarpara, tassanilu sinittarluni.

Israfil, 14-inik ukiulik suliffissuarmi sulisarpog, Bangladeshimiullunilu. 'Siusinnerusukkt suliffissuarmi iverutiliorlunga sulisaraluarpunga, maanili aningaasarsiarissaarneruvunga. Qatanngutigiiit sisamaavugut angajoqqaakkalu, aningaasarsiakka tamarluinnangajaasa, qaammammut 340 kr.-t tunniuttarpakka. Nammineq 7 kroner pisarpakka, mamakujttunut pinngussanulluunniit atortarlugit. Sulisartunngorama anaanama angerlarsimaannartunngornissaa akissaqartilparput.' Israfil ullormut 12 tiimit sulisarpog, sapaatip akunneranut ulluni arfinilinni – nalunaaquttap akunnera ataaseq ullup qeqqasiormermi taamaallaat unikkallartarluni. 'Innaallagaaq qamittooraangat nuannernerpaasarpog, taamaakkaangat siviuserusumik unikkallarsinnaasaratta. Suliffissuarmik piginnittup ilaanneeriarluni nalunaaquttap akunnerini marlussunni atuarfimmu atuariartornissara akuerisarpaa. Unnukkt ilinniagasserisussaavunga, amerlanertigulli qasualaartarpunga, taamaattumillu aqaguani atuariartornissara kajumerissanagu.'

*Oqaasertalersuisoq Kristian Herlufsen, Assiliisoq: Kenn Hermann
Meeqqat sulisartut arfineq marluk Bangladeshimiut naapikkit, www.samvirke.dk*

PEQQISSUMIK INUUGIT

SIVISUSSUSAA	SAMMISAQ NAATSUMIK	PIAREERSARNEQ	ATORTUT
Atuartitsiviusut 1-2	Atuartut arpassapput, peqqinnartunik peqqinnangitsunillu allattuillutik, peqqinnartunik taquassiorlutik pujortarnerlu pillugu nalorsitsaarnaqarlutik.	Piviusut allattorsimaffiat 3 atuarak. Eqimattakkuutaanut ataasiakkaanut allagartarsuarmik nivinngaagit, allaffissap affaa aappalaartoq affaa qorsuk. Atuagassianik ussassaarutinillu pissarsigit.	Eqimattanut ataasiakkaanut allagartarsuit marluk. Eqimattakkuutaanut aqerluusut tuschillu. Atuagassiat ussassaarutillu. Qiuutit liimmilu.

ILINNIARTITSINERMI ANGUNIAKKAT:

- Peqqissumik inuuneq pillugu atuartut ilisimasaasa pitsanngoriartinnissaat.

IMATUT ILIUSSAATIT: ¹⁵⁾

1. Peqqissuseq pillugu arpaqattaanneq (20-30 min. miss.)

Atuartut eqimattakkuutaanut 3-5-inut agguaatikkat. Eqimattakkuutaat ataasiakkaat allagartarsuup akianut tulleriiaaqqukkat. Siulliit tamaasa aqerluusamik tunikkat.

Atuartut nassuiaatikkat oqaruit tulleriiaarlutik allagartarsuarmut arpa-pallattassasut, peqqinnartullu allaffissap qorsuttaanut allattassagaat peqqinnangitsullu allaffissap aappalaartortaanut allattarlugit. Atuartut anginerit allassinnaapput, mikinerit titaasinnaallutik.

Unitsitaanissamik tungaanut taamatut iliusapput.

Piffissap naanissaata tungaanut assigiinngitsut allanneqartut amerlaneqqusaanneqarput! Titartakkat suuneri takuneqarsinnaassapput! Assersuutigalugu nerisassat aalajangersimasut, pujortarner, imigassaq, timigissarneq, kigutit salinnerat il.il. allanneqarsinnaapput.

Eqimattakkuutaat 5-15 minutsinik piffissalikkat, allasanersut titartaassanersulluunniit, atuartullu eqimattakkuutaani qassiunersut apeqquataatillugit. Ajornangippat tamarmik misilittariaqarpaat.

Eqimattakkuutaat allagartarsuallaminnik saqqummiuseqqullugit ataasiakkaarlugit qinnuigikkat, suullu tamanit ilanngunneqarsimanersut suullu amigaatigineqarnersut ataatsimoorlusi oqaluuseralugu? Eqimattakkuutaat sorliit ajugaassappat?

2. Taqussat peqqinnartut (30 min. miss.)

Eqimattakkuutaat tamarmik atuagassianit ussassaarutinillu qiortaallutik peqqinnartunik taqualiussapput. Atuagassianik misissuillutik inuussutissanik peqqinnartunik nassaarsioqqukkat. Kingorna nerisassat assigiinngitsut tallimat isumaqatigiissutigissavaat, allagartarsuarminnullu nipitillugit.

Eqimattakkuutaat allagartarsuallaminnik saqqummiuseqqullugit qinnuigikkat, nassuiarlugulu nerisassat toqqakkatik soq peqqinnartuunersut. Atuartut sinneri aperikkat eqimattat taquassanut toqqaat isumaqatigineeraat.

Atuartut ataatsimoorullugit tulluuttut oqaluuserisigit:

- Nerisassat qanoq ittut peqqinnartuuppat/peqqinnangillat?
- Ullumikkut taquassinniittut peqqinnartuuppat/peqqinnangillat?
- Suut taquanniissanersut kiap aalajangertarpa?
- Peqqinnartunik taquaqarniarlusi nammineq qanoq iliorsinnaavisi?
- Peqqinnartunik taquaqarnissaq soq pingaaruteqarpa?
- Meeqqat peqqissumik inuuneqarnissamut pisinnaatitaaffeqarnerat Meeqqat pillugit Isumaqatigiissummi soq allassimava? (Qulequttami 'Illersugaanissamut ineriartornissamullu pisinnaatitaaffik'-mi pisinnaatitaaffinnik atuartut oqaluttuutikkat).

3. Pujortarnerq pillugu nalorsitsaarutit

Pujortarnerq pillugu atuakkavit eqqortuuneranik eqqunnginneranilluunniit akissuteqartarnermik atuartut nalorsitsaarneqassasut oqaluttuutikkat. Isumaqarunik atuakkat eqqortuusoq nikuittassapput, isumaqarunillu eqqunngitsoq aquttassallutik. Assersuutitut oqarsinnaavutit:

- Pujortarnerq peqqinnarpoq.
- Ullormut cigarettinik marlussunnik pujortarnerq peqqissutsimut ajoqutaanngilaq.
- Arnat naartusut pujortartartut, meerassartik sulii inunngunngitsoq ajoqusersinnaavaat.
- Pujortarnerup silatunerulersissavaatit.
- Silaannaq tupap pujuanik mingutsitaq meeqqanut inersimasunullu ajoqutaavoq.

Atuartut pujortarnermik isiginninnerat naggataagut oqaluuserisuk, qanorlu iliorluni angerlarsimaffimmi allanilu pujoq pinngitsoortineqarsinnaanersooq oqaluuseralugu.

4. Inaarnera eqikkarneralu:

Peqqissutsimut tunngasunik sunik ilikkagaqarsimanersut, sammisallu qanoq isumaqarfigineraat atuartunut oqaloqatigiissutigeqqiguk.

PIMMATAANEQ – QUJAANNARPUNGA

SIVISUSSUSAA	SAMMISAQ NAATSUMIK	PIAREERSARNEQ	ATORTUT
Atuartsiviusut 1/2-2	Sammisaq pingasunik immikkoortoqarpoq, imminnut ataqatigiissumik ingerlanneqarsinnaasunik. Qaagukukut atuaqatitsialaasoqartarnersoq atuaqatitsilaanngitsoqartarnersoq oqaluuserineqassaaq, atuartullu pimmataaneq pillugu takutitassiusallutik.	Piviusut allattorsimafii 3, 4-lu atuakkit.	Assiliartalersuiniaruit, tuschit qalipaait assigiinngitsut imaluunniit atuagassiat assigiinngitsut qiuutillu.

ILINNIARTITSINERMI ANGUNIAKKAT:

- Pimmataanerup oqaasertalersornera, kina atuaqatitsialaava kinalu atuaqatitsialaanngila.
- Suut klassimi nuannersunngortitsisarnerat isumaqatigiissutigalugu.

IMATUT ILIUSSAATIT: 16)

Immikkoortoq 1: Kina atuaqatitsialaava? (30 min.)

Qaagukukut ikinngutitsialaasoqartarnersoq, qaagukukullu ikinngutitsialaanngitsoqartarnersoq klassimi oqaluuserisiuk.

Atuartut 3-4-kkaarlugit eqimattakkuutaanut agguaatikkit.

Apeqqutit tulluuttut akeqqullugit qinnuigikkit:

1. Atuaqatitsialak kinaava?
2. Atuaqatitsialaanissaq sooq pingaaruteqarpa?
3. Atuaqatitsialaqarnissaq sooq pingaaruteqarpa?
4. Atuaqatitsialak qanoq iliomeq ajorpa?
5. Atuaqatitsialaanngikkaanni qanoq pisoqartarpa?
6. Sooq pimmarinnittoqartarpa?
7. Pimmarineqarutta qanoq issaagut?
8. Pimmarinnikkaangatta qanoq itarpugut?
9. Allat uumisaarneqarlutik nikallungalersut qanoq malugisinaavagut?

Atuartut aperikkit atuaqatitsialaaniarlutik piffissami kingullerpaami qanoq iliuuseqarsimanersut.

Eqimattakkuutaat qinnuigikkit tallimanik immikkoortulimmik allatueqqullugit, taakku qulequtarissallu: 'Ikinngutitsialaasarpunga, ...-raangama'. Atuartut nukarliit oqaluuseriinnarsinnaavaat titartaallutilluunniit.

Eqimattakkuutaat allataminik saqqummiusseqqukkut.

Immikkoortoq 2: Pimmataaneq pillugu takutitassiaq (45 min.)

Eqimattakkuutaat ataasiakkaat pisut tulluuttut marluusut arlaat ataseq toqqassavaat:

1. 'Niviarsiaq ikinngutiminit ajoqusersorneqartarpoq. Niviarsiaqqat arlaqartut uumisaarpaat, niviarsiaqqallu arlaata atuagaanik arsaarlugu. Atuakkani tigoqqeriaraluarmagu niviarsiaqqat atuaqatit akornaminni naluttaqattaatilerpaat.'
2. 'Nukappiaqqap atuariatortilluni niviarsiaqqat marluk atuaqatini naappapai. Niviarsiaqqat aappaa aqutsiniakujuttorujussuuvoq salliuariatuullunilu, aappaa malinnaaginnartuuvoq. Niviarsiaqqat nukappiaraq pimmarilerpaat, kigutit narlorsaataannik bøjleqarnera pissutigalugu. Illaatigaat, assilisikkusunngitsorlu mobiliminik assilivaat, oqarlutillu asseq internettimut ikkunniarlugu.'

Pisut takutitassiatut piareersarnissaannut atuartut piffissaqartikkit. Marluk piareersassavaat, aappaani atuaqatitsialaanatik, aappaanilu atuaqatitsialaallutik.

Eqimattakkuutaat qinnuigikkit takutitassiatik imminnut takutissagaat. Atuaqatitsialaanngitsut atuaqatitsialaasutullu takutitassiamut peqataaneq qanoq innersoq apeqquqtiuk.

Immikkoortoq 3: Klassip ingerlalluarnissamut malittarisassai (30 min.)

Klassip ingerlalluarnissamut malittarisassai atuartut peqatigalugit oqaasertalersukkit. Assersuutigalugu 'immitsinnut pimmarissanngilagut' imaluunniit 'kikkut tamarmik pinnguaqatissaqassapput'. Taakku titartakkanik qjortakkanilluunniit assiliartalersorneqarsinnaapput.

Atuartut malittarisassanik namminneq aalajangiinissaat pingaaruteqarpoq. Ingerlalluarnissamut malittarisassat klassimut atuakkit, takussaasumullu nivinngarlugit.

Tulluuttunik apeqquteqarlutit naammissigit:

- Ingerlalluarnissamut malittarisassat sooq pingaaruteqarpat?
- Ilaasa malinngippatigit qanoq iliortoqarsinnaava?
- Malittarisassat malinnissaannut qanoq iliorluta immitsinnut ikioqatigiissinnaavugut?

NAKUUSERNEQ

SIVISUSSUSAA	SAMMISAQ NAATSUMIK	PIAREERSARNEQ	ATORTUT
Atuartitsiviusoq ataaseq	Atuartut suna nakuusernerunersoq/nakuusernerunnginnersoq krydsilissavaat. Atuartut eqimattat nakuusernumik titartaassapput pisullu aaqqiissutissaanik.	Eqqarsaatigiuk, qanoq atuartut nakuuserneq pillugu ilisimasaqarnersut. Suliamut immersuiffik assiliuk. Piviusut allattorsimaffi 3 aamma 4 atuakkit.	Suliamut immersuiffik 'Nakuuserneq oqaasertalersoruk'.

ILINNIARTITSINERMI ANGUNIAKKAT:

- Nakuusernerit suussusersinissaat pinngitsoortinnissaannullu iliuusaasinnaasut.
- Ikiutissat ilisimanissaat.

IMATUT ILIUSSAATIT: 17)

1. Nakuuserneq oqaasertalersoruk

Nakuusernerit assigiinngitsut pillugit naatsumik oqaluttuarit. Piviusut allattorsimaffianni oqaatsit pineqartut atuakkit.

Assilisassiaq 'Nakuuserneq oqaasertalersoruk' agguaaq. Atuartut anginerit pisuusaartitat namminneq atuarsinnaavaat akissutaasinnaasullu aap, naamik imaluunniit naluaa krydsilersuiffigalugit. Pisuusaartitat ataasiakkaarlugit atuartunut minnernut atuakkit, akisutaasinnaasut arlaannut krydsileeqqutinngit.

Atuartut akissutaasinnaasut nalaanni tamani krydsileereerpa, akisutit ataatsimoorlusi sammissavasi. Atuartut qularutiginagu *nakuusernerunngitsut* isigisaminnik assersuusioqqukkit, *nakuusernerusutullu* isigisaminnik assersuusioqqullugit. Tamatuma kingorna akissutit nalorniffigisaat oqaluuserissavasi. Atuartut namminneq isumaasa naleqartitaasalu saqqummersinnissaat pingaaruteqarpoq.

2. Pisimasoq nakuusernertalik

Atuartut 3-4-kkaarlugit eqimattakkuutaarlugit agguaatikkit. Nassuiaatikkat pisimasut nakuusernertut misigisimasatik pineqartut. Imaassinnaavoq aqqusinermi, atuarfimmi allalluunniit angerlarsimaffianni misigisimasarigaat. Tamatuma kingorna eqimattakkuutaat tamarmik pisimasumik toqqaassapput, pisimasumillu takutitsisumik titartaallutik.

Eqimattakkuutaat ornittakkit, titartagaallu oqaloqatigiissutigalugit. Aperikkat pisimasoq nakuusernertaqanngitsumik qanoq qaangerneqarsinnaanersoq, imaluunniit nakuuserneq ingerlanneqartoq qanoq unitsinneqarsinnaanersoq.

Titartakkat tamaasa nivinngaattikkat, eqimattakkuutaallu qinnuigalugit titartagatik saqqummiutissagaat, pisimasorlu nakuusernertaqanngitsumik qanoq ililluni aaqqinneqarsinnaanersoq, imaluunniit nakuuserneq qanoq unitsinneqarsinnaanersoq. Klassip sinnera allanik siunnersuuteqaqqullugu qinnuigiuk.

Meeqqat nakuuserfigitikkunik qanoq iliorsinnaanersut atuartunut oqaloqatigiissutigiuq, soorlu:

- Inuk nakuusertoq oqarfigalugu taamatut iliussanngitsoq
- Ikinngummut tamanna oqaatigalugu, ikinngut inersimasumut oqarnissamut ikiuunniassammat
- Inersimasumut, meeqqap nalunngisaanut tatigisaanullu tamanna oqaatigalugu

- Inersimasunut allanut oqaatigalugu – inersimasunut, meeqqanik ikiuinissamut sungiusimasaqartunut – imaluunniit MIO-p SMS-ertarfia chat-ertarfialuunniit atorlugu (innersuusutit ataanini attaveqarfigisassat takukkit).

3. Eqikkaaneq naliliinerlu

Apeqqutinik tulliuuttunik eqqarsaateqaqqullugit atuartut qinnuigikkat, eqqarsaatillu marlukkaarlutik oqaloqatigiissutigeqqullugit.

- Sammissaq manna qanoq isumaqarfigaajuk?
- Pisimasut nakuusernertallit ilaat takoreersimavigit?

MALUGIUK: Meeqqat ilaat angerlarsimaffiminni allani luunniit nakuusermim misigisaqartarsinnaanerat maluginiaguk, meeqqallu qisuariaatigisinnaasaat alaatsinaallugit. Pisariaqarpat anitsiarfimmi tulliuuttumi isersimaannarit, atuartut nakuusernarmik misigisaqartartut ilinnik oqaloqateqarnissamut periarfissaqarniassammata. Iliuusissat allattorsimaffiat 'Atuartoq ikiorneqarnissamut pisariaqartitsigaangat' ilannqullugu atuaruk.

Oqaatsit:

- Timikkut nakuuserneq* assersuutitut tassaavoq annersitaagaanni, isimminneqaraanni, ajanneqaraanni, aalajangerluni tigummineqaraanni, uutitaagaanni aalaterneqaraanniluunniit. Timikkut nakuuserneq erseqqinnerpaajusarpoq, timikkut takuneqarsinnaasamat, soorlu tilluusanitsiternikkut.
- Tarnikkut nakuuserneq* tassaavoq nikanarsarneqaraanni, asisorneqaraanni, kusanaaqisumik oqaluffigineqaraanni, qunusaarneqaraanni nikanarsarneqarluniluunniit, imaluunniit pillagaalluni inimut pamaarunneqaraanni. Tarnikkut nakuuserneq meeqqap timikkut nakuuserfigitinnerata malitsigiuartarpaa.
- Kinguaassiuutitigut nakuuserneq* tassaavoq piumannikkaluarluni kinguaassiuutitigut atoqateqarnissamut pinngitsaalineqaraanni, imaluunniit attorneqarnissamut kinguaassiuutitigullu atoqatigiinnermut attuumassuseqartumik pissusilersornermut atatillugu nammineq killissaritit atangerneqarpara.

ASSILISASSIAQ

NAKUUSERNEQ OQAASERTALERSORUK

Pisimasut tulliuuttut nakuusernerunersut krydsilersuigit – aap, naamik imaluunniit naluara

		AAP	NAAMIK	NALUARA
1.	Jacob innareeraangat anaanaa ataataalu assut kamaattarput, paasulli aserortersullu tusaasinnaasarpai.			
2.	Pilup arsaanneq nuannareqaa, naak anaanaami oqarfigisaraani arsaannermut pikkorlunnerarluni.			
3.	Nuka pinnguartarfimmi meeqqanik mikisunik uumisaarisimagami anaanaminit isatsippoq.			
4.	Jasmin-ikkunni unnukkut nerinngisaannarput, taarsiullugu Jasmin naatsiiyanik panertunik unnukkorsiuteqartarpoq.			
5.	Arnaq anitsiartarfimmi qiasarpoq, angajoqqaavisa kavaajamik pitsinnissaa puigorsimagamikku.			
6.	Janus erruinngikkaangat, ataataata Janus najaaluunniit annersittarpaa.			
7.	Aqqaluup ataataata annersinniarlugu oqarfigigajuttarpaa, taamatulli iliunngisaannarpoq.			
8.	Malik annersimalluni qiappat, angajuata nilliaffigissavaa.			
9.	Thomas sunngiffimmi ornittakkaminit kingusinaarluni angerlarmat anaanaata isappaa.			
10.	Ivalu atuarfimmit angerlamut aqqutaani immussinngitsoormat, ataatassaata inaanut parnaaruppa unukkullu nerisinnagu.			

TIMIGA

SIVISUSSUSAA	SAMMISAQ NAATSUMIK	PIAREERSARNEQ	ATORTUT
Atuartsiviusoq 1 aamma 15 min.	Atuartut timip titartarneqarneranut oqaasertalersuissapput. Suut nuannersuunerat suullu nuanniitsuunerat atuartut isumerfigissavaat, naapertuilluinnangitsumillu iliorfigineqarunik saffigisinnaasatik allattussallugit.	Assilisassiaq 'Timiga' assiliuk.	Assilisassiaq 'Timiga'. Allagartat allassimasut 'Nuannerpoq', 'Nuanningilaaq', 'Naluara'. Kridti allunaasaarluunniit.

ILINNIARTITSINERMI ANGUIAKKAT:

- Nammineq timimut namminerlu killissarititanut pisinnaatitaaffeqarnerup eqqummaariffigilerneru.
- Suut nuannersuunerat suullu nuanniitsuunerat immikkoortissinnaallugit.
- Naapertuilluinnangitsumik iliorfigineqarnermi ikiorneqarsinnaaneq ilikkarlugu.

IMATUT ILIUSSAATIT: 18)

1. Timi oqaasertalersoruk

Timimiittut qanoq taaguuteqarnerat atuartut ilinniassagaat oqaluttuutikkat. Assilisassiaq agguaguk oqaluttuullugillu oqaatsit aammalu nivarsiaqqap nukappiaqqallu titartarneri imminnut ataqtigissillugit titarniliissasat. Atuartut anginerit oqaatsit nammineq atuarsinnaavaat, atuartullu minnerit atuffatissavatit. Pisariaqarpat titarnerit ataatsimoorlusi ikkussuussigit.

Sammissaq kingorna oqaloqtigissutigisiuk:

- Oqaatsit ilaat tusareemikuuvisigit?
- Usuk utsuillu allatut taaneqarsinnaanerannik nalunngisaqarpisi?
- Nukappiaqqat nivarsiaqqallu timikkut isikkumikkut assigiinngisuteqarnerat nalunngereerpiisigit?
- Timip ilaatigut sukut allanit attorneqarsinnaaneq, sukullu nammineq kisimi attorsinnaaneq oqaluuserisiuk. Imaluunniit angajoqqaat attorsinnaasaat, ikinngutinilli allanillu attoqqaasaangitsut.

2. Maluginiarsiuk

2. Maluginiarsiuk

Atuartut oqaluttuutikkat arlaannik nuannersumik nuannerpallaangitsumilluunniit imminut pisoqaraangat, qanoq misiginartarnerisq maluginiassagaat.

Natermi titarniliigit, immaqa kridti atorlugu. Titarnerup illuatungaani smiley qungujulasooq illuatungaani smiley annuttoq ilissavatit.

Atuartut nassuiaatikkat, oqaatigineqartut tamaasa nuannersutut nuanningitsutulluunniit isumaqarfiginerlugit eqqarsaatigissagaat, smileymullu tulluernerutitaminnut inissillutik.

Oqaatigineqartut tullii tullerriaarlugit atuakkit, atuartut inissinnissaasa tungaanut unikkallalaartarlutit.

- Ilarluni
- Naveersilluni
- Ikinngummik kamaataqalerluni
- Angajoqqaanit kuninneqarluni
- Annersinneqarluni
- Inuuissiorluni
- Nalunngisamit nuannarivallaanngisamit aparujussuarneqarluni
- Ilinniagasserinissaq puigortoorsimallugu
- Nuanningitsutut misigisimasamik isertugaateqarluni
- Ikinngutigilluakkamik ilaqarluni
- Timip ilaatigut nuannarinngisamik attorneqarluni.

Suut nuannersuunerannik suullu nuanningitsuunerannik malugini-aaneq qanoq misinnarnerisq klassimi oqaluuserisiuk:

- Arlaat nuannersoq/nuanniitsoq misigigaanni, timimi tamanna qanoq misinnartarpa?
- Arlaat inuit allat nuannarineraat/nuannarinnginneraat qanoq ililluni takuneqarsinnaasarpa?
- Nammineq nuannarinngisamik arlaata iliorfigippani, qanoq ilior-toqarsinnaava, soorlu iviangikkut attorluni kunilluniluunniit?
- Qanoq oqartoqarsinnaava, aamma kimut oqaluttuarineqarsinnaava?

Akissutit pisariaqarpat allattarfissuarmut allakkit.

3. Maliinap oqaluttuaa

Maliinap oqaluttuaa ataaniittoq atuaruk.

MALIINA FISTERNERLU

Maliinap angajoqqaavi fisterput. Nipiliormata sininnaveerpoq, naggataagulli sinilerluni. Arlaannilli eqqumiitsumik attorneqarnermigut Maliina iteriataarpoq. Takuaa akkami attoraani, nipaarsaaqqissaassasorlu oqarfigaani. Maliinap tamanna nuannarinngilaa, suaarlugulu taamatut iliussanngitsoq inimi-nillu anissasoq. Akkaa oqarpoq inersimasut oqarnerattut iliortaqqullugu.

Pisinnaatitaaffeqarpunga!, Abelsen, 2012

Qulequttat tulliuuttut atuartunut oqaloqatigiissutigikkik:

- Oqaluttuaq sumut tunngasuuva?
- Maliina qanoq issoraasiuk?
- Taamatut attorneqarneq nuannarivaa?
- Akkaata Maliina taamatut attoqqusaavaa?
- Maliina akkamminut qanoq ililluni naagaarsinnaava?
- Maliinap tamanna isertuutissavaa? Sooq/sooq naamik?

Tamatuma kingorna oqaloqatigiissutigissavarsi, Maliinap oqaluttuaani pisup assinganik misigisaqaraanni qanoq iliortoqarsinnaanersoq:

- Naaggamik oqarluni, uanga taamatut iliorusunngilanga, taamatut iliussanngilatit, anaanamut ataamullu oqaatigissavakkit
- Inersimasumut, soorlu angajoqqaanut, inersimasumut ilaqtutamut allamut, sanilimut, ilinniartitsisumut, arsaannermik sunngiusaasumut, nakorsamut, imaluunniit kommunimi sulisumut ikiortissarsiorluni.

Arlaannik nuanniitsumik, Maliinap misigisaatut ittumik atuartut misigisaqarunik, inuit ikiortissarsiorfigisinnaasatik atuartut allattuinsaannik qinnuigikkik. Atuartut qassinik ukioqarnertik aallaavigalugu titartaasinnaapput allallutilluunniit.

Allattukkanut ilaqtutat saniatigut inuit allat ilaasinnaapput.

4. Eqikkaaneq naliliinerlu

Atuartut qinnuigikkik apeqqutit tulliuuttut eqqarsaatigeqqullugit, klassimullu saqqummiullugu.

- Sammisaaq manna qanoq isumaqarfigaara?
- Nutaanik ilikkagaqarpunga?

MALUGIUK: Piffissap ingerlanerani atuartut takutitaat maluginiakkit, klassimi atuartoqarsinnaammat killissanik qaangiisunik misigisaqarsimasunik.

Oqaatsit:

Kinguaassiuutitigut kannguttaalliorfigitinnernut ilaapput timikkut attorlugit aamma timikkut attornagit kannguttaalliornerit.

- *Timikkut attuinerit* makkuusinnaapput: meeraq kinguaassiuutaasigut attorlugit, meeraq pinngitsaallilugu inuup allap kinguaassiuutaanik attuisillugu, meeraq kinguaassiuutitigut atoqatigalugu kinguaassiuutitigullu milukaarlugu.
- *Timikkut attuinnginnerit* makkuusinnaapput: Meeraq pornografimut tunngasunik isiginnaartillugu, kinguaassiuutit meeqqamut takutillugit, meeraq kaammattorlugit kinguaassiuutitigut atoqatigiittunik isiginnaaqullugu, meeraq kinguaassiornermut tunngasunik iliuseqartoq assillilugu sarsuatitanulluunniit immiullugu.

19)

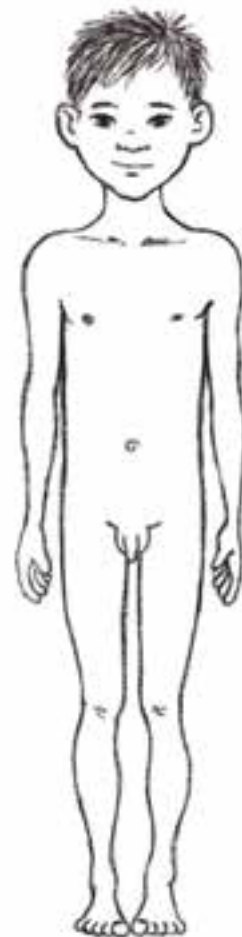
ASSILISASSIAQ

TIMIGA

Titartakkaniit oqaatsinut eqqortunut titarniliigit

•	QANEQ	•
•	QINGAQ	•
•	SIUTIT	•
•	ASSAAT	•
•	SEEQQOQ	•
•	TUI	•
•	ISIKKAT	•
•	QALASEQ	•
•	NIAQOQ	•
•	USUK	•
•	UTSUK	•
•	ISSUK	•
•	MULEEQQAT	•
•	ISSUIT (TIMIP ILUANI)	•
•	UTSUUP ILUA(TIMIP ILUANI)	•
•	ILLIAQ (TIMIP ILUANI)	•

ILLOQARFILIORIT

SIVISUSSUSAA	SAMMISAQ NAATSUMIK	PIAREERSARNEQ	ATORTUT
Atuartsiviusoq 1 - Ulloq 1	Atuartut illoqarfiit assinginik sanassapput, tamarmik assigiingitsunik aqutseriaaseqartut.	Illoqarfinnik sanaartornissamut atortussarsioritsi inillu sisamat atussavatit.	Puussiat sisamat sanaartornissamut atortus-sanik assigiinnik imallit, soorlu pappialat qeratasuut, pappialaannaat, liimmi, nipittartoq, orpikkaat, qalipaatiit assigisaallu.

ILINNIARTITSINERMI ANGUNIAKKAT:

- Oqartussaaqataaneq, taassumalu pitsaaqutai paasillugit.
- Aqutseriaatsit allat paasisaqarfialugit.
- Nammineq aalajangeeqataanissamut peqataanissamullu pisinnaatitaaffeqarneq paasillugu.

IMATUT ILIUSSAATIT: ²⁰⁾

1. SammisAQ saqqummiuguk

Klassi eqimattakkuutaanut sisamanut agguaguk, oqaluttuullugillu tamarmik illoqarfimmik sanassasut. Eqimattakkuutaat sivikinnerpaamik 25 minutsunik piffissalikkit.

2. Eqimattakkuutaarlusi illoqarfiliorsit

Klassi eqimattakkuutaanut sisamanut agguaguk, tamaasalu immikut inimik atugassaqtillugit. Eqimattat ataasiakkaat tamaasa ilitersuutikkitt illoqarfissamik qanok isikkoqarluni qanorlu iliorlutik suliarineqarnissaa namminneq aalajangissagaat. MALUGIUK! SammisAQ ingerlanneqareertinnagu aqutseriaatsip qanoq taaguuteqarnera oqaatigissanngilat:

- **Eqimattat 1:** Atuartoq ataaseq sunik tamanik aalajangiisussaq toqqaruk (kisermaassineq).
- **Eqimattat 2:** Arlaannik sanaartortoqassappat, eqimattani tamatumunnga amerlanerussuteqartoqassaaq. Sanaartugassat atuartut taasissutigisassavaat (kikkut tamat oqartussaaqataaneranni amerlanerussuteqartut aalajangigaat).
- **Eqimattat 3:** Atuartut sumilluunniit sanaartulertinnagit, suut sananeqassanersut tamarmik isumaqatigiissutigeriissavaat (tamarmik isumaqatigiillutik tamat oqartussaaqataanerat).
- **Eqimattat 4:** Atuartoq kinaluunniit allanul aalajangiisinnaanngilaq, kikkut tamarmik sanarusutatik sanasinnaavaat (inat-sisaatsuussuseq).

Eqimattat sulisikkitt, ornittarlugit, 'aqutseriaasiilu' tapersorsorlugit. Atuartut qisuariartarneri oqaaseqaataallu maluginiakkit, kingorna taakku pillugit apersorniassagakkit.

3. Illoqarfiutisi takutissigitt

Piffissaq ingerlareerpat eqimattat tamarmik klassiminni katersuuteq-qissapput, illoqarfiliatillu takutillugit.

4. Eqikkaaneq naliliinerlu

Atuartut oqaluttuutikkitt eqimattakkuutaat illoqarfiliorminni tamarmik assigiingitsunik aqutseriaaseqartut.

Aqutseriaatsit allattarfissuarmut allattukkit.

Eqimattat aperikkitt:

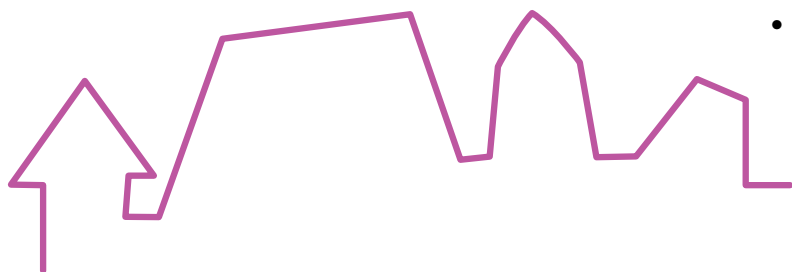
- 'Aqutseriaatsissinni' suna ingerlalluarpa sunalu ajornakusoorluni.
- Illoqarfiliormi tamanna periusitsialaava?
- Unneqqarissuuva?
- Qisuariaataat apersuutigikkitt, soorlu 'piffissap ilaani pakatsilaartutut isikkoqarputit, suna pissutigalugu pakatsissuteqarpit?'

Atuartut illoqarfiliorminni misigisaasa imminnut ataqatigiinnerat atuartunut oqaloqatigiissutigiuq. Aqutseriaatsini assigiingitsuni pitsaaqutaasinnaasut ajoqutaasinnaasullu apersuutigikkitt. Piffinni assigiingitsuni, soorlu ilaqutariinni angerlarsimaffimmi, klassimi, atuarfimmi, Kalaallit Nunaanni, nunarsuarmi, 'aqutseriaatsit' suut atugaanersut oqaluserisiuk.

MALUGIUK: • Klassimi atuaqatigiit amerlasuujuppata, eqimattakkuutaat iluaqutissartalimmik amerlanerusinnaapput, taamaallilluni 'aqutseriaatsit' ilaat eqimattanit amerlanerunersut atorneqartarlutik.

Oqaatsit: Aqutseriaatsit assigiingitsut

- *Kisermaassineq:* aqutseriaasiuvoq pissaaneq tamarmi inummut ataasiinnarmut tunniunneqarsimalluni, aamma kisermaassiner-mik taaneqartarluni.
- *Tamat oqartussaaqataanerat:* isumaqarpoq inuinnaat naalakkersueqataanerat, tassalu amerlanerussuteqartut aalajangiisuusarlutik.
- *Tamat isumaqatigiinnerat:* isumaqarpoq klassimi atuaqatigiit tamarmik, ataatsimooqatigiinnilluunniit peqataasut tamarmik isumaqatigiittussaasut.
- *Inatsisaassuussuseq:* isumaqarpoq aqutisooqanngitsoq/inatsiseqartoqanngitsoq, tassalu nuna oqartussaaqanngitsoq, Folketingeqanngitsoq, Inatsisartoqanngitsoq kunneqarani dronningeqaranilluunniit.

ISUMMIUSSANIK ALLANNGORTITSISARTOQ

SIVISUSSUSAA	SAMMISAQ NAATSUMIK	PIAREERSARNEQ	ATORTUT
Atuartsiviusoq ½-1	Atuartut qulequtat isummerfigis-savaat, atuaqatiminnut oqaloqatigiissutigalugu immaqalu isummiussaminnik allannngortitsillutik.	Qulequttamik oqallisaasinnaasumik, klassinnut tulluurtumik nassaarit. Piviusut allattorsimaffiat 3, 4-lu atuakkit.	'Naleqartitat titarninngornerat' allaguk assililugulu, oqaasertaaniittoq takuuk.

ILINNIARTITSINERMI ANGUNIAKKAT:

- Nammineq isummiussani paasillugu tunngavilersorsinnaallugulu.
- Allat isumannik tusarnaarsinnaaneq ilikkarlugu, isumaqataaneq isumaqataanninnerlu oqaatigisinnaangorlugit.
- Tunngavilersuutit eqqarsaatersuutigalugit, pisariaqarpallu tamanna tunngavigalugu isummiussanik allannngortitsilluni.

IMATUT ILIUSSAATIT: 2¹⁾

1. Oqallisigisassamik toqqaagit

Oqallisigisassamik, klassinnut tulluernerpaatitannik toqqaagit, soorlu:

- Aaqqiagiinninnerit tamarmik peerneqaraluarpata, nunarsuaq inuuffigissallugu nuannernerussagalarpoq.
- Pujortartartut napparsimasut, napparsimmavissuarmut utaqqisunut kingullinngortinneqartassapput.
- Meeqqat angerlarunik ilinniagassaqtassanngillat – ilinnia-gassat tamarmik atuarfimmi sulliarineqartassapput.
- Atuartut atuariatortlutik inortuippata, ilinniartitsisup angajoqqaavi attaveqarfigissavaat.

2. Isummerit, isummiussallu oqaasinngortiguk

Pappialanik naleqartitat titarninngornerannik imalimmik agguagaat:

Oqaatigisaq: .....

.....

.....

Isumaqtigil -luinnarpara	Soqutigingilara/ nalomivunga	Isumaqtigil- ginnigilara
+	0	÷ .....

Oqallisissatut toqqarsimasat oqaatiginiakkat atuarek. Atuartut 5 minutsinik atuisinnaapput oqaatigisat saniliminnut oqaloqatigiissutigalugu. Tamatuma kingorna atuartut naleqartitat titarninngornerannut krydsilliissapput, oqaatigineqartumut isummorsornerminnut tulluernerpaamut inissillugu.

Atuartut oqarfigikkit piummallerunik isummorsornerminnik allannngortitsisinnaasut. Taava krydsiliussartik illuartiinnarsinnaavaat.

3. Oqalligitsi tunngavilersuillusilu

Siullermeerneq: Atuartut atuaqatiminnik imminermisut isummersimasunik nassaaqqukkat.

Atuartut 2-3 minutsit atorlugit isummersuutitik imminerminnut tunngavilersussavaat.

Aappassaaneerneq: Auartut atuaqatiminnik imminerminnit allaanerumik isummersimasumik nassaaqqukkat, minutsillu 2-3 atorlugit isummersuutitik imminerminnut tunngavilersoqqullugit.

Naggataagut atuartut siullermeernermi aapparissaminnut utissapput, oqaluuseralugulu allaqqaammut isummersuutitik allannngortissimernerlugit.

4. Eqikkaaneq naliliinerlu

Tulliuttut atuartullu oqaluuserisigit:

- Arlaat isummiussaminik allannngortitsiva?
- Pissutsit suut isummersuutit allannngortinneranut pissutaappat (aallaqqaammut isummersuutigisimasanninngaanniit)?
- Allat tusaaniarnerannut isummersuutilluunniit allannngortinneranut suut ajornakusoortsippat?

MALUGIUK:

- Pisariaqarpat isummersuutininik allanik akkerliiffiusinnaasunik klassip oqaluuserisinnaasaanik nassaarit, soorlu meeqqanik sulisartoqartarneq, toqumut pillaasarneq, imigassamik atornerluineq ikiaroomartumillu atornerluineq.
- Pisariaqarpat oqaluttuq 'Tasiaq arsaannerlu' atuarsinnaavat (Pisinnaatitaaffeqarpunga!, 2012) oqaaseqarsinnaanermullu pisinnaatitaaffik qitiutillugu.

ALLANNGUINERIT PILERSAARUSIUKKIT

SIVISUSSUSAA	SAMMISAQ NAATSUMIK	PIAREERSARNEQ	ATORTUT
Atuartsiviusut 1-4	Klassip qanoq ililluni nuannersunngorsinnaanera atuartut isumassarsi- orfigissavaat pilersaarusiorlugulu.	Suliniutinik klassinnik nuannersunngortitsisunik eqqarsateqarit. Piviusut allattorsimaffii 3, 4-lu atuakkit.	Nipitittakkat post-its. Atuartunut anginernut apeqqutit assilikkit (oqaasertai takukkit).

ILINNIARTITSINERMI ANGUNIAKKAT:

- Iliuutsinik ilorraap tungaanut allannngortitsinnaasunik pilersaarusiorneq piviusunngortitsinerlu ilikkarlugu.
- Klassimut, inuiaqatigiinnut il.il. akisussaaqataalluni.
- Nammineq isumassarsianik nalilersueqqissaarsinnaaneq isornartorsiuinnaanerlu.
- Atuartut aamma allannnguisinnaanerit misigalugu.

IMATUT ILIUSSAATIT: 22)

1. SammisAQ saqqummiuguk

Inip atuarfiusup qanoq ililluni nuannernerusunngorsinnaaneranut atuartut isumassarsiussasut nassuiaatikkit. Nassuiaatikkit nammi- neerlutik aaqqiissutissanik nassaarniarnissaat taakkuninngalu piviusunngortitsinissaat sammisami pineqartoq.

2. Isumassarsiorneq

Atuartut aperikkit inimi atuarfiusumiinneq qanoq ililluni alianaanne- rusunngortinneqarsinnaanersoq. Atuartut 5-10 minutsit atorlugit isumassarsiatik nipitittakkanut titartassavaat allattorlugilluunniit.

Atuartut siunnersuutitik allattarfissuarmut nivinngassavaat, siunnersuutillu assigiinngitsut misissoqqissaarlugit.

Atuartut ataasiakkaat tamaasa qinnuigikkit siunnersuutitik klassimut saqqummiutissagaat. Siunnersuutit imminnut assingusut ataatsi- moortikkit.

3. Iliuseqartitsigit

Atuartut oqaluttuutikkit isumassarsiaq sulissutigerusutartik toqqas- sagaat.

Atuartut angajullit eqimattakkuutaarlutik apeqqutit ataaniittut aal- laavigalugit namminneq suleriaqqissinnaapput. Atuartut minnerit apeqqutinik ikiukkit.

Atuartut namminneerlutik apeqqutit aallaavigalugit akissutissarsi- sarnissaat aaqqiissutissanillu nassaartarnissaat pingaaruteqarpoq, taamaasilluni suliniutit suut piviusunngortinnissaasa piviusorsior- tuunerannik namminneq nalileeqaataanermik akisussaaqataaneq misigissammassuk.

Eqimattakkuutaat apeqqutit tulliuuttut akissavaat:

a. *Isumassarsiaq nassuiaruk:*

- Isumassarsiaq sumut tunngava?
- Isumassarsiaq kimut iluaqutaassava?
- Sunik aaqqiissutissaqarpa?

b. *Isumassarsiaq nalilersoruk:*

- Taamatut iliorutta arlaannut ajoqutaassava?
- Isumassarsiaq isumassarsianut allanut naleqqiullugu pingaaruteqarpa?
- Isumassarsiaq piviusunngortinneqarsinnaava?
- Isumassarsiap piviusunngortinnissaata akuerineqarnissaanut arlaat aperineqartussaava, imaluunniit piviusunngortinnissaanut arlaata ikiussavaatigut?
- Isumassarsiap piviusunngortinnissaanut uanga qanoq iliorsinnaavunga klassiluunniit qanoq iliorsinnaava?
- Arlaat tamatumunnga aningaasaliissuteqartussaava?

c. *Suliniut pilersaarusioruk:*

- Kikkut peqataassappat?
- Suut suliarineqassappat?
- Qanoq akeqassappat?

d. *Suliniut nalilersoruk:*

- Qanoq ingerlava?
- Suna ingerlalluarpa? Sunalu ingerlalluannginnerua?
- Arlaat suliniutit iluaqutissarsiva?
- Kikkut sunik suliaqassanersut atuartunut isumaqatigiissutigiuq, atuartullu akisussaaflilersorlugit.

4. Eqikkaaneq naliliinerlu

Atuartunut tulliuuttut oqaloqatigiissutigikkit:

- SammisAQ qanoq isumaqarfigaasiuk?
- Siunnersuuteqarniarneq ajornakusoorpa?
- Aalajangeeqataanissamut peqataanissamullu meeqqat pisin- naatitaaffii pillugit Meeqqat pillugit Isumaqatigiissummi qanoq allasimasooqartoq atuartunut nassuiaatigiuk.

MALUGIUK: SammisAQ ajornartorsiuutinut allanut aamma atorneqarsinnaavoq, soorlu uumisaarisarneq/pimmassisar- neq, aserorterneq klassimilu nipiliorneq aaqqiviginarlugit atuartut akisussaaqataanerit.

KLASSIP TUNNGAVIUSUMIK INATSISAA

SIVISUSSUSAA	SAMMISAQ NAATSUMIK	PIAREERSARNEQ	ATORTUT
Atuartsiviusut 2	Atuartut klassip tunngaviusumik inatsisaa suliarissavaat, klassimi pisinnaatitaaffiit pisussaaffiillu allattorlugit.	Pviusut allattorsimaffii 1-4 atuakkit.	Pappialarsuit tuschillu.

ILINNIARTITSINERMI ANGUNIAKKAT:

- Pisinnaatitaaffiit akisussaaffiillu ulluinnarisap ilaattut ilikkagaqarfigalugit.
- Ulluinnarisaminni allannguisinnaaneq misigissallugu.
- Klassimi malittarisassaqaqarnermut akisussaaffeqarnermullu arlalinnik malittarisassioqataaneq taakkunungalu isumaqatigiissuteqarsinnaaneq.

IMATUT ILIUSSAATIT: 23)

1. Klassip tunngaviusumik inatsisaa suliarisuk

Malittarisassanik akisussaaffimmillu atuartut misigisaat paasinnit-taasiillu apersuutigikkit. Malittarisassanik sunik ilisimasaqarneran-nik atuartut apersukkit. Oqaaseqatigiit tulluutut atuartunut naammass-sequkkut:

- 'Kamakkaangama inunnik annersitsinissamut pisinnaatitaaffeqan-gilanga, pissutigalugu ...'
- 'Inuit eqqortuliornerunngitsumik pissusilersorfiginissaannut pisin-naatitaaffeqanngilanga, pissutigalugu...'

Oqaaseqatigiit allattarfissuarmut allakkut. Oqaluttuutikkut oqaaseqati-giit assigiinngitsut pitsaanngitsuniit pitsaasunut allanngortissagaat.

- 'Annersinneqannginnissamut pisinnaatitaaffeqarpunga'
- 'Ajunngitsumik pissusilersorfigineqarnissamut pisinnaatitaaffe-qarpunga'

Atuartut eqimittakkuutaanut amerlanngitsunik inuttalinnut aggu-aatikkit, taakkualu tamarmik klassimut pisinnaatitaaffinnik 3-4-nik siunnersuuteqassapput.

Oqaaseqatigiit tulluutut atussavaat 'Kinaluunniit ...-mut pisinnaati-taaffeqarpoq'. Soorlu 'Kinaluunniit klassimi oqaaseqarnissamut pisinnaatitaaffeqarpoq'.

Pisinnaatitaaffiit eqimittani ilaasuni tamanit isumaqatigineqartut tamaallaat allanneqassapput/titartarneqassapput.

2. Ataatsimoorluni eqikkaaneq

Eqimattakkuutaat tulleriaarlutik saqqummiutissavaat pisiinnaatitaaf-fiit sorliit klassimut toqqarsimanerlugit.

Pisinnaatitaaffiit allaqartarsuarmi immersugassamut ataani takutin-neqartut itumut allattukkit.

Pisinnaatitaaffik allanneqariartoq atuartut aperineqassapput, pisin-naatitaaffimmik tamat iluaqutissaqarnissaasa qulakkeernissaanut ataasiakkaat sunik immikkut itumik akisussaaffeqarnermut. Immer-sugassami alleriinni 'Akisussaaffiit' allassimaffiannut akissutit allakkut.

Eqimattakkuutaat tamarmik saqqummiunniagaat allanneqareer-pata, klassip klassimut ataatsimoorluni tunngaviusumik inatsisaa suliarini-arneqassaaq. Tulluutut klassimut oqaloqatigiissutigissavatit:

- Pisinnaatitaaffiit akisussaaffiillu ilaat taakku imminnut ataqati-giissinneqarsinnaappat?
- Ilaat pinngitsoorneqarsinnaappat?
- Allanik pisinnaatitaaffeqarpa akisussaaffeqarlunilu ilanngunne-qartariaqartunik?

'Klassip tunngaviusumik inatsisaanun' suut pisariaqartinneqarner-sut atuartunut apeqqutigalugu naammassigit:

- Atuartut malittarisassanik namminneq suliarisimasaminnik malinninnissamut piumassuseqarpat?
- 'Klassip tunngaviusumik inatsisaasa' tamanit malinneqarnis-saasa qulakkeernissaat kiap akisussaaffigivaa?
- Arlaata pisinnaatitaaffiit unioqquippagit qanoq pisoqassava?

'Klassip tunngaviusumik inatsisaa' pisariaqarpat allaqqissaaruk, klassimilu nivinngarlugu.

Taakku suleqatigiinnissamut ataatsimooqatigiinnissamullu ataatsi-moortumik maanna malittarisassaasut, kiisalu atuartunut ilinniartit-sisunullu atuuttut atuartunut nassuiaatigiuk.

3. Eqikkaaneq naliliinerlu

Tulluutut atuartunut oqaloqatigiissutigikkit:

- Pisinnaatitaaffiit akisussaaffiillu allattorsimaffiannik suliarin-ninneq pisariippa?
- Pisinnaatitaaffinnut isumassarsiat ilaat eqimittani isumaqa-tigiinngissutaappat? Suna pissutigalugu?
- Sammisami matumani illit nammineq pillutit sunik ilikkaga-qarpit?
- Malittarisassat akisussaaffiillu pillugit sunik ilikkagaqarpit?
- Ilissi klassimut tunngaviusumik inatsisiliarsi Meeqqat pillugit Isumaqatigiissummut sanilliussiuk.

MALUGIUK:

- Tunngaviusumik inatsisiliarsi titartakkanik qiortakkanillu assiliartalersorsinnaavarsi.
- Klassimi aaqiagiinngissuteqartoqalerpat ajornartorsiute-qartoqalerluniluunniit, 'klassip tunngaviusumik inatsisaa' misissorsinnaavarsi.

KLASSIP TUNNGAVIUSUMIK INATSISAA

PISINNAATITAFFIIT

Kinaluunniit eqqortulior-tumik/ajunngitsumik pineqarnis-samut pisinnaatitaaffeqarpoq.

Kinaluunniit isummaminik oqaatiginninnissamut pisin-naatitaaffeqarpoq.

AKISUSSAFFIK

Kikkut taamaasa eqqortulior-tumik/ajunngitsumik pinissaat akisussaaffigaara.

Kikkut tamaasa isummamin-nik oqaaseqarnissamut pisin-naatitaaffeqartittariaqarpakka.

MALIGASSIUISUT

SIVISUSSUSAA	SAMMISAQ NAATSUMIK	PIAREERSARNEQ	ATORTUT
Atuartsiviusut 1-2	Atuartsut maligassiusunik klassimut pulaaqqussissapput.	Maligassiusut kikkut qaaqqussalugit attuumassuteqarnerseq eqqarsaatigiuk.	-
ILINNIARTITSINERMI ANGUNIAKKAT:			
<ul style="list-style-type: none"> Kikkut tamarmik allannguisinnaanerat upperilerlugu. Imminut allanut assersuussinnaalerluni. 			

IMATUT ILIUSSAATIT: 24)

1. Maligassiususi nassaarisigit

Oqaaseq 'maligassiusoq' nassuiaatigiuk – inuusinnaavoq pitsaasoq allanullu maligassiuulluartoq.

Najukkassinni, inuaqatigiinni nunarsuarmilu meeqqat piginnaatitaaffii pillugit ilissinnut isumassarsiorfiusinnaasumik nassaarniarnissaq pineqartoq meeqqanut oqaluttuariuk.

Namminneq pisinnaatitaaffissinnik sorsuutiginnissimasunik atorlu-aasimasunilluunniit klassimut atuarfimmulluunniit qaaqqorusutas-sassinnik eqqaasaqarniarlusi eqqarsaqattaarissi.

Kikkut maligassiusutut qaaqquniarnerlugit atuaqatigiit ataatsimoor-lutik aalajangerlissuk.

Maligassiusoq maligassiusulluunniit atuartsut peqatigalugit ullumut isummorsorfiumut qaaqqukkit. Allakkami qaaqqusissummi qanoq allasimasoqassanersoq, oqarasuaatikkulluunniit qanoq oqarto-qassanersoq il.il. ataatsimoorlusi piareersarsinnaavarsi. Atuartsut anginerit maligassiusunut allakkiq nammineerlutik oqaasertaler-sorsinnaavaat, oqaasertalersuineq atorlugu ataatsimoorussamik allakkiorsinnaallusi.

Maligassiusut qinnuigikkit naatsumik saqqummiusseqqullugit, ajornangippat assitalersuullutik, nipitalersuullutik, atortulersorlutillu. Siunnersuutissaminnik misilittakkaninnillu ingerlatitseqqinnissaannut qinnuigikkit, apeqqutaasinnaasullu ammaffigeqqullugit.

2. Pulaartoqarnissaq piareersaruk

Klassi eqimattakkuutaanut agguaguk, taakkualu inuup qaaqquner-qartup ilisaritinneqarnissaa pineqartumullu apeqqutit piareersassa-vaat. Atuartsut saqqummiussassatik akornaminni piareersassavaat, inuullu pineqartup qanoq ilisaritinneqarnissaa piareersarnermikkut aalajangissallugu.

3. Maligassiusumit pulaarneqarneq

Ulloq nuannersunngortissiuq, pisariaqarpat atuarfik tamaat angajoqqaallu qaaqqullugit.

Maligassiusoq atuartsut ilisaritinneqarli.

Maligassiusup misilittakkani saqqummiutissavai, atuartsunillu apersorneqarsinnaassalluni, tamatuma kingorna angajoqqaanit allanillu apersorneqarsinnaassaaq.

4. Eqikkaaneq naliliinerlu

Atuartsut maligassiusumit sunik ilikkagaqarsimanersut arlaannillu isumassarsisimanersut oqaloqatigiissutigisiuk.

MALUGIUK:

- Maligassiusunik arlalinnik ataatsikkut pulaartoqarpat, atuartsut eqimattakkuutaanut minnermut agguaatikkit, maligassiusullu tullerriaarlugit eqimattakkuutaaniitittarlugit. Apeqquteqarfiginiarnerat ajornaannerussamat.
- Maligassiusoq ajornangippat assiginiagassaavoq, ileq-qunillu atuartsut ilisimaarlugu sianiginngisamilluunniit naatsorsuutigisaasa ilaannik allannguisuusinnaalluni (ileqqunik allanngortitsisut). Maligassiusumik ataasiin-naanngitsumik qaaqqusinnissaq pitsaannerussaaq, ajornangippat inuit assigiinngitsunik tunuliaqutallit qaaqqullugit – inuusuttut utoqqaallu, nivarsiaqqat nukappiaqqallu, tunumiut kitaamiullu, il.il.
- Maligassiusoq peqatigiiffimmi nammineq piumassutsimik sulisuusinnaavoq, suliaminik iluatsilluartumik ingerlata-qarsimasoq.

ILINNIARTITSINERMUT AKISUSSAAQATAANEQ

SIVISUSSUSAA	SAMMISAQ NAATSUMIK	PIAREERSARNEQ	ATORTUT
Atuartitsiviusoq ataaseq	Atuartut eqimattakkuutaarlutik ilinniartitsinermut siunnersuuteqassapput.	Pappialap angisuup (soorlu A3-p) qeqqani ammalortuliorit, ammalortullu saniani allaffissaliorlutit, eqimattani peqataasut ataasiakkaat tamaasa allaffissaqartillugit. Pappiala eqimattanut tamanut assiliuk. Piviusut allattorsimaffii 3, 4-lu atuakkit.	Pappialat A3, pappialalluunniit allat angisuut.

ILINNIARTITSINERMI ANGUNIAKKAT:

- Ilinniartitsinermut akisussaaqataasut sunniuteqaqataasutullu misigineq.
- Isumaqaataaneq isumaqaataanninnerlu oqaatigisinnaallugit, ataatsimoorlunilu aaqqiissutissarsiniarnermi suleqatigiilluni.

IMATUT ILIUSSAATIT: 25)

1. Sammisaaq saqqummiuguk

Atuartut 4-5-kkaarlugit eqimattakkuutaavaqqanut agguaatikkit. Eqimattat tamaasa pappialamik qeqqani ammalortortalimmik, ammalortup saniani 4-5-inik allaffissalimmik tunikkit, atuartut eqimattani peqataasut ataasiakkaat tamarmik allaffissaqassapput.

Ilinniartitsinerup qanoq ililluni pissanganamerulersinnaaneranut atuartut siunnersuuteqassasut nassuiaatigiuk, ilinniartitsinerulluunniit ingerlanera tulliuuttoq sunik imaqqassanersoq siunnersuutigalugu, soorlu qulequttat, sammisat il.il.

2. Sammisaaq ingerlassiuk

Eqimattani tamani atuartut qinnuigikkit siunnersuutitik namminneq allaffissaminni titartassagaat allallugilluunniit.

5 minutsinik piffissaqarput.

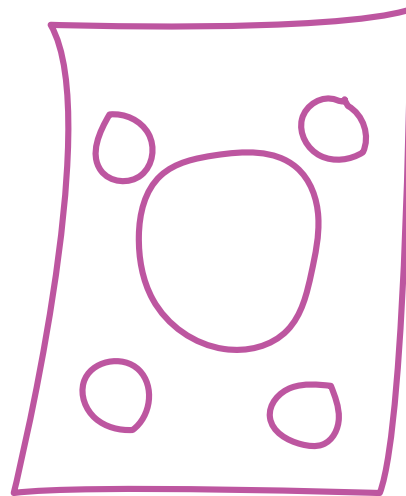
Atuartut tamarmik tullerriaarlutik siunnersuutitik eqimattameeqatiminnut saqqummiutissavaat. Siunnersuut eqimattaniittut tamanit oqaluuserineqassaaq. Siunnersuutisalaanera eqimattaniittut isumaqatigiissutigippassuk, eqimattat ataatsimoorlutik siunnersuutertik qeqqanut (ammarlortumut) titartassavaat.

3. Eqikkaaneq naliliinerlu

Eqimattat tamarmik tullerriaarlutik oqaluttuarissavaat qeqqani ammalortumi suut takutinneqarnersut.

Tulliuuttut atuartullu oqaloqatigiissutigisigit:

- Ilinniartitsinermut akisussaaqataasinnaaneq namminneq qanoq misigineraat.
- Ajornartorsiutit/unammilligassat allat sunniuteqarfiginerusinnaasamissut takorloorsinnaasaat.
- Aalajangeeqataanisamat peqataanissamullu pisinnaatitaaffiit Meeqqat pillugit Isumaqaatigiissummi allasimasut oqaluuserisigit, qanorlu isumaqarnerat oqaluuseralugu.

OQALLINNEQ

ALLANNEQ

NUTAALIORNEQ

AALANEQ

SUUT ILIKKARPAKKA?

44

SIVISUSSUSAA	SAMMISAQ NAATSUMIK	PIAREERSARNEQ	ATORTUT
Atuartitsiviusoq ½-1	Sammisaq ataaseq arlalilluunniit toqqarsinnaavatit – ammaloqisaaniilluni oqallinneq, ilikkakkanik allattuineq titartaanerluunniit.	Ilinniartitsinerup ingerlaneranut pilersaarutitit misissukkit.	Pappialat A3 eqimattanut tamanut. Tuschit qalipaaitit sisamat.

ILINNIARTITSINERMI ANGUNIAKKAT:

- Ilinniartitsineq eqikkarlugu, atuartullu nutaanik ilikkagaqarsimallutik iluatsitsisimanermik misigitillugit.
- Atuartut sunik ilikkagaqarsimanerat paasisaqarfialugulu.
- Ilinniartitsinerup qanoq pitsaanerulersinneqarsinnaaneranut qulequttanillu tullianik sammisnaasassinnut isumassarsillutit.
- Atuartut ilinniartitsinermit akisussaaqataatillugit akuutillugillu.

IMATUT ILIUSSAATIT:

A. Ammaloqisaat marluk ²⁶⁾

Ilinniartitsinerup ingerlanerani sulersimanissinnik atuartut eqqaasikit, pisariaqarpallu tulleriiaarlugit taaguinerlut tapertaaqqullugit.

Atuartut ammaloqisaanut marlunnu amerlaqatigiinnik inuttaqartunut nikueqqukkit. Affai ilorliullutik imminnut tunullutik (avammut sallutik) ammaloqisaaliussapput, affaallu avalliullutik ilummut saallutik atuaqatigik ilorliit saallugit ammaloqisaaliussallutik.

Atuartut marlukkanerlutik imminnut saallutik nikueqqukkit, ilikkakaminnilu suna pingaarnerpaajunersooq tulleriillutik imminnut oqaluttuarissavaat. Minutsit marlussit qaangiuppata avalliullutik ammaloqisaamiittut qinnuigissavatit talerpimmut ataasiarlutik alloriassasut, akileriligartillu assigisaanik oqaloqatigalugu. Atuartut akiliminnik paarlaasseqattaartuutillugit marlussoriarnerup kingorna qulequttat allannortissavat, soorlu:

- Ajonerpaavoq...
- Pissanganarnerpaavoq...
- ... -mut tunngasunik annertunerusumik ilikkagaqarusuppunga

Atuartut oqaatigineqartut tusaasamik ilaannik saqqummiusseqqullugit eqikkaagit.

B. Oqaatsinik qassutaasaliat ²⁷⁾

Atuartut eqimattakkuutaanut 4-5-nik inuttaqartunut agguaatikkit.

Eqimattat tamaasa pappialamik A3-mik, atuartullu tamaasa tuschinik sisamanik assigiinngitsunik qalipaatilinnik allassutissaannik tunikkat.

Meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit sulinissinni qulequttamik qitiusumik sammisimasassinnik pappialap qeqqanut meeqqat allataqqaqqukkat (soorlu aalajangeeqataaneq peqataanerlu, pimmassineq assigisaalluunniit).

Atuartut eqimattaniittut ilikkarsimasaminni qulequttat pingaarnerit sisamat kingorna isumaqatigiissutigissavaat, qassutaasalianullu namminneq allaffigissaminnut allallugit. Atuartut namminneq allaffigissaminni titartaaqqullugit allaqqullugilluunniit qinnuigikkit. 4-5 minutsit qaangiuppata pappiala kaajallatsissavaat qulequttallu pingaarnerit nangillugit ilikkakkamik ilaat allattussavaat, ilikkakkamik ataqatigiissutaat il.il.

Eqimattakkuutaat oqaatsinik akuleriiaarinerat oqaluuserisiuk.

C. Nammattagara pisinnaatitaaffinnik imalik ²⁸⁾

Atuartut nammattagarsualerlutik imminnut titartassasut oqaluttutikkat, meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit ilikkakkagaat tamaasa nammattakat imaralugit.

Suut tamaasa angerlamut nassarusutatik inuunerminnilu malitsiguarusutatik titartassavaat allattorlugilluunniit. Soorlu: atuakkat assilluunniit, misigissutsit, inuit, isumassarsiat, silarsuarmik nutaanik isiginnittaaseq, ilinniartitsinerup ingerlanerani sakkussat piginnaasallu ilikkarsimasatik, imaluunniit naleqartitat isummersorerillu.

Aamma arlaannik nunamiitinnakkaminnik – arlaannik qimaannarusutaminnik titartaasinnaapput. Soorlu ileqqupalaat, isumassarsiattoqqat, nalaatat ajornakusoorut, avatangiisit ilikkarfigiuminaatsut, qasuneq il.il. titartarneqarsinnaapput

Titartakkat kingorna saqqummersissigit, ataatsimoorlusilu oqaluuseralugit

ATTAVEQARFISSAT

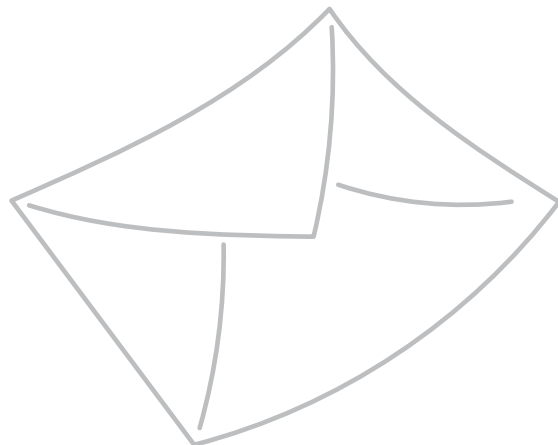
Meeqqat illuat "SAAFFIK"

Meeqqanut inuusuttunullu kinguaassiuutitigut atornerlugaasimasunut sullissivik nunamut tamarmut atuuttoq.

www.saaffik.gl

saaffik@nanoq.gl

34 60 11

Meeqqanut Inuusuttunullu Siunnersuisarfiit (PPR)

Qaasuitsup: 94 37 55, qaasuitsup@qaasuitsup.gl

Qeqqata: 86 55 40, qeqqata@qeqqata.gl

Sermersooq: 36 63 30, kommuneqarfik@sermersooq.gl, misi@sermersooq.gl

Kujalleq: 70 41 00, kujalleq@kujalleq.gl

MIO - Meeqqat Inuusuttullu Oqaloqatiginnittarfiat

Meeqqat pisinnaatitaaffiik suliaqarfik, Meeqqat pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit Isumaqatigiissutaat aallaavigalugu meeqqat inuusuttullu inuiaqatigiinni soqutigisaasa qulakkeerneqarnissaannik siuarsarneqarnissaannillu suliaqartussaq.

www.mio.gl

Quppernermi tassani chaterluni siunnersuisarfik, kiisalu kommunimit siunnersorneqarnissamut, kommunini isumaginninnermut/tunguiinnermut ingerlatsivinni politiuullu attaveqarfissat nutartikkat nassaarineqarsinaapput.

mio@mio.gl

1899-kkut SMS atorlugu siunnersuisarfik.

ATUAKKAT

- Abelsen, Abia & Parnuna Egede et al. (2012): **"Pisinnaatitaaffeqarpunga!"**, MIPI, MIO & ICC Grønland
- Byskov, Jonna & Marianne Keinicke (2003): **"Handicappet – og hva' så?"**, Alinea
- Council of Europe (2009): **"Compasito – Manual on human rights education for children"** www.eycb.coe.int/compasito/default.htm
- Council of Europe (2002): **"Compass – A manual on human rights education with young people"** <http://eycb.coe.int/compass/en/contents.html>
- Dansk Center for Undervisningsmiljø: **"Den Gode Samtale"**, <http://dcum.dk/sammen-mod-mobning/den-gode-samtale>
- Decara, Cecilia (2011): **"Børns rettigheder – Undervisningsmateriale til mellemtrinet 4.-6. kl."**, Institut for Menneskerettigheder
- European Youth Centre (1995): **"All different – All equal, Education Pack"** www.eycb.coe.int/edupack/default.htm
- Folkeskolen (2014): **"Sådan underretter du"**, 07-2014
- Herlufsen, Kristian (2012): **Tema om børnearbejde** på www.samvirke.dk
- Institut for Menneskerettigheder & Ungdomsbyen (2011): **"Indskoling – Demokrati Fordi"**
- International Labour Organisation (2009): **"World Day Against Child Labour"**
- Jensen, Signe Bøtter (2013): **"Sundhed og trivsel – sund kost"**, www.emu.dk
- Jensen, Line Holst & Wybrant, Mette (2010): **"Værktøjskassen Forældremødet"**, Ministeriet for flygtninge, indvandrere og integration, Amondo og Azena.
- Kagan, Spencer & Jette Stenlev (2006): **"Cooperative Learning"**, Alinea
- NIRAS (2011): **"Børn Si'r Til – Materiale fra 11 dialogmøder med børn om voksnes vold mod børn"**
- Nørgaard, Cecilie & Vittrup, Bonnie (2014): **"Vold – Lærerkatalog"**, Danner.
- Psykiatrifonden: **"Tal om det"**, www.tabu.dk/forside/laerere/hjaelp-dine-elever/gode-raad-til-samtalen.aspx
- Rasmussen, Maria Løkke (2012): **"The Human Rights Education Toolbox – A practitioners guide to planning and managing human rights education"**, Institut for Menneskerettigheder
- Rasmussen, Maria Løkke & Mette Wybrandt (2011): **"Medborger Værktøjskassen"**, Amondo og Institut for Menneskerettigheder
- Rex, Christian Fleisher (2008): **"Kaassassuk – Iliarsuk"**, Milik
- Roien, Anne Line & Lone Smidt (2013): **"Grundmateriale 2.-3. klasse"**, Sex & Samfund og TrygFonden
- World Association of Girl Guides and Girl Scouts (2002): **"Our rights, Our Responsibilities"**, www.wagggsworld.org/en/resources/publications/programmes
- Wybrandt, Mette & Sara Hedegaard Jensen (2013): **"Inkluderende læringsmiljø"**, Amondo
- Zarrehparvar, Mandana (2011): **"Drop Diskrimination – Øvelseskatalog"**, Institut for Menneskerettigheder
- Zarrehparvar, Mandana (2011): **"Drop Diskrimination – Begrebskatalog"**, Institut for Menneskerettigheder

ATUAGASSATUT UNNERSUUSSAT

- 1) **Qupp. 8:** Una isumassarsiorfigalugu ineriartortinneqarpoq: Medborger Værktøjskassen, Rasmussen & Wybrandt, 2011; Inkluderende læringsmiljø, Wybrandt & Jensen, 2013.
- 2) **Qupp. 9:** Una isumassarsiorfigalugu ineriartortinneqarpoq: Medborger Værktøjskassen, Rasmussen & Wybrandt, 2011; The Human Rights Education Toolbox, Rasmussen, 2012.
- 3) **Qupp. 10:** Una isumassarsiorfigalugu ineriartortinneqarpoq: Medborger Værktøjskassen, Rasmussen & Wybrandt, 2011; Værktøjskassen Forældremødet, Jensen & Wybrandt, 2010.
- 4) **Qupp. 11:** Una isumassarsiorfigalugu ineriartortinneqarpoq: Den Gode Samtale, Dansk Center for Undervisningsmiljø; Tal om det, Psykiatrifonden; Sådan underretter du, Folkeskolen, 2014; Vold, Nørgaard & Vittrup, 2014.
- 5) **Qupp. 17:** Una isumassarsiorfigalugu ineriartortinneqarpoq: Compasito, Europarådet, 2009; Medborger Værktøjskassen, Rasmussen & Wybrandt, 2011.
- 6) **Qupp. 18-19:** Una isumassarsiorfigalugu ineriartortinneqarpoq: Compasito, Europarådet, 2009; Medborger Værktøjskassen, Rasmussen & Wybrandt, 2011.
- 7) **Qupp. 20:** Una isumassarsiorfigalugu ineriartortinneqarpoq: Børns rettigheder til mellemtrinnet 4-6. kl, Decara, 2012.
- 8) **Qupp. 21:** Una isumassarsiorfigalugu ineriartortinneqarpoq: World Association of Girl Guides and Girl Scouts, 2002; Medborger Værktøjskassen, Rasmussen & Wybrandt, 2011.
- 9) **Qupp. 23:** Una isumassarsiorfigalugu ineriartortinneqarpoq: Grundmateriale 2.-3. klasse, Roien & Smidt, 2013; Compasito, Council of Europe, 2009.
- 10) **Qupp. 24:** Una isumassarsiorfigalugu ineriartortinneqarpoq: All Different- All Equal, European Youth Centre, 1995; Medborger Værktøjskassen, Rasmussen & Wybrandt, 2011.
- 11) **Qupp. 25:** Una isumassarsiorfigalugu ineriartortinneqarpoq: All Different- All Equal, European Youth Centre, 1995; Medborger Værktøjskassen, Rasmussen & Wybrandt, 2011.
- 12) **Qupp. 26:** Una isumassarsiorfigalugu ineriartortinneqarpoq: Medborger Værktøjskassen, Rasmussen & Wybrandt, 2011; Handicappet – og hva' så?, Byskov & Keinicke, 2003; Pisinnaatitaaffeqarpunga!, Abelsen, 2012.
- 13) **Qupp. 27:** Una isumassarsiorfigalugu ineriartortinneqarpoq: Drop Diskrimination – Øvelseskatalog og Begrebskatalog, Zarrehparvar, 2011.
- 14) **Qupp. 29-30:** Una isumassarsiorfigalugu ineriartortinneqarpoq: World Day Against Child Labour, International Labour Organisation, 2009; Jeg har rettigheder!, Abelsen, 2012.
- 15) **Qupp. 31:** Una isumassarsiorfigalugu ineriartortinneqarpoq: Sundhed og trivsel – Sund kost, Jensen, 2013.
- 16) **Qupp. 32:** Una isumassarsiorfigalugu ineriartortinneqarpoq: Indskoling – Demokrati Fordi, Institut for Menneskerettigheder & Ungdomsbyen, 2011.
- 17) **Qupp. 33:** Udviklet med inspiration fra: Compasito, European Council, 2009; Børn Sir' Til, NIRAS, 2011.
- 18) **Qupp. 35-37:** Una isumassarsiorfigalugu ineriartortinneqarpoq: Grundmateriale 2.-3 klasse, Roien og Smidt, 2013; Pisinnaatitaaffeqarpunga!, Abelsen, 2012
- 19) **Qupp. 36:** Socialstyrelsen – SIS0, 2013.
- 20) **Qupp. 38:** Una isumassarsiorfigalugu ineriartortinneqarpoq: Medborger Værktøjskassen, Rasmussen & Wybrandt, 2011.
- 21) **Qupp. 39:** Una isumassarsiorfigalugu ineriartortinneqarpoq: Cooperative Learning, Kagan, 2006; Medborger Værktøjskassen, Rasmussen & Wybrandt, 2011.
- 22) **Qupp. 40:** Una isumassarsiorfigalugu ineriartortinneqarpoq: Medborger Værktøjskassen, Rasmussen og Wybrandt, 2011; Inkluderende læringsmiljø, Wybrandt & Jensen, 2013.
- 23) **Qupp. 41:** Una isumassarsiorfigalugu ineriartortinneqarpoq: Cooperative Learning, Kagan, 2006; Medborger Værktøjskassen, Rasmussen & Wybrandt, 2011.
- 24) **Qupp. 42:** Una isumassarsiorfigalugu ineriartortinneqarpoq: Medborger Værktøjskassen, Rasmussen & Wybrandt, 2011.
- 25) **Qupp. 43:** Una isumassarsiorfigalugu ineriartortinneqarpoq: Medborger Værktøjskassen, Rasmussen & Wybrandt, 2011; Inkluderende læringsmiljø, Wybrandt & Jensen, 2013.
- 26) **Qupp. 44:** Una isumassarsiorfigalugu ineriartortinneqarpoq: Compass, Council of Europe, 2002; Cooperative Learning, Kagan, 2006.
- 27) **Qupp. 44:** Una isumassarsiorfigalugu ineriartortinneqarpoq: Cooperative Learning, Kagan, 2006.
- 28) **Qupp. 44:** Una isumassarsiorfigalugu ineriartortinneqarpoq: Compass, Council of Europe, 2002.